

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Dispvatio II. De ente vt sic.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

posset de
ri vna
scientia
de ente &
omnibus
speciebus
eius, quæ
tamē non
esset Phy-
sica nec
Metaphy-
sica, nec
Mathe-
matica,
sed aggre-
gatum ex
omnibus
illis. Conue-
nientia in
abstra-
ctione à
materia
non suffi-
cit ad ide-
ritatem
scientia-
rum.

non obstante hoc possint integrare vnam totalem scien-
tiam.

Itaque quemadmodum ens finitum bene diuiditur in
decem prædicamenta, quamuis posset diuidi in plura
vel pauciora etiam cum fundamento in re, ita bene di-
uidi potest scientia totalis vt sic in illas tres scientias;
quantumuis posset diuidi in plura vel pauciora mem-
bra.

Solum hic aduertendum, quod quamuis scientia Meta-
physica distinguatur à Physica per hoc, quod illa consi-
derat obiectum abstractum à materia, hæc obiectum in-
cludens materiam, abstractio tamen à materia non est
sufficiens, vt quæcumque scientiæ habentes obiectum
abstractum à materia conueniant specificè, vt perpe-
ram, & sine vilo prorsus fundamento asserunt rigidio-
res Thomistæ contra iam communem sententiam; quis
enim credere potest, scientiam quæ est de æternitate
Dei, sine à priori, sine à posteriori, esse eiusdem speciei
cum scientia, quæ habetur de Angelo quod sit intellecti-
uus, licet tam Angelus quam Deus abstrahant à ma-
teria.

Quæres, vtrum Metaphysica subalternet sibi alias
scientias.

Respondetur cum communiore sententia negatiue: quia
vt aliqua scientia sit subalternans respectu alterius, de-
bet obiectum subalternatæ conditionem aliquam acci-
dentalem. Superaddere respectu obiecti subalternantis:
v.g. quia Medicina subalternatur Physicæ, obiectum Me-
dicinæ dicitur ultra obiectum Physicæ, quod est corpus,
conditionem accidentalem, nimirum sanabilitatem, ob-
iectum enim Medicinæ est corpus sanabile.

Deinde scientia subalternata non debet habere prin-
cipia quæ sint proprietates per se notæ, sed principia
eius debent esse conclusiones demonstrabiles in scien-
tia subalternante: sed obiectum Physicæ, quod est corpus
naturale, non superaddit aliquam conditionem acciden-
talem enti quod est obiectum Metaphysicæ, cum corpus
naturale sit vnum per se, & non vnum per accidens, nec
concretum accidentale; ergo Physica non subalternatur
Metaphysicæ.

Deinde Physica, & idem est de Mathematica, habet
principia per se nota independentem à Metaphysica, si
quis tamen non intelligeret per scientiam subalternata-
tam, aliud quam scientiam, quæ haberet pro obiecto ali-
quam speciem obiecti alterius scientiæ, sine dubio Phy-
sica & Mathematica subalternarentur Metaphysicæ.

DISPUT. II.

De ente vt sic.

Quia ens vt sic, quod est obiectum adæquatum Me-
taphysicæ, non habet partes intrinsecas, sed est sim-
plicissima formalitas, de ipsomet prius agemus.

QVÆSTIO I.

Vtrum ens vt sic sit vniucum enti reali, & enti
rationis.

Non da-
tur coe-
ptus vnus
entis vt
sic com-
munis
vniucum
enti reali
& ratio-
nis.

SUPpono ens reale esse illud, cui non repugnat realis
existentia; ens vero rationis, quod opponitur enti
reali sic accepto, esse id cui repugnat realis existentia, &
consequenter quod habet tantum esse obiectiue in in-
tellectu, iuxta dicta in Logica.

CONCLUSIO I.

1. Est negatiua cum communissima sententia Scotista-
rum, licet Mauritijs Hybernicijs, Bonetis, & Ioannes Ca-
nonicus Scotistæ teneant oppositum esse probabile, cum
tamen Scotus ipse 4. Met. q. 1. dicat ens esse æquiucum

ad res primæ & secundæ intentionis, ex eo quod res pri-
mæ intentionis sint reales, secundæ vero rationis.

Probatur conclusio, quia nullus est conceptus obie-
ctiuis ipsis communis, qui conceptus sit ens; ergo ens
non est ipsis vniucum. Consequentia est euidentis, pro-
batur antecedens, quia non potest assignari vllus con-
ceptus, qui non esset vel ens reale formaliter, vel ens ra-
tionis formaliter: sed conceptus communis enti reali
& rationis non deberet esse formaliter reale aut rationis
sed deberet abstrahere ab vtroque, sicut conceptus ani-
malis abstrahit à rationali & irrationali, & conceptus
entis à substantia & accidente, vt patet: ergo.

Probatur maior, quia vel illi conceptui repugnaret,
existere realiter, & sic esset rationis; vel non repugna-
ret, & sic esset realis, quia per ens rationis nihil aliud
intelligimus, quam cui repugnat existere realiter, & per
ens reale, cui hoc non repugnat.

Respondet Mauritijs, illum conceptum entis ex se
non dicere repugnantiam, aut non repugnantiam, licet
non possit esse à parte rei sine aliqua ex illis; sicut nec
animal formaliter & ex se dicit rationalitatem aut irra-
tionalitatem, licet non possit esse à parte rei sine aliqua
ex illis.

Contra hoc replicant Scotistæ communiter, quod om-
nis ratio superior debet dicere per se secundo modo
non repugnantiam ad identitatem cum omni differen-
tia seu modo contradiuio sui; ergo iste conceptus, si sit
superior ad realitatem, qua constituitur ens reale, &
rationalitatem, vt ita dicam, qua constituitur ens ratio-
nis, debet dicere non repugnantiam ad identitatem
cum realitate illa, & consequenter debet dicere forma-
liter non repugnantiam ad existendum realiter, & con-
sequenter ulterius debet esse ens reale formaliter.

Sed ad hanc replicam facile posset respondere Mauri-
tius distinguendo secundum consequens: dicit formaliter
non repugnantiam ad existendum realiter, quatenus
dicit non repugnantiam vt coniungatur cum modo vel
differentia realitatis, conceditur; quatenus dicit ipsam
met realitatem, negatur: & negando vltimam conse-
quentiam, quia posset dicere quod ens reale formaliter
est quod includit ipsammet realitatem, & non quod
potest coniungi cum illa realitate.

Et si replicetur ulterius, quod ipsa realitas non est aliud
quam non repugnantia ad existendum, seu fundamen-
tum ad quod sequitur, & consequenter quod si iste con-
ceptus abstractus dicat non repugnantiam formaliter,
quod debet dicere realitatem formaliter.

3. Respondetur potest conformiter ad responsionem iam
datam, realitatem, qua constituitur ens in esse entis rea-
lis, esse non repugnantiam proximè, vt possit existere
formaliter sine coniunctione cum vlllo alio determina-
to modo aut differentia, & talem non habere ens vt sic;
sed non repugnantiam remotam, ex qua scilicet sequitur
quod possit existere, quatenus potest coniungi cum alio
modo vel differentia.

Et si quæreretur, vnde constaret, si haberet vllam non
repugnantiam ad existendum, quare non haberet proxima-
mam?

Respondetur facile, quia ex se proximè posset repe-
riri in ente rationis, quod implicaret si diceret illam
non repugnantiam proximam, nam sequeretur quod
ens rationis includeret intrinsecè & essentialiter ens
reale tanquam suum superius, & consequenter quod es-
set ens reale. Et ne videatur hæc doctrina mira, propono
exemplum clarissimum in materia communiter recepta
in quo similis doctrina apparebit. Homo nihil aliud est
quam animal rationale, seu potens discurre, & ani-
mal abstractum ab ipso est potens discurre, quia po-
test coniungi cum rationalitate, & tamen non est homo
formaliter: cuius ratio est quia non habet potentiam
proximam ex se ad discurrendum, sed potentiam remo-
tam, quia non habet potentiam ad discurrendum nisi
quatenus habet potentiam vt coniungatur cum ratio-
nalitate, quæ est principium quo metaphysicum dis-
currendi; & hoc colligitur ex eo quod reperitur in
E E e e quo

quo non est potentia proxima ad discurrendum: cur ergo simile non posset dici de potentia entis ad existendum, seu quod idem est, de non repugnantia eius.

4. *Probat*ur ergo aliter *antecedens principale*, in quo versatur tota difficultas, nimirum quod non detur vllus conceptus obiectiuus vnus, qui sit ens, & reperiatur in ente reali & rationis, quia non potest explicari quis sit ille conceptus; posset autem sine dubio, si daretur: ergo.

Dices primo illum conceptum posse explicari sufficienter per hoc quod dicatur esse aliquid intelligibile, nam in hoc conueniant vtrumque ens.

Contra, quia esse intelligibile non est esse ens, aliàs negationes, & priuationes, & vltimæ differentie essent entia, quod est absurdum: ergo quamuis conuenirent in esse intelligibili, non tamen sequeretur quod conuenirent in aliquo conceptu vno, qui esset ens: & propterea addidi hanc limitationem in ipsa probatione, vt vitetur omnis æquiuocatio.

Dices secundo illum conceptum posse explicari dicendo quod esset aliquid potens existere abstrahendo ab hoc quod existeret realiter, aut rationaliter.

Contra, posse existere, seu esse extra suas causas, seu terminare actionem causæ, quando dicuntur simpliciter, capiuntur pro existentia reali, quia vere non existit, nec potest existere, cui non potest competere realis existentia, sed ad summum ficit; ergo conceptus ille communis vtriq; enti non potest consistere in hoc quod possit existere.

Confirmatur, quia posse existere aliquo modo competit negationibus, & priuationibus, quæ tamen non sunt entia: ergo ille conceptus non est conceptus entis.

Confirmatur vltimus, quia homo fictus & homo verus non conueniunt in conceptu aliquo vno hominis, ergo nec ens fictum & verum: sed ens rationis est ens fictum, & ens reale est ens verum, ergo non conueniunt in aliquo conceptu communi entis.

Obijciat: Potest aliquis esse certus quod forma, à qua denominatur res cognita, sit ens, incertus an sit ens reale vel rationis; ergo conceptus entis est abstrahibilis à conceptu entis realis & entis rationis.

Respondeo distinguendo antecedens: conceptu determinato vno, nego; conceptu indeterminato & confuso, concedo antecedens, & nego consequentiam.

Obijciat secundo: ens reale est terminus complexus non solum voce, sed etiam significatione, & idem est de ente rationis; ergo dantur duo conceptus obiectiuus in vtroque ente, vnus qui significatur per ly *ens* & alter qui significatur per ly *reale* & *rationis*, & consequenter poterunt vtrumque ens vniuocè conuenire in significato entis.

Respondeo negando antecedens; sed solum per ly *reale* & *rationis* determinatur æquiuoca significatio ly *entis*, sicut per ly *verus* & *fictus* determinatur æquiuoca significatio ly *hominis*.

ADDITIONO.

Contra meam resolutionem in hac quæstione Mastrius disp. 2. Metaph. num. 255. opponit quod falsum citem Canonicum pro parte affirmatiua, & dicam Scotum 4. Metaph. quæst. 1. expresse asserere ens esse æquiuocum ad res primæ & secundæ intentionis. Deinde num. 257. ait mirari se cur ego inficiat argumentum aliquorum pro parte negatiua, quia ipsemet vtror eodem contra ipsum disp. 2. Physic. num. 17. ad probandum tria principia rerum naturalium non conuenire in vna ratione; cui tamen obiectioni ait se satisfecisse disput. 4. Physic. in secunda editione quæst. 4. At vt ab hoc incipiam constare ex dictis in mea Apologetica appendice n. 208. nullo modo ipsum satisfecisse meæ rationi in illa Additione.

Deinde falsum est, quod ego vtar illo argumento contra ipsum loco citato: sed vtror prorsus longe diuerso: nimirum quod non possit abstrahi ratio vniuocæ

ca ab ente reali & non ente reali, quia illa ratio communis necessario deberet participare alteram rationem ex ipsis, cum sint extrema contradictionis: aliud vero est quod ratio communis non possit abstrahi ab ente reali & rationis; aliud ab ente & non ente, neque reali, neque rationis, qualis est negatio.

Quod si etiam vltus essem illo argumento, bene fecissem supposita secunda ratione, quam addidi & quam paulo ante proposui, & defendi contra Mastrium, nempe quod non possit explicari, neque concipi ille conceptus communis.

Neque impugnauit illam rationem quasi non valeret si probaretur vltius, quod non possit præscindere aliquis conceptus positius à conceptu reali & rationis; vt ego probaui; sed supposito, quod id non probaretur, vt non probauerunt alij, quos propterea impugnaueram.

Ad illud de falsa citatione Canonici, dico me ipsum sic citauisse, quia ab aliis citatum reperi; an vero ex veritate, id factum ab illis necne; quia parum refert ad rē, quam ipse sententiam tenuerit, nolo in eo vltius examinando hære, certus neminem putaturum me data opera voluisse Canonico imposuisse, præsertim cum meo discursui in tota illa quæstione non seruerit, quod ipse problematicus esset.

Quod ad Scotum vero attinet, cum certum sit quod ipse, vel tenuerit in illa quæstione æquiuocationem entis ad Deum & creaturas, substantiam & accidens etiam loquendo de æquiuocatione, cuius contrarium docuit in sententiis, vel saltem, quod de hoc problematicus fuerat, vt asserit Mauritius; non potest esse dubium, quin à fortiori teneret æquiuocationem entis vt sic, ad ens reale & rationis; quod sufficit vt conclusio negans vniuocationem entis ad illa dicatur colligi ab ipso in illo loco, nec valet expositio allata à Mastrio, quod ibi excludat vniuocationem rigorosam & limitatam; nam agit de illa, quæ erat in controuersia; rigorosa autem & limitata illa non erat in controuersia. Deinde probationes eius, & responsiones ad argumenta ostendunt eum agere de vniuocatione illa ipsa, quam in sententiis negat, quæ certè non est limitata, & rigorosa, sed quæ excludit omnem æquiuocationem metaphysicam ac logicam propriè dictam.

Præterea num. 259. adducit probationem meam pro parte negatiua huius quæstionis; quia non potest explicari conceptus obiectiuus vnus, qui sit ens, & reperiatur in ente reali & rationis, quia non potest explicari, quis sit ille conceptus: posset autem si daretur: ergo non datur.

Dicit autem Mastrius hanc rationem nihil prorsus concludere; non enim ex eo, quod difficulter aliquid explicamus, negari debet conceptus illius. Nunquid inquit, quia formalitas diuini decreti, nequit à nobis viatoribus sufficienter explicari, negari debet dari diuina decreta: tum quia ipse ait disp. 1. Log. num. 5. difficillimum esse explicare conceptum entis realis, nec exacte explicari per ordinem ad existentiam realem: ergo eadem ratione negari debet conceptus entis realis: sicut ergo explicari solet conceptus realis per ordinem ad existentiam realem; & rationis per ordinem ad existentiam rationis: ita conceptus entis vtriq; communis explicabitur per hoc quod sit aliquid potens existere præscindendo ab hoc quod existat ex natura rei, vel per intellectum.

Contra quam impugnationem suam subiicit meam responsionem qua dico non posse explicari ens vt sic commune enti reali & rationis per ordinem ad existendum, dicendo quod sit illud quod potest existere, quia quando dicitur simpliciter de aliquo, quod possit existere, hoc intelligitur de existentia reali: ergo non potest dici de ente vt sic, quod non est reale; & quia etiam posse existere competit etiam suo modo negationibus quæ non sunt entia positiua: ergo illa explicatio entis vt sic communis non valet.

Sed instat Mastrius pro solita subtilitate has duas etiam impugnationes videri se inuicem destruere, quia in

in prima dicitur posse existere simpliciter conuenire enti reali, & in secunda dicitur competere negationibus. Sed quidquid, inquit, est de hoc, certum est nullam conuincere; non primam; quia esto, cum posse existere sumitur simpliciter, conueniat enti reali, tamen cum in eo rigore non sumitur potest etiam adaptari enti rationis, quod suo modo existit; nec secundam, quae potius fauet Mastro, quia si posse existere potest negationibus & priuationibus suo modo conuenire, poterit etiam applicari entibus rationis & sic conceptus entis communissime sumpti potest explicari.

Ad hæc dico primo argumentum meum omnino concludere, nisi aliud opponatur quam quæ hic proponit Mastro; quia aduertere deberet ut recte discerneret; me non ex eo, quod esset difficile quid sit conceptus entis ut sic uniuocus enti reali & rationis, negare quod datur; sed ex eo, quod non posset explicari, & quod posset si daretur, quæ ratio euidenter conuincit intentum meum, nisi falsum sit, quod non possit explicari; ut id autem falsum ostendatur, debet adduci bona explicatio & donec afferatur fatendum est meam rationem esse optimam; & Mastro non uidet eam intellexisse, cum pro eo, quod ego dico non posse illum conceptum explicari, ipse me impugnatur, tanquam si dixissem, quod difficile posset explicari.

Deinde illud, quod addit de decretis liberis; non est ad propositum, quia constat ex fide & ratione, quod Deus habeat decreta libera, siue à nobis possit explicari, in quo consistat eorum formalitas, siue non; & propterea quamuis non possemus ea explicare, deberemus ea admittere propter principia fidei & rationis, quibus conuincuntur.

31. Sed non constat ex principiis certis, quod datur conceptus communis uniuocus enti reali & rationis: ergo si non possit explicari, debet omnino negari; sicut negaremus decreta libera Dei, si non potuissemus explicare quomodo posset Deus habere talia decreta, nisi aliunde constaret certo quod darentur.

Vt utrius quod addit ex me de difficultate explicandi conceptum entis realis, non facit ad rem; quia ut dixi, non ex difficultate, sed ex impossibilitate explicandi conceptum entis, ego negaueram ipsum, quod si non posset explicari conceptus entis realis, ut sic qui esset communis entibus omnibus realibus uniuoce; certe negari deberet talis conceptus, & consequenter si non possit explicari conceptus uniuocus entis ut sic communis entibus realibus & rationis, negari debet; unde illud exemplum de ente reali potius fauet mihi quam officit. Sed pressius examinemus, an bene Mastro explicauerit illi conceptum, si enim id fecerit, fateor meam rationem nil concludere; si non, spero ipsum etiam ingenuè falsum, quod concluditur efficaciter saltem quantum ad ipsum, seu ad ea, quæ hic adducit. Itaque dicit Mastro posse explicari illum conceptum dicendo, quod sit illud, quod possit existere præscindendo à modo existentia an scilicet sit ex natura rei, vel per intellectum. Sed hæc explicatio prorsus non valet, ut euidenter conuincunt meæ responsiones ab ipso Mastro adductæ, si intelligantur ut debent, ac facile est, quamuis eas non videatur intellexisse Mastro. Impugnaui primo illam explicationem quia conceptus ille existentia, per ordinem ad quem explicaretur conceptus, de quo loquimur, esset conceptus præcisus ab omni modo aut differentia, & absque vilo addito: ergo esset conceptus existentia simpliciter: nam quando dicitur existentia absque addito, certum est quod id intelligatur de existentia reali sicut quando dicitur homo absque addito, id intelligitur de homine simpliciter, & non de homine picto, qui est homo tantum secundum quid. Ad hoc dicit Mastro, quod quamuis posse existere quando sumitur simpliciter, conueniat entibus realibus; tamen quando non sumitur in illo rigore potest conuenire entibus rationis, quæ suo modo existunt, scilicet per intellectum. Sed non videt bonus Pater, quod quando posse existere sumitur præcisè non addendo, nec ex natura rei, nec per intellectum, quomo-

do sumitur in explicatione ipsius, sumatur simpliciter, quia ponitur sine vilo addito & propterea me dixisse, quod tum intelligi debeat de posse existere realiter, quod est posse existere simpliciter.

Impugnaui secundo magis realiter & efficaciter quoad rem ipsam; quia illa explicatio ipsius competit negationibus, quæ tamen non sunt entia: ergo illa explicatio non est explicatio bona entis.

Mastro primo ait hæc & priorem impugnationem videri se inuicem destruere, quia in prima dicebatur, quod posse existere absolute & simpliciter solum competebar entibus realibus; in hac vero secunda dicitur competere negationibus. Sed imprimis non dixi, quod existentia absolute, & simpliciter conueniat negationibus; sed quod aliquo modo conueniat ipsis, quæ sint diuersissima; & sicut potest dici de homine picto, quod sit aliquo modo homo; quia est homo secundum quid seu pictus & hoc non contradicit dicenti, quod non sit homo simpliciter: ita dum ego dico quod existentia simpliciter conueniat tantum entibus realibus positiuis, & dico tamen quod existentia aliquo modo conueniat negationibus non contradico mihi; nec vna ex meis rationibus destruit alteram.

Rursus hæc secunda ratio independens à prima, & quasi dando aduersariis, quod possit conceptus existentia præscindere ab existentia reali, & rationis conabatur ostendere, quod illa explicatio entis non valebat, quia conueniebat negationibus, de quibus æquè posset dici quod existeret aliquo modo ac de entibus rationis; imo potiori iure, quia potest dici de ipsis, quod suo modo existant realiter, quod nequit dici de entibus rationis.

Dicit secundo Mastro hanc meam secundam impugnationem potius fauere quia si posse existere potest applicari suo modo negationibus quæ non sunt entia, poterit etiam suo modo applicari entibus rationis, & sic potest explicari ens communissime, ut ipse explicauit. Sed neque hic vidit me non negauisse, quod entia rationis possunt dici existere suo modo hoc est per intellectum; quod & ipse & quotquot ea admittunt ubique concedimus; sed negauisse, quod possunt dici existere simpliciter, & consequenter quod illa explicatio ipsius in qua ponebatur existentia simpliciter seu absque addito, non poterat ipsis conuenire atque adeo non esset bona explicatio entis communissime sumpti; nec vidit etiam, quod magis directè facit ad rem, non ualere suam consequentiam, quæ est hæc: entia rationis possunt dici suo modo existere, hoc est per intellectum: ergo bona est ipsius explicatio entis, quam consequentiā, vel puer negaret; quia in ipsius explicatione ponebatur existentia simpliciter; ex eo autem quod existentia per intellectum conueniat alicui; certum est non sequi, quod existentia simpliciter conueniret illi. Vnde pater meam hanc secundam impugnationem nullo modo fanere Mastro. Sed neque ipse etiam, quod magis mirere, responder illi qua parte facit contra ipsum. Vis enim in hoc consistit quamuis possit dici, quod existentia competere aliquo modo entibus rationibus, & quod conceptus existentia possit præscindere à realitate & irrationalitate, ut ita loquar non valeret tamen explicatio Mastro; quia conuenit negationibus quæ non sunt entia nec realia, nec rationis.

Ad hoc nihil prorsus respondet Mastro & quamuis ipsemet adducat duas rationes pro eadem parte negatiua quam mecum tenet, & communiori sententia, vnam n. 161. alteram n. 163. ex iis tamen prima nihil prorsus concludit, nec secunda etiam nisi reducat ad meam quam ipse conatus est impugnare.

Vt utrius n. 271. adducit meam responsionem ad argumentum quo probatur uniuocatio entium realium & rationis, ex eo, quod aliquis possit esse certus de aliqua relatione quod sit ens, & incertus an sit reale, vel rationis, unde inferunt aliqui conceptum entis esse præcisum à conceptu entis realis & rationis. Ad quod argumentum Respondeo negando, quod quis possit habere conceptum determinatum de ente de quo esset certus, quod conueniret illi relationi, sed confusum, & æquiualem huiusmodi certus, quod illa relatio sit vel realis, vel rationis,

sed nescio determinate quanam sit ex illis determinate.

Contra quam responsum opponit Mastrius me in ea concedere Aduersariis totum quod intendunt.

At fallitur Mastrius quia non intendunt Aduersarij, quod ego concedo tantum, alias mihi cum ipsis nulla esset controuersia; nam euidenter est quod tale conceptum possit quis habere, nec id à quopiam negari potest.

QVÆSTIO II.

Quid sit ens reale vt sic, & an dicat conceptum vnum tam formalem quam obiectiuum.

Quod sit
ens reale
positiuum.

6. **E**ns reale positiuum est illud, quod opponitur directo enti rationis, & consequenter debet describi opposito modo isti modo, quo describitur ens rationis. Vnde cum ex dictis in Logica ens rationis sit illud, quod solum potest existere in intellectu considerante; ens reale optime describitur esse aliquid positiuum, quod potest habere esse extra intellectum cogitantem, & non solum habet existere per hoc, quod intellectus consideret illum existere, & hoc ipsum est, quod significatur communiter, quando dicitur, quod ens reale sit illud, cui non repugnat alia existentia quàm illa, quam potest habere per hoc præcise, quod intelligatur.

Hæc autem ratio entis sine dubio conuenit in hoc sensu non solum generibus, ac speciebus, & indiuiduis, quæ ponuntur in prædicamentis directe, sed etiam differentis, modis, ac proprietatibus; vnde de quolibet ex his potest dici quod sit ens reale, nec de hoc est vlla controuersia, licet sit controuersia, an dicatur de omnibus his formaliter, de quo inferius. Per quod patet breuiter ad primam partem quæstionis.

7. *Ut autem secunda pars soluatur, in qua est magna controuersia, aduertendum cum omnibus, conceptum formalem hic esse actum intellectus, quo apprehendimus aliquid; conceptum vero obiectiuum esse obiectum illius conceptus, quod scilicet per eum apprehendimus.*

Itaque sensus controuersie est, an quando concipitur ens vt sic, seu quando concipimus aliquid esse ens, & ignoramus an sit substantia vel accedens, habeamus in mente nostra vnum actum, an plures, & an habeamus vnum obiectum nobis propositum, an vero plura.

Aliqui existimant ens dicere vnum conceptum formalem, non vero obiectiuum. Ita Arriaga disp. 5. Logice secutus Nominales.

Alij existimant ens nec dicere vnum conceptum formalem, nec obiectiuum, hanc ascribit Hurtadus Caietano opusc. de analogia nominum c. 4. communior sententia tam Scotistarum, quam recentiorum ac etiam Thomistarum est, quod dicat vnum conceptum tam formalem, quam obiectiuum; licet aliqui existiment quod ille conceptus non sit perfecte præscindens ab inferioribus, nec vniuocus illis.

CONCLUSIO I.

8. *Quando aliquis concipit ens, vt ens, aut aliquid aliud vt ens præcise, habet vnum actum intellectus, & vnum obiectum ipsius non minus quam quando concipit animal vt animal.*

Hæc vix videtur posse esse in controuersia. Probatur quia quantum ad experientiam nostram, non aduertimus esse in nobis duos conceptus formales, neque esse proposita nobis duo obiecta, neque in vno casu, neque in altero, aut certe non magis in vno quam in altero; neque est vlla ratio, ex qua colligatur, quod magis in vno quam in altero proponantur nobis duo obiecta, aut producantur in nobis duo conceptus, seu actus; & deinde quacumque ratione potest quis soluere argumenta probantia dari vnum conceptum formalem & obiectiuum correspondentem enti, poterit etiam soluere argumenta, quibus id probatur de animalibus, sunt enim omnino similia.

CONCLUSIO II.

9. *Conceptus ille vnum tam formalis quam obiectiuus, non inuoluit explicite aut implicite conceptum inferiorem verbi gratia Dei, aut creaturæ, substantiæ aut accedens, magis quam*

conceptus animalis inuoluit conceptum hominis & bruti, & est conceptus æque determinatus ac ille.

Hæc etiam est communis, & probatur iisdem rationibus, quibus præcedens; experientia enim & ratio æque currit de vtroque conceptu.

CONCLUSIO III.

10. *Absolute & simpliciter ens dicit conceptum vnum tam formalem quam obiectiuum, in quo non inuoluitur explicite conceptus Dei aut creaturæ, substantiæ aut accedens.* Hæc est Scoti 1. l. 3. & disp. 3. cum suis omnibus, & recentioribus communiter.

Probatur experientia, quia quando concipimus ens, non aduertimus nos habere plures conceptus ipsi correspondentes, nec habere plura obiecta nobis proposita, nec nos percipere aut Deum, aut creaturam, aut substantiam, aut accedens: sed si haberemus plures conceptus, aut plura obiecta nobis proposita, debuissimus id aduertere, ergo.

Confirmatur, quia non est alia via colligendi quod haberemus tum plures actus aut plura obiecta, aut quod percipiamus Deum aut creaturam, substantiam aut accedens explicite, quàm per experientiam: ergo si id non experiamur, non debet asseri.

Confirmatur secundo: quia si secludatur experientia, nulla ratio potest sufficienter probare quod dentur plures actus aut obiecta, ergo.

Confirmatur tertio, quia multi cognoscunt aliquid posse existere, & consequenter esse ens, qui non cognoscunt quid sit Deus, aut creatura, aut substantia, aut accedens; ergo non inuoluitur explicite in conceptu entis vt ens, conceptus Dei aut creaturæ, aut substantiæ, aut accedens.

CONCLUSIO IV.

11. *Conceptus obiectiuus entis præscindit seu distinguit formaliter ex natura rei ab inferioribus gradibus quibus contrahitur ad Deum & creaturam, substantiam & accedens.*

Hæc est communissima inter Scotistas, & omnes, qui admittunt distinctionem formalem.

Probatur autem manifeste ex principiis, quibus probatur illa distinctio, quia conceptus obiectiuus entis potest reperiri à parte rei sine vllò gradu determinato ex illis gradibus: reperitur enim in Deo absque formalitate, qua contrahitur ad creaturam, & in creatura absque gradu quo contrahitur ad Deum, & in substantia absque gradu, quo contrahitur ad accedens, & in accedente absque gradu quo contrahitur ad substantiam: sed hoc est maximum signum distinctionis formalis in creatis; ergo datur talis distinctio inter ens & ea, per quæ & ad quæ contrahitur.

Confirmatur contra eos, qui admittunt distinctionem formalem aliorum graduum superiorum prædicamentorum ab inferioribus, verbi gratia, animalis ab homine & rationalitate, quia eadem prorsus est ratio de distinctione horum graduum, & de distinctione entis à suis inferioribus.

CONCLUSIO V.

12. *Conceptus obiectiuus entis est eodem modo vnus, ac determinatus, ac distinctus, aut confusus, quo conceptus obiectiuus vllius naturæ vniuersalis.* Hæc est contra Menissæ hic lib. 1. q. 6.

Probatur, quia quemadmodum nulla natura communis importat explicite sua inferiora; ita nec natura entis, vt patet ex dictis, & quemadmodum omnia, quæ conueniunt in animalitate, sunt vnum in animalitate, & omnes animalitates, quæ reperiuntur à parte rei, sunt vna animalitas vel similitudine, vel posituè, vel negatiuè, vel præcisiuè, secundum varias sententias de vnitatem naturæ vniuersalis: ita etiam omnia, quæ sunt entia, sunt vnum in ente, & omnes entitates,

Ens dicitur
vnum conceptum
formalem
& obiectiuum, à
conceptibus inferiori
abstractum.

Conceptus
obiectiuus entis
distinguitur
formaliter
ab inferioribus
gradibus.

Et eodem
modo
vnus ac
determinatus
aut confusus
quo vnus gradus
superior.

Nec magis inuoluit conceptus suorum inferiorum.

entitates, à quibus habent esse entia, sunt vna entitas.

Rursus, quemadmodum nullum est animal, de quo non potest verificari ille conceptus obiectiuus, quem habemus de animali ut sic, ita nullum est ens, de quo non potest verificari conceptus ille obiectiuus, quem habemus de ente ut sic: ergo eodem modo conceptus entis ut sic, ac conceptus animalis, ut sic, est vnus, ac determinatus, ac distinctus, aut confusus, nec quantum ad hoc est aliquid peculiare dicendum de ente, quod non debeat dici de quolibet alio superiori, ut gratis asseritur à prædicto auctore.

13. *Obiicitur*: Ideo omnia, quæ dicuntur entia, conueniunt in vno conceptu obiectiuo, determinato, & præciso, & conciperentur vno conceptu formali determinato, quia habent similitudinem in ratione entis, & quia potest intellectus de quolibet ex ipsis cognoscere determinate quod sit ens, & esse incertus an sit tale ens particulare, quod sit verbi gratia Deus vel creatura, substantia, vel accidens, spiritualis aut materialis, homo aut brutum &c.

Sed hæc ratio non probat, quod dicant vnum conceptum obiectiuum determinatum ac præcisum: ergo.

Probat minor, quia omnia singularia quæ singularia, habent talem similitudinem, & potest intellectus cognoscere quod vna res sit singularis, & nescire, an sit hoc singulare vel illud singulare; & similiter omnes rationalitates, quæ sunt, ut suppono, differentie hominis, habent similitudinem in rationalitate, & potest intellectus cognoscere quod aliquid sit rationale, & nescire an sit rationale hac vel illa rationalitate. Sed hinc non sequitur quod detur conceptus determinatus singularitatis aut rationalitatis, ut sic, præcisus ab inferioribus, ac distinctus formaliter ab illis; ergo nec id sequitur ex prædicta ratione de ente.

Confirmatur, quia quantum ad omnem experientiam, quando quis cognoscit aliquid ut singulare, aut ut rationale, apparet sibi habere vnum conceptum formalem, ac obiectiuum, eodem modo determinatum, aut confusum, ac quando concipit aliquid esse ens; ergo si ex illa experientia non potest colligere, quod conceptus singularis sit vnus determinatus, nec id debet colligere de conceptu entis, aut vllius gradus superioris. Sed non potest dari conceptus determinatus singularis ut sic, quia alias daretur conceptus singularis ut sic abstractus ab hoc & illo singulari, quod implicat propter dicta in Logica: ergo.

14. *Ut soluat*ur hæc obiectio, & tota hæc materia melius percipiatur, *aduertendum est*, quod quamuis omnes formalitates, quæ sunt similes, possint concipi vnico conceptu formali, æque bene repræsentante quamcumque, ac vllam; non tamen inde sequitur, quod ab omnibus talibus possit abstrahi vnus conceptus obiectiuus ab ipsis præcisus; aut quod omnes conueniant in vno conceptu obiectiuo ab ipsis formaliter distincto, & ad eas contrahibili per aliquam formalitatem positiuam, cum quo nihilominus fiat, quod ab aliquibus formalitatibus similibus possit abstrahi talis conceptus, quodque ipsæmet conueniant in tali conceptu præciso & determinato.

Vnde patet non valere consequentiam hanc ex se præcisè: hæc similia conueniunt in aliquo positiuo conceptu præciso, & determinabili; ergo & omnia; aut hanc: hæc non conueniunt, ergo nulla.

Ratio autem huius est, quia potest esse disparitas inter formalitates, aut res similes, ratione cuius aliquæ possint esse talis naturæ, ut possint conuenire in conceptu præciso ac determinabili, & aliæ non possint. Disparitas autem ad hoc sufficiens esset, quod aliquæ formalitates aut res similes non includant plures formalitates, sed quælibet sit simpliciter simplex, id est non resolvable in plures conceptus præsertim separabiles, quorum vnus esset determinabilis per alterum: & sic se habent omnes differentie vltimæ, & singularitates, & omnes etiam entitates, capiendi entitatem prout est abstractum entis ut sic, quia aliàs daretur progressus in infinitum, ut discurrerent facile patere potest.

Aliæ vero formalitates, siue omnino similes, ut sunt humanitates omnes, siue partim similes partim dissimiles, ut sunt humanitas, & equinitas, includant plures formalitates, quarum vna potest reperiri sine altera, & determinari per illam, sicut humanitas includit animalitatem, & rationalitatem, & equinitas animalitatem, ac brutalitatem. Ideo autem hæc disparitas sufficeret, quia conceptus abstractus ac præcisus proprie loquendo dicit ordinem ad alium conceptum; à quo præceditur; unde impossibile est, quod à re, vel formalitate non includente plures formalitates possit præcidi vllus conceptus, bene autem potest præcidi conceptus à re, vel formalitate includente plures formalitates. Hincque fit ut ab humanitatibus omnibus, quæ plurificatæ reperiuntur in diuersis indiuiduis, ut abstrahunt à singularitatibus, non possit abstrahi conceptus humanitatis, nec conueniant in conceptu humanitatis præciso, quia ut sic, præter humanitatem nihil aliud includunt, à quo fieret præcisio humanitatis: bene tamen potest ab ipsis præcidi conceptus animalitatis, quia præter illam includunt rationalitatem, à qua fieret ista præcisio; & hinc fit, ut ab omnibus entibus, ut sunt entia, non possit abstrahi vllus conceptus, quia ut sunt entia præcisè, non dicunt aliud præter conceptum entis.

15. *Aduertendum præterea*, quod omnia illa quæ sunt similia in aliqua ratione, quæ ratio ab ipsis abstrahi nequit, sint se totis similia, & non tam dicantur conuenire in aliqua vna ratione obiectiuæ, quam constituere vnicam rationem obiectiuam, quia intellectus ex apprehensione vnus ex ipsis non habet occasionem distinguendi inter illa.

His suppositis respondeo negando maiorem: sed ideo dicuntur conuenire in conceptu præciso, quia & conueniunt in illa ratione, & quia ulterius habent alias rationes, à quibus illa ratio præcindi potest, & ideo potest illa ratio præcindi, quia potest concipi, non conceptis illis aliis rationibus. Quod si in hoc sensu intelligatur maior, concedo maiorem, & nego minorem; ad cuius probationem dico, quod omnia singularia etiam habent similitudinem in ratione singularis, & obiectiuam & formalem, quatenus possunt concipi vnico conceptu formali etiam determinato, tam bene, quam omnes naturæ vniuersales possunt habere similitudinem in ratione naturæ vniuersalis, nec tamè conueniunt in ratione vna determinabili, quia singularitas est formalitas indiuisibilis in plures formalitates, quarum vna esset singularitas ut sic, altera differentia istius singularitatis ad esse talis singularitatis.

Ex quo patet ad confirmationem esse respondendum, quod suppositum consequentis sit negandum, nam omnino existimo ex illa experientia debere colligi, quod conceptus singularis sit vnus conceptus determinatus, nisi redneatur res ad quæstionem inutilem de nomine, & negandum est subsumptum cum probatione.

16. *Dices*: ideo colligitur quod in substantia sint duo conceptus, nempe entis, & substantiæ, quia potest res concipi sub conceptu entis, & sub conceptu substantiæ, & quia illi duo conceptus sunt distinctæ rationis: sed potest concipi res sub conceptu singularis ut sic, & sub conceptu talis singularis; & illi duo conceptus sunt distincti: ergo singulare tale dicitur duos conceptus tam bene quam substantia, quorum vnus præcindi possit ab altero.

Responderi potest primo negando maiorem in sensu præciso: sed ideo sunt duo conceptus in substantia, quia potest concipi sub conceptu entis, quin concipiatur sub conceptu substantiæ, & quia vterque conceptus est diuersæ rationis alio modo, quam sunt conceptus, quibus concipitur res ut singulari, & ut tale singulare.

Disparitas autem, quæ est inter vtrique conceptus, consistit in hoc, quod illi duo conceptus, qui habentur de re, ut ens, & substantia, sint tales, ut vnus ex ipsis possit sufficere ad colligendum rem illam esse distinctæ speciei ab aliqua re, à qua non posset distingui specie per alterum conceptum; nam per hoc quod concipiatur ut ens, non posset colligi, quod esset distinctæ speciei ab accidente: sed per hoc quod conciperetur ut substantia, posset sic distingui.

Illi verò duo conceptus, qui habentur de re, vt singulari, & vt singulare tale, non sunt tales, vt vnus possit sufficere ad distinguendam rem specie ab vilo, à quo non possit distinguì per alterum.

Rursus, conceptus singularis, vt sic, non potest esse abstractus à conceptu singularis talis, nec potest esse determinabilis per illam tanquam per formalitatem distinctam, quia alias esset conceptus ipsius sub ratione rei vniuersalis, & non sub ratione rei singularis quod implicat, conceptus vero entis bene potest absque vlla implicancia esse abstractus à conceptu substantiæ, & potest per hunc determinari.

Præterea, illi duo conceptus obiectiui, qui habentur de ente, sūt tā distincti, & separabiles inter se, vt vnus & idē pro hoc statu possit habere nunc vnum, nunc alterum de eadem re, tam perfecte, quā sufficit ipsi, vt possit per illos distinguere rem, in qua sunt, ab omni alia re, in qua non sunt: sed hoc non est verum de conceptibus, quos habemus de singulari vt sic, & singulari tali: nam nullū conceptum habemus de vilo singulari pro hoc statu, qui possit sufficere, vt possimus distinguere vnum singulare ab omni alio singulari, vt patet, & experientia, & ex dictis in libris de anima: ergo signum est quod conceptus rei sub ratione singularis, vt sic, non sit omnino præscindens à conceptu singularis talis, quemadmodum conceptus entis est à conceptu substantiæ. Quod autem dico de singulari, eodem modo potest dici de omnibus differentis, & similibus.

Contra hanc responsionem replicari posset, quod disparitates illæ non sufficiant ad propositum.

Non quidem prima, quia ex illa solum sequitur, quod duo conceptus, quos diceret singulare, non essent tales; quales essent duo conceptus, quos diceret substantia, & quorum alteruter sufficeret ad distinguendum specie singulare ab aliqua alia re: non vero sufficit ad ostendendum quod non dicat duos conceptus, quorum vnus, nempe singularis vt sic, sufficeret ad distinguendum ipsum ab vniuersali, alter vero, nempe singularis talis, sufficeret ad distinguendum ipsum ab alio singulari quā tali.

Non etiam secunda, quia si conceptus singularis vt sic, non potest esse abstractus à conceptu singularis talis, quāuis possit res concipi sub conceptu singularis vt sic, quin concipiatur vt singulare tale, propter implicanciam, quæ ex hoc sequeretur; ergo nō sequitur præcisè ex eo, quod possit dari conceptus entis vt sic, quin inuoluatur in illo, aut concipiatur ratio particularis talis entis, verbi gratia, substantiæ, aut accidentis, quod detur conceptus entis abstractus, præcisus ab illis conceptibus particularibus: sed alia ratio non potest assignari, ob quam dicatur esse abstractus: ergo.

Non denique tertia, quia quamuis non possit pro hoc statu dari aliquis conceptus singularis in particulari, quo posset distinguì ab omni alio singulari in particulari: tamen videtur posse dari aliquis conceptus in particulari ipsius distinctus aliquo modo à conceptu singularis, vt sic; hoc autem sufficit, vt dicatur conceptus singularis, vt sic, abstrahi à conceptu singularis in particulari, si vera sint principia præmissa.

18. Propter hæc respondeo secundo negando minorem; nō potest enim dari vllus conceptus vilius rei sub ratione singularis vt sic, nisi talis conceptus, qualis habetur de singulari tali quoad omnia præter ordinē, quē dicit singulare tale ad naturam specificā in ipsa inclusam, aut accidentia aliqua extrinseca. Quando enim concipitur res, verbi gratia Petrus, vt singulare, non concipitur, nisi vt res implificabilis numero in plura inferiora; & quādo concipitur vt singulare tale, id est humanum, nihil superadditur priori conceptui, nisi inclusio naturæ specificæ; & quando concipitur vt singulare tale, id est albū, vel longum, vel durum, vel molle, vel quod existit in hoc tempore, non habetur alius conceptus ipsius in esse singularis, nisi vt intelligitur affectum illis accidentibus, à quibus habet ista prædicata. Vnde sequitur euidenter, quod conceptus rei, vt habet rationem singularis, non sit ita distinctus à conceptu, qui habetur de re vt est singu-

lare tale, vt in conceptu singularis talis inuoluatur aliqua ratio rei proueniens à singularitate ipsius, præter rationem illam, quæ inuoluatur in conceptu, quo concipiebatur vt singulare, abstrahendo à taleitate. Non est autem ita de conceptu entis, & substantiæ, aut accidentis, quia in conceptu substantiæ inuoluatur per se ratio aliqua particularis, quæ non inuoluatur in conceptu entis vt sic, nec habetur ab aliqua ratione superiori ad ens, nec etiam ex eo, quod coniungitur ens cum aliquibus accidentibus: ergo non potest abstrahi ratio singularis vt sic à ratione talis, & talis singularis, sicut potest abstrahi ens à ratione substantiæ, & accidentis.

Confirmatur hoc, quia tam bene potest abstrahi ratio singularis humani vt sic ab hoc, & illo singulari humano, ac ratio singularis vt sic à singularibus omnibus particularibus à paritate rationis: sed non potest abstrahi ratio singularis humani vt sic, ab hoc, & illo singulari humano: ergo.

Probatur minor, quia nō potest vllus conceptus haberi de singulari humano tali, in quo inuoluatur aliquid, quod sit per se annexū cum singulari tali humano vltra illud, quod inuoluatur in conceptu singularis humani vt sic; ergo singulare humanum vt sic, non dicit aliquem conceptum abstrahibile à singulari humano tali per se.

Probatur antecedens, quia quicumque conceptus qui habetur de singulari humano tali vltra illum, qui habetur de singulari humano tali vt sic, posset cōuenire aliis singularibus, seu indiuiduis humanis; ergo non est conceptus aliquis per se competens indiuiduo tali, & consequenter conceptus singularis humani vt sic, non est per se abstrahibilis à conceptu singularis humani talis, tanquam à conceptu per se determinante ipsum ad esse talis singularis.

19. Dices: quamuis per hoc saluaretur aliquo modo, quod non detur conceptus abstractus indiuidui vt sic à conceptibus indiuiduorum in particulari, tamen id non saluat, quo minus detur conceptus abstractus differentię vt sic à talibus, & talibus differentiis, verbi gratia, à rationalitate, & irrationalitate, si detur conceptus abstractus entis vt sic à conceptu substantiæ, & accidentis: sed hoc est absurdum; ergo non datur talis conceptus abstractus substantiæ vt sic.

Probatur maior, quia potest concipi aliqua res per modum differentię vt sic, quin concipiatur per modum differentię talis, etiam conceptu, qui sit distinctus à conceptu differentię talis: ergo non est eadem ratio de indiuiduo vt sic, & indiuiduis in particulari, ac de differentia vt sic, & differentiis in particulari.

Probatur hoc antecedens, quia potest aliquis concipere, quod detur in homine differentia, quæ differt à lapide, & ligno, non concipiendo quod illa differentia sit rationalitas, & ille conceptus est differens à conceptu rationalitatis, vt patet.

Respondeo negando maiorem, ad cuius probationem dico, quod nulla res potest considerari per modum per se differentię vt sic, quin consideretur sub aliqua ratione differentię particularis etiam explicitè, nam non potest considerari, vt differentia per se, quin consideretur vt differentia per se alicuius ab alio: sed nisi consideretur sub aliqua particulari ratione, sub qua non est in alia illa re, non potest cognosci, vt differentia vnus ab alio, vt est euidenter: ergo non potest aliquid considerari per modum differentię vt sic, quin consideretur per modum differentię particularis alicuius.

Confirmatur hoc, sicut confirmata est responsio præcedēs ad illud de indiuiduo: nō magis potest abstrahi proprie conceptus differentię vt sic ab omnibus differentiis particularibus, quam ratio differentię rationalitatis ab hac, & illa differentia rationalitatis: sed hoc nequit fieri, quia nō habetur aliquis conceptus de rationalitate vt sic, nisi conceptus, quod sit aliquid, vel aliqua formalitas, quæ & sit principium discursus, & faciēs hominem differre à bruto, & quibuscumque aliis: sed de rationalitate tali, quæ talis præcisè in esse rationalitatis, quatenus præscindit à differentia indiuiduante, non habetur alius conceptus.

Nec conceptus differentię à conceptibus differentiis in particulari.

Cur non abstrahitur conceptus indiuidui vt sic à conceptibus indiuiduorum in particulari.

conceptus, quàm ille, ut patet; ergo conceptus rationalitatis ut sic non potest præscindere à conceptu talis rationalitatis.

Qualis discursus potest applicari ad omnia illa, quæ, quamvis concipiantur propter summam similitudinem eodem conceptu, non tamen conueniunt in aliquo conceptu abstracto vniuerso præscindente à conceptibus particularibus eorum. Et in hoc fundatur disparitas huiusmodi rerum, & formalitatum ab aliis rebus, à quibus abstrahi potest conceptus communis abstractione, & præcisione proprie dicta.

ADDITIO.

Meam ac Scotistarum communiter doctrinam de distinctione formali entis, ut communis Deo & creaturæ à differentiis aut modis, quibus contrahitur ad ipsos appellat Māstius disp. 2. Met. num. 66. erroneam, & ipsemet propterea docet oppositum, quamvis concedat conceptum entis finiti distingui formaliter & præscindi ex natura rei à differentiis ac modis quibus contrahitur ad sua inferiora. Fundamentum autem ipsius est, quod alias sequeretur in Deo compositio, ad quod fundamentum aliorum Scotistarum responsiones adducit ac confutat, meam vero omittit, qui negavi sequelam quia non quæcumque contrahibilitas ex natura rei arguit potentialitatem imperfectam requisitam ad compositionem, sed illa quæ est cum dependentia à causa extrinseca, qualis non est in ente ut sic, respectu modi aut differentiarum, qua contrahitur ad Deum. Ad quam rationem quid alio loco respondet Māstius videbimus alias.

Infert autem Māstius num. 75. ex aliorum Scotistarum impugnationibus, ens non importare realitatem communem ex natura rei præcisam à Deo & creaturæ, sed simplicissimum conceptum immediate abstractam ab intellectu à particularibus rationibus Dei, & creaturæ inadæquate conceptis, qui deinde per actum intellectus rursus referentem illum communem conceptum ad inferiora contrahitur ad illa per particulares conceptus finiti & infiniti dicentes quale. Quæ doctrina plane Thomistica est, & aduersa omnibus Scoti principii probantibus distinctionem formalem, unde hic impugnata est.

Quæro ergo an ille conceptus per intellectum abstractus à particularibus rationibus Dei, & creaturæ reperiatur in Deo, & creaturæ à parte rei. Ita sine dubio alias non vere prædicaretur de illis. Quæro iterum an ex natura rei ille conceptus distinguatur à conceptibus particularibus ad quos refertur per alium illum actum intellectus: si sic, penitus corrumpit doctrina Māstij: Si non, ergo refertur ad seipsum, & præterea inferiora illa non erunt inferiora, quia ens non est inferius ad se; nec erunt etiam Deus & creaturæ, quia ens non est Deus & creaturæ, alias Deus non esset ens, quia non est Deus & creaturæ.

Rursus ille conceptus non esset abstractus à particularibus rationibus Dei, & creaturæ nisi esset distinctus ab illis aliquo modo.

Deinde, quando concipimus ens, habemus aliquem conceptum nobis propositum, qui est communis Deo & creaturæ, alias non posset de illis vere prædicari, sed ratio finiti non est ipsis commune, nec enim conuenit Deo; nec etiam ratio infiniti, nec enim conuenit creaturæ: ergo aliqua alia ratio distincta ab illis tum concipitur, qui non solum distinguitur per intellectum ab illis, sed ex natura rei.

Vltius quando dicit, quod rationes particulares Dei & creaturæ, quando abstrahitur ab illis ratio communis, inadæquate concipiuntur, quæro quid est eas inadæquate concipere: si est eas concipere secundum vnam ex suis formalitatibus, & non secundum aliam: ergo dantur à parte rei plures illarum formalitates. Si vero est considerare eandem formalitatem aliquo modo distincto à modo, quo consideraretur, quando consideraretur adæquate: ergo habet in se inclusum illum modum & secundum se ille modus est distinctus à modo quem habet, ut consideretur adæquate, quod est intentum.

Scio Thomistas conari soluere hæc & similia argumenta, quæ adducunt Scotistæ ad probandam distinctionem

formalem graduum Metaphysicorum, mediante sua distinctione virtuali aut fundamentali aut rationis rationata: & sic etiam fortassis respondebit Māstius. At si hic valeat illa responsio ubique valebit, & sic nullibi poterimus probare distinctionem formalem.

Infert deinde Māstius ex sua doctrina sequi, quod nulla sit compositio in Deo nisi rationis cum fundamento in re, & multa alia absurda, quæ ex dictis & fundamentis omnibus quibus probatur distinctio formalis, manifeste apparent esse falsa.

Quare præstaret sane si argumentum ipsius videbatur sibi tam efficax, ut non potuerit respondere, id ingenue fateretur, sed similiter assereret argumenta oppositum probantia esse non minus efficacia, & propterea se nihil posse determinare; quam statuere doctrinam tam insulam & contrariam omnibus Scoti principii, quæ nullam habere possit apparentiam nisi destructa vniuersam distinctionem formali Scoti, & eius loco substituta distinctione virtuali Thomistarum.

Probat secundo suam sententiam num. 76. quia si ens diceret realitatem suo conceptui adæquatam communem Deo & creaturæ: ergo à parte rei daretur aliquid prius, & independentius Deo; quia realitas constituens est prior constituto per ipsam, cum in ordine ad eam habeat rationem partis, & totum constitutum dependet à partibus constituentibus, non è contra: si ergo ens se habet in ordine ad Deum ut realitas & pars constitutiva, plane sequitur esse independentius Deo.

Confirmari potest ex ipsomet paulo inferius, quia data nostra opinione ens ob suam communitatem præcederet Deum sicut animal hominem, & consequenter præcederet Deum non solum prioritare prædicationis, ut aiunt aliqui Scotistæ; sed etiam prioritare naturæ.

Respondeo negando consequentiam pro secunda parte, qua dicit quod daretur aliquid independentius Deo: cum enim ille conceptus entis non possit esse neque in Deo, neque in creatura sine Deo, non potest nisi absurdissime concipi, quod possit esse independentius Deo. Quantum ad primam autem partem distingo consequens: esset prius Deo, quatenus posset concipi sine eo, quod concipiat Deus, & possit etiam repetiri in aliquo, quod sit Deus, concedo consequentiam: esset alio modo prius Deo, sic, ut possit existere realiter sine Deo; aut ut Deus dependeat ab ipso tanquam à causa realiter distincta à Deo, nego consequentiam. Ad probationem consequentiarum similiter eam distingo: realitas constituens est prior constituto quantum ad hoc, quod possit intelligi non intellecto constituto, non vero è contra, transcat; quantum ad hoc, quod possit esse à parte rei sine constituto, nego antecedens vniuersaliter, & eodem modo distingo antecedens, quantum ad secundam partem de dependentia constituti à constituentibus.

Quæ responsio est valde facilis & enervat totaliter argumentum Māstij, cui tamen ut facilius reddatur, subiicio exemplum. Certe ipse fatebitur personalitates diuinas constituere personas diuinas & distingui ex natura rei & non tantum per intellectum ab essentia diuina quæ etiam constituit cum illis easdem personas: unde si valet discursus Māstij erunt priores ac independentiores, quæ personarum diuinarum: ergo aut illa posterioritas ac maior dependentia arguit imperfectionem in personis, quod hæreticum esset asserere, cum sit de fide nullam esse imperfectionem in persona diuina; aut non dicit imperfectionem, & sic posterioritas ac dependentia maior, quæ esset in Deo, quàm in ente ex eo, quod ens sit constitutum ipsius, non argueret imperfectionem, & quocumque modo Māstius soluet hanc difficultatem, si proponeretur contra distinctionem ex natura rei essentiarum & personalitatis, eadem vel æquivalenti poterit solui difficultas ipsius, quæ reuera nullius est momenti.

Ad Confirmationem, nego antecedens quia animal ita præcedit hominē, ut possit esse à parte rei sine homine; ens autem nequit esse à parte rei absque Deo: ergo non est talis præcessio vtrobius. Quod si nihil aliud intelligatur per prioritatem naturæ, quam aliquid ita se habere

vt ab illo non conuertatur subsistendi consequentia in eodem supposito; concedo ens esse prius natura quam Deum, sicut essentia diuina est prior natura quam personalitas vlla diuina. Si vero per prioritatem naturae intelligatur, quod res sic prior possit esse à parte rei, quāuis alterum non esset, tum falsum est, quod ens sit prius natura, quam Deus, cum implicet vllum ens dari à parte rei nisi dependenter à Deo.

Probat tertio, *num. 77.* quia realitas illa communis, entis, si daretur, esset creata vel increata, aut participata vel imparticipata, aut necesse esse, vel non necesse esse sed quodcumque dicatur erit inconueniens: ergo non datur.

Respondent Scotistae communissime hoc argumentū nullius esse momenti: nam cum ille conceptus communis sit ex se formaliter indifferens ad Deum & creaturā, nō debet formaliter importare vllam ex illis rationibus particularibus, quibus ad illos contrahitur, sed abstrahere ab omnibus. Quam responsionem cum proponeret Mastrius subiungit se cogi dicere, & certe, inquit, non abque rubore, Conscotistas suos hactenus non penetrare energiam huius argumenti.

At ille sane merito erubesceret, qui hanc notā doctissimi ac ingeniosissimi Magistris, quorū nescio an dignū se hucusque probauerit, qui esset discipulus, hanc notam inurit; quamuis verum fateor eos non penetrasse energiam argumenti, quod nullam habet, nisi pueris obuiā.

Et quamuis Doctor 1. d. 8. q. 3. vtatur simili argumento ad probandū, quod nihil cōmune Deo, & creaturā possit esse genericum quid, quia illud commune esset necesse esse, & sic non posset esse genericum, quia nihil genericū est necesse esse; vel non esset necesse esse, & sic in Deo reperiretur aliquid, quod nō esset necesse esse: tamen nō inuat hoc Mastrius: nam Scotus in alio scēti eo vsus est argumento, quān possit Mastrius: accepit enim Scotus conceptum generis pro conceptu formalitatis potētiā cum imperfectione, qualis conceptus non solum formaliter non includit necessitatem, sed nec potest coniungi cum necessitate. Sensus ergo argumenti Scoti est hic: ille cōceptus genericus, qui esset communis Deo, deberet esse necesse esse, quod implicat; aut deberet esse non necesse sic, vt neque formaliter, neque permissiue possit esse necesse esse, nam alias non esset genericus, hoc est, potēntialis cum imperfectione, & sic Deus constaret aliquo, quod non esset necesse esse vllō modo; quod implicat. Hic est verus sensus, vt patet ex intento & scopo, qui erat probare, quod quamuis cōceptus entis esset cōmunis non tamen genericus; & in hoc sensu concludit. Mastrius vero non potest eo vti in eo, sed in sensu, in quo possit vrgere, quod non possit dari conceptus communis Deo, qui abstrahit à necessitate, & non necessitate: sic autem nihil prorsus valet, vt est manifestum.

Addit tamen Mastrius patere ex dictis à se supra n. 42. & 44. efficaciam argumenti, quā certe, inquit, nullo modo dissimulari potest: nihil enim concipi potest in Deo à parte rei existēs, quod sit extra esse increatum, & imparticipatū positiue, vel negatiue, neque aliquid in creatura, quod sit extra esse creatum, & participatum: ergo dari nequit à parte rei realitas communis per indifferentiā, vel per inexistentiā, quā abstrahat ab illis rationibus.

Probat assumptum: quia ipsa ratio entis quā in Deo est habet essentialiter diuinas proprietates, vt esse infinitam, independentem, & increatam, & non tantum identice vt responderi solet, sed etiam formaliter est de se infinita, ait enim Doctor 1. disp. 8. q. 3. R. quod quācumque realitas essentialis in Deo quantumcumque praecluse sumpta, est realiter infinita, & idem habet 2. d. 3. q. 6. L. qua ratione excludit ibi omnē compositionē in diuinis.

Confirmatur, quia creatura participat à Deo non solum tale esse, sed rationem entis, & secundum ipsam rationem entis producit à Deo: ergo ratio illa entis praecluse sumpta, ratione cuius creatura est aliquid, est realitas participata.

Probat assumptum ex Authore de causis, quod prima realitas rerum creaturarum est esse, quam propositionem

admittit Doctor 4. disp. 1. q. 1. 8. sed iste rationes.

Confirmat secundo, quia totum id quod est creatura est intrinsece finitum, participatum, & communicatum secundum omnem eius formalitatem, etiam quoad supremam & infimam; si quidem creatura quoad omnem suam formalitatem est aliquid participatum.

Confirmat tertio, quia implicat concipere aliquid in creatura, quod non sit à Deo ipsi communicatum; nam etiam secundum primam rationem entis est quid participatum & secundum eam terminat actionem Dei: ergo si concipiatur, etiam secundum rationem communissimam entis, debet concipi, vt aliquid participatum, quia tale esse intrinsece inuoluitur in ratione entis, quod conuenit creaturā.

Confirmat quarto euentissime, si Deo placet, realitatem entis si à parte rei reperitur praecisa à realitatibus minus communibus, non posse praescindere à creato & participato: sumatur enim vt à ceteris praecisa in homine, verbi gratia, & quaeratur secundum quam rationem primo, & per se competat ipsi esse causarum dependens & participatum: si dicatur secundum humanitatem, corporeitatem vel substantiam, hoc statim reiicietur, quia tunc accidens non esset dependens, & participatum; non enim haberet illas rationes: ergo prima & adaequata ratio fundans dependentiam, & participationem est ipsissima ratio entis, vt sic, quā conuenit creaturā.

Hæc, inquit, argumenta sunt adeo euentia, vt quilibet sanæ mentis cōuictus manere debeat, & fateri rationem entis, vt sic, quā conuenit Deo non praescindere ab increato & participato, & quā conuenit creaturā non praescindere à creato & participato; sed solum conceptū entis immediate abstractum à realitatibus Dei, & creaturā ita praescindere, quia hic conceptus, nec Deo determinate conuenit, nec creaturā. Neque instantia (subiungit de animali praescindente à rationalitate, & irrationalitate) ab aduersariis inculcata facit ad rem, est enim valde dispar: nam rationale & irrationale sunt infimæ differentiae specificæ, non supremæ, à quibus proinde aliqua realitas praescindere potest à parte rei existens, quā formaliter cōsiderata & secundū se spectata, nec rationalis sit, nec irrationalis, sed materialiter tantum & identice: sed non potest assignari in creatura alia realitas à parte rei existens, quā non sit participata: quidquid enim habet, totum est à Deo; vnde cum isti modi dependentiæ creationis & participationis sint vniuersalissimi, communissimi & supremi, nequit assignari realitas à parte rei existens, quā sub eis non cadat: Quod explicat amplius, quia animal licet praescindat à rationali & irrationali, non tamen à corporeo; & substantia, licet praescindat à corporeo & incorporeo, non tamen ab ente per se existente: rursus ens finitum licet praescindat à perfectitate & inhaerentia, non tamen à finitate & participatione: ergo ens quod conuenit creaturā vt sic, secundum suam praecluse formalitatem inuoluit finitatem & limitationem, vnde cōcludit nō dari realitatem entis à parte rei in Deo & creatura, quā formaliter praescindat à creato & increato.

Ad hunc discursum, Respondeo negando nihil concipi posse in Deo existens, quod secundum se, & suam rationem formalem intrinsecam, quatenus praescindit ab omnibus modis & formalitatibus, cum quibus in Deo coniungitur, abstrahat à finito & infinito, creato & increato & similibus aliis rationibus particularibus Dei, & creaturā; & dico oppositum esse contra omnia principia Metaphysicā, quod patet magis ex solutionibus rationum, quibus id conatur probare Mastrius.

Ad probationem ergo ipsius nego antecedens, in quo manifeste petit principium, & ad probationem distinguo assumptum: ratio entis quā in Deo est habet diuinas proprietates essentialiter; secundum formalitatem entis praecluse ita, vt illæ proprietates inuoluantur in ipsamet formalitate entis, nego assumptum, in quo etiam petitur principium, si in hoc sensu adducatur; quatenus coniungitur cum modo aut formalitate contrahente ipsum ad Deum concedo assumptum; nec in eo sensu valet ad propositum, sed in priori tantum, in quo negatum est.

Ad

Ad authoritatem autem Scoti respondeo cum tantum velle, quod quæcumque realitas existentialis Dei sit formaliter infinita, vel positiuè & ex sua ratione formali, vel permissiuè quatenus potest coniungi cum infinitate; & hoc sufficit ad impediendam compositionem imperfectam quam negat Scotus Deo, quæ nequit esse absque finitate, & limitatione positiua in aliquo saltem ex extremis facientibus compositionem.

Ad primam confirmationem concedo, quod creaturæ participant à Deo rationem entis, sed nego, quod participant ipsam secundum rationem entis, ita ut ipsa ratio entis formaliter sit ratio ob quam possit creatura participare illa à Deo; sed potius ratio formalis huius est, vel finitas, vel quodcumque contrahit ens ad esse creaturæ distinctum ab esse increato & infinito. Sed ut respondeam in forma, concedo antecedens pro prima parte, & ipsum distingo pro secunda parte; secundum rationem entis producit à Deo ita, ut ipsa ratio entis producat, concedo; ita ut sit ipsa ratio formalis sola ob quam produci possit nego; sed potius, ut dixi, ratio illa est finitas vel contractum entis ad esse creaturæ; concedo etiam consequens (quidquid sit de consequentia.)

Ad secundam confirmationem distingo antecedens: totum quod est in creatura est finitum ac participatum secundum omnem formalitatem, quatenus coniungitur omnis formalitas, quæ est in creatura cum finitate & participatione concedo; quatenus omnis formalitas, quæ est in creatura, dicat finitatem intrinsecè, & quatenus præscinditur ab omnibus aliis formalitatibus & modis, quæ sunt in creatura, nego, & id assumere est manifestè petere principium, quod familiare est Mastro & omnibus, qui carent bonis fundamentis.

Ad tertiam confirmationem distingo consequens: quatenus verum est, quod communissima ratio entis habeatur à creatura per participationem, concedo consequentiam; quatenus illa ratio communissima ex sua intrinseca ratione habeat esse participatum, seclusa coniunctione ipsius cum aliis formalitatibus ac modis creaturæ, nego consequentiam, & in hoc sensu facit ad propositum & probari deberet à Mastro.

Ad quartam confirmationem, quam euidentissimam vocat, Respondeo eam esse quidem talem, quatenus euidentissimè patet, quod nihil valeat, non alio modo. Dico ergo breuiter malam esse consequentiam, quamuis enim homo non habeat esse participatum à ratione humanitatis, corporeitatis aut substantiæ, non sequitur quod eam habeat à ratione entis; quia habet aliquid aliud, à quo eam habeat, nempe rationem finitatis, quod facile à Tyrone Metaphysico aduerti posset.

Ad disparitatem autem, quæ assignat inter animalitatis præcisionem à rationalitate & irrationalitate, & entis à suis vel modis vel differentiis. Respondeo in ea peti principium; nec facere ad rem, quod rationalitas & irrationalitas sint differentiæ infimæ, finitas vero & infinitas sint differentiæ vel modi vniuersalissimi & supremi, hoc enim non obstat præscindit ab eis ratio entis, ut sic tam bene, quam animal à rationalitate & irrationalitate, & oppositum asserere, est, ut dixi sæpius, petere principium; neque ex eo, quod ens præscindat, sequitur, quin possit esse participatum in creatura, sicut ex eo, quod animal præscindat non sequitur, quin possit esse rationale in homine; sed solum sequitur, quod non habeat esse participatum à sua ratione formali intrinseca absque coniunctione cum aliqua alia differentia aut modo.

Ad explicationem etiam maiorem quam adiungit, Respondeo consequentiam esse dignam Mastro Authore, de qua potius erubescendum ipsi, quam de Consciofarum defectu in non aduertenda energia ludicri argumenti ab ipso propositi. Sed in forma eam nego, quid enim habet commercij, animal, substantia, ens finitum, non præscindunt à formalitatibus, quibus intrinsecè essentialiter constituuntur in esse tali formaliter: ergo ens non præscindit à differentiis aut modis, quos non concludit intrinsecè & essentialiter, & quibus latius patet. Imò quod non valet illa paritas potest ulterius probari ex principiis

ipsius Mastro: nam ipse faretur per intellectum cum fundamento in re posse concipi ens, quin concipiatur finitas aut infinitas, & tamè non concedit posse concipi animal sine corporeitate, neque substantia sine perseitate, neque ens finitum sine finitate: ergo non est eadem ratio de illis quantum ad præcisionem: quo nihil manifestius est.

Probat quarto, n. 80. Deus secundum omnes formalitates, quæ sunt à parte rei in ipso, est essentialiter singularis: ergo realitas entis, ut sic, reperta in Deo à parte rei erit de se hæc & non communis.

Probat antecedens primo ex Scoto 1. d. 8. qu. 3. Bb dicente, quod ens, ut conuenit Deo, est ipsum esse infinitum & non tantum aliquid cui conuenit ipsum esse, & ideo ex se est hoc, & ex se infinitum: per quod inquit dictum Scoti mirabiliter confirmatur argumentum præcedens.

Probat secundo antecedens ratione; quia sicut in creatis vnaquæque res est singularis secundum omnes suas rationes per indiuiduationem superadditam naturæ: ita Deus per singularitatem sibi essentialem & non superadditam est secundum omnes formalitates suas singularissimus, ita quod vnicuique formalitati singularitas sit essentialis.

Respondeo distinguendo antecedens secundum omnes formalitates proprias Deo, quatenus propriæ sunt concedo; secundum formalitates, quæ secundum suam rationem formalem non sunt ita propriæ Deo, quin possint competere creaturæ nego antecedens.

Ad probationem primam ex Scoto respondeo eundem velle, quod ens ut proprium Deo, hoc est, ut contractum per infinitatem aut quodcumque aliud ad Deum, sit ipsum esse, & non aliquid cui conueniat esse, quod si loqueretur de ipsa formalitate entis, quæ in Deo est, ut distinguitur à cæteris formalitatibus diuinis, & veller dicere, quod illa formalitas, ut sic distincta, sit ipsum esse infinitum, & non aliquid cui conueniat esse; adhuc intelligi deberet non quod sensus esset illa formalitate entis esse ex se formaliter ens infinitum: hoc enim manifestè falsum esset; sed quod haberet ex se coniungi realiter cum infinitate sine dependentia à causa extrinseca vel quantum ad possibilitatem, vel quantum ad existentiam realem.

Ad secundam probationem distingo illam, ut paulo ante distinximus antecedens, quod per eam probatur, quoad omnes formalitates proprias Deo, concedo; quoad communes ipsi, & creaturis nego; & quod sit differentia inter has formalitates patet euidenter in ipsamet sententia Mastro; quia à formalitatibus, quas dicimus nos communes ex sua ratione formali ipsemet concedit per intellectum posse abstrahi conceptum communem; ab aliis vero Deo propriis non potest id fieri.

Sed contra hanc responsionem replicat ex ea sequi compositionem in Deo, & quod aliqua realitas, quæ est in Deo possit esse in creatura, & consequenter non esse Deus. Verum hæc replica, qua vtuntur Thomistæ & Recentiores communiter contra Scotistas, parum facessit negotij. Nego ergo primam partem, quia ad compositionem requiritur aliquod extremum finitum, ut patet ex dictis de distinctione formali & alibi sæpe. Quoad secundam partem concedo, quod aliqua formalitas conueniens Deo possit reperiri in creatura quoad aliam omnino similem formalitatem; quod nullo modo est inconueniens.

Probat quinto, n. 81. ostendendo quomodo non obstat, quod non daretur in Deo aliqua realitas communis ipsi & creaturæ; adhuc possit conuenire in comuni conceptu entis inadæquato: quia inquit res aliqua potest intelligi confusè & indistinctè duobus modis, primo quado concipitur secundum gradum communem prædicamentale, quia isti fundantur in naturis comunibus à parte rei; alio modo concipitur res confusè & indistinctè, quado inadæquate concipitur ob aliquam conuenientiam & veluti inchoatam similitudinem, quam habet cum alia re & sic concipiuntur, quæ attinguntur secundum gradus transcendentales, quia isti non fundantur in vna natura comuni à parte rei, sed super quandam virtualem & inchoatam similitudinem, quod exemplo declarat: cum quis concipit hominem & equum in esse animalis, opus est tunc eadè conceptione cognoscere adæquate realitatem animæ

animalitatis ipsis communem; sed quando res aliqua indistinctè concipitur ex eo, quod concipitur conceptu inadæquato, supposito aliquo fundamēto similitudinis, tunc non est opus realitatem aliquā distinctè & adæquate concipere. O exemplum aptissimum, quod nec clarius nec verius est, quam ipsamet res ad quam declarandam adducitur! Sed ad rem breuiter dico manifestum esse, quod disparitas illa, quā ponit Maius inter duos illos modos concipiendi sit fictitia, nam si cōceptus & gradus transcendentales non fundentur in naturis cōmunibus à parte rei; sed in inchoata similitudine aliquarum rerū, & propterea concipiendos illos gradus nulla realitas adæquate concipitur; sane idem omnino dicendum de gradibus prædicamentibus; quod si gradus prædicamentales fundantur in naturis à parte rei cōmunibus; idem dicendum de transcendentalibus & oppositum dici nequit hic nisi gratis, & cum petitione principij.

Ex quibus omnibus patet sine sufficienti fundamento hunc Authorem elegisse sibi hanc sententiam, & cum ab illis præterea dependeat maxima pars eorum, quæ habet in tota disputatione secundam, eam totam esse ab ipsomet retractandam, vel certe Scotistis omnibus cauendam; vnde non libet in iis ulterius refutandis hære.

Addam tamen maioris claritatis gratia, non sufficienter satisfacere ipsum difficultati contra se propositæ n. 88. cum enim vrgeret contra responsionem, quam ipse dedit paulo supra ad argumentū, quod ex similitudine Dei cum creatura in ratione entis, & dissimilitudine in ratione infinitatis probatur, quod ratio entis à parte rei distingueretur à ratione infinitatis, cum, inquam, contra suam responsionem ad hoc vrgeret, quod inde sequeretur ex conuenientia hominis cum Bruto in animalitate, & disconuenientia in rationalitate, non posse efficaciter colligi distinctionem ex natura rei inter animalitatem & rationalitatem. Negat sequelam; quia inter hominem & Brutum est similitudo realis actualis & positiua, qualis non est inter Deum, & creaturam in ratione entis; quæ est tantum virtualis & fundamentalis. Et cum contra hoc opponeret non esse rationem, cur vna similitudo sit positiua, & actualis potius, quam altera: respondet id negando, quia homo & Brutum, & idem est de reliquis speciebus & indiuiduis, non sunt primo diuersa in realitate; Deus vero & creatura sunt sic primo diuersa in realitate, tum quia omnes id fatentur; tum quia magis distat sine dubio Deus & creatura, quam species creatæ & indiuidua. Sed hæc responsio mihi videtur esse mere verbalis, sine vlla probabilitate in re ipsa. Vnde dico si Deus & creatura sint ita primo diuersa vt non habeant similitudinem actualem, sed virtuale & propterea formalitas in qua conueniunt non distinguatur à parte rei ab illa qua disconueniunt, idem omnino dicendum de speciebus, & indiuiduis creatis inter se comparatis, & gratis asseri oppositum, cum nulla possit dari ratio ob quam maior similitudo, aut distinctio in ea probari possit. Et è contra si possit probari similitudo positiua, & conuenientia aliqua in realitate inter hominem, v. g. & Brutum, posse idem probari inter Deum, & creaturam in ratione entis. Nec est verum, quod sit maior disconuenientia inter Deum, & hominem in ratione entis, quam inter hominem & Brutum in ratione animalitatis. Nec etiam est verum, quod omnes concedant Deum, & creaturam esse primo diuersa in realitate quacumque, id enim ego constanter & omnes concedere debent, qui admittunt præcisionem obiectiuam & vniuocam entis, si consequenter velint loqui, & quamvis Scotistæ communiter asserant Deum, & creaturam esse primo diuersa in realitate subiectiuam, non obiectiuam, volūt tamen per hoc tantum quod non ita conueniant, vt differant per differentias, sed per modos: vnde quamvis admittant, quod conueniant in ratione entis distincta formaliter, aut ex natura rei à modo contrahente; quia tamen non videtur ipsis tanta distinctio inter formalitatem, & modū suum contrahentem, propterea dicūt quod formalitas entis in Deo cōtracta suo modo infinitatis sit subiectiuam totaliter diuersa à formalitate entis contracta ad creaturam per

finitatis modum. Quam quidem doctrinam fateor difficilem propter rationes, quas opposui in Metaphysica; vnde longe facilius esset concedere conuenientiam realem, & subiectiuam & differentias contrahentes ens ad Deum & creaturam, præcis tamen imperfectionibus.

Q V Æ S T I O III.

De quibus, & quomodo prædicatur ens.

Non est dubium quin ens completum reale, vt sic possit prædicari formaliter de quocumque indiuiduo completo reali siue finito siue infinito, siue substantiali siue accidentali, & de quocumque etiam conceptu, qui prædicari possit in quid de quocumque tali indiuiduo vsque ad conceptum ipsiusmet entis, nam Deus dicitur formaliter ens; & hæc albedo; & hæc substantia, & substantia vt sic; & accidens vt sic. Et ratio est, quia esse formaliter ens non est, nisi includere in se intrinsecè rationem formalem entis taliter, vt explicari non possit quin directè in explicatione ipsius ponatur ens, vel aliquid coincidens cum ipso, vt res, vel aliquid, id est, aliud quod ens.

Vnde duæ tantū remanent difficultates examinandæ, an scilicet ens prædicetur formaliter de differentiis, aut modis intrinsecis, quibus contrahitur, aut ipsum, aut vltimum ex inferioribus ipsiusmet, quæ prædicari possunt directè, & in quid de indiuiduis completis. Secunda vero difficultas est, an prædicetur de illis indiuiduis omnibus, & aliis gradibus completis prædicabilibus de iisdem indiuiduis vniuocè, an vero æquiuocè, aut analogicè.

C O N C L V S I O I.

20. *Ens non prædicatur formaliter de differentiis, aut modis intrinsecis determinatis, aut contractis eius ad illa inferiora, de quibus supra dictum est ipsum secundum omnes prædicari bene tamen prædicatur de illis identicè, & realiter.* Hæc est Doctoris in 1. dist. 3. quæst. 3. cum suis communiter contra Thomistas, & Recentiores.

Probat, quia vel differentia contrahens ens, (& idem est de modo ac proprietate) præter rationē entis includit aliquid aliud formaliter, vel nihil: si nihil, ergo non potest esse differentia entis; hoc est, non potest esse ratio, cur formaliter vnū ens distinguatur ab alio ente: si aliquid, quæro rursus de alio, vtrum includat etiam formaliter rationem entis: si sic, dabitur processus in infinitum, & consequenter in qualibet re includentur actū infinitæ formalitates distinctæ, quod implicat; si non, ergo idem dicendū erat primo, nimirum quod differentia formaliter non includeret ens, eadem enim est ratio de ipsa differentia, & de quocumque inclusio in ipsa quantum ad hoc.

Confirmatur, quia si formalitas differentia, aut modi contrahentis ens includeret ens, & aliquid aliud formaliter, illud aliud potius esset differentia, quam includens ipsum, & ens. Et hæc ratio probat nullam prorsus differentiam Metaphysicam siue subalternam, siue infimam includere ens formaliter, quamvis multi Scotistæ communiter extendant conclusionem ad solas differentias infimas.

Confirmatur secundo, de differentiis vltimis specialiter, quia si præter rationem entis includerent aliquid aliud, non essent differentia vltimæ, sed potius illud aliud esset differentia vltima, quæ differentia vltima est illud, quod ita facit differre, vt ipsa non differat per aliquid aliud, sed seipsa: sed differentia non esset tale, quia includeret præter rationem entis, in qua conueniret cum omnibus aliis, aliquid aliud, per quod ab aliis distingueretur.

Probat, secundo conclusio, quia in composito physico fit resolutio in partes physicas, quarum neutra includit aliquid physicum alterius, verbi gratia, in materiam, & formam: ergo in composito metaphysico debet fieri resolutio in partes, quarum neutra includit aliquid metaphysicum alterius: sed hoc esset falsum si differentia includeret formaliter ens: ergo.

Probat, tertio, quia si includit differentia (& idem est de modo & proprietate) formaliter rationem entis, vel illam rationem entis, quam contrahit, vel aliam; neutrum dici potest: ergo.

Probat, minor, quia non illam ipsam rationē entis, quam

Ens completum prædicatur formaliter de quocumque indiuiduo completo reali, & de omni alio quod in quid de tali prædicatur vique ad ipsum ens.

Non potest prædicari formaliter de differentiis, aut modis quibus ipsummet contrahitur.

quam contrahit, alias non esset contractiva, nihil enim contractuum est vilius, quod formaliter includit, sicut nec homo est contractuum animalis, quod includit, sed porius est illud, ad quod contrahitur animal. Non etiam aliam rationem entis, quia in qualibet re vna superflue ponentur plures formalitates entis distinctæ, sicut superflue ponentur in homine plures rationalitates, aut risibiles.

*Probat*ur quarto, quia nulla differentia est illud, ratione cuius formaliter conuenit alicui rei existere: ergo nulla differentia est formaliter ens. Consequentia patet, quia illud, ratione cuius formaliter conuenit rei existere, est ens formaliter.

*Probat*ur antecedens, quia formalitas, ratione cuius conuenit formaliter rebus omnibus existere, est eiusdem rationis in omnibus illis: sed differentia rerum non sunt eiusdem rationis: ergo.

21. *Obijci*es primo: conuenit ipsis definitio entis realis: ergo includunt ens reale.

Respondeo, distinguendo antecedens: realiter concedo, formaliter nego; & similiter distinguo consequens.

Dico, ex sua ratione formali conuenit ipsis vel ens reale, vel nihil; neque enim datur mediū inter illa: ergo non solum realiter, sed formaliter includunt rationem entis.

Respondeo, negando antecedens cum sua probatione. Licet enim non detur medium inter ens reale, & nihil simpliciter; tamen datur medium inter ens reale formaliter, & nihil formaliter, nimirum illud quod est formaliter determinatum entis realis ad talem vel talem speciem.

Dico: illud, quod est determinatum, formaliter existit à parte rei, quando res, in qua est, existit: ergo conuenit ipsi ex sua ratione formali existentia, & consequenter conuenit ipsi ex sua ratione formali definitio entis realis.

Respondeo, negando consequentiam; quia licet albedo dicatur conuenire formaliter parieti, tamen certum est, quod non conuenit ipsi ex sua ratione formali: ergo licet existentia conuenire differentia entis, non esset necesse ut conueniret ipsi ex sua ratione formali.

Dico: si conuenit ipsi formaliter existentia, debet ex sua ratione formali dicere non repugnantiam ad illam: sed hoc sufficit, ut conueniat ipsi formaliter definitio entis: ergo.

Respondeo, negando maiorem: sufficit enim quod realiter dicat illam non repugnantiam.

Dico: si ex sua ratione formali non conueniat ipsi illa non repugnantia: ergo conuenit ipsi repugnantia ex sua ratione formali.

Respondeo, negando consequentiam; nam licet alterum ex contradictoriis debet conuenire cuilibet simpliciter, tamen non debet conuenire cuilibet ex sua ratione formali; sicut non conuenit animali ex sua ratione formali habere rationalitatem aut negationem eius.

Dico ulterius: ex sua ratione formali est aliquid, ergo ens.

Respondeo, distinguendo antecedens: aliquid, id est, aliquid quod ens, nego: aliquid, id est, determinatum aliquod entis, concedo, & nego consequentiam.

22. *Obijci*es secundo: Aduersarij nihil aliud intelligunt per ens, quam illud quod existit, vel quod potest existere realiter quomodocumque, siue hoc ipsi competat ex sua ratione formali, siue non; sed differentia existunt: ergo sunt entia formaliter in sensu aduersariorum, & consequenter non habemus cum ipsis nisi questionem de nomine.

Respondeo primo, male eos hoc intelligere per ens formaliter, quia esse ens formaliter, est distinctum aliquo modo ab hoc, quod est esse, aliàs frustra adderetur ly *formaliter*: sed non esset distinctum, si nihil intelligeretur per esse ens formaliter, quam posse existere quomodocumque, nam quod est ens, potest sic existere, & significatum entis est posse existere quomodocumque.

Respondeo secundo, distinguendo consequens: ergo differentia sunt entia formaliter, id est, conuenit ipsis ex sua ratione formali ista ratio, nego; id est, ratio formalis

entis conuenit ipsis, concedo, & nego ultimam consequentiam.

23. Ut melius hoc intelligatur, aduerte, aliud esse, quod ratio formalis entis conueniat differentiis; aliud esse, quod ista ratio formalis conueniat ipsis ex ratione formali differentiarum, aut quod ista ratio intrinsecè, & quidditatiuè includatur in differentiis, & consequenter quando dicitur quod sunt, vel non sunt entia formaliter, quia illud ly *formaliter* potest accipi æquiuocè in utroque sensu, valde cauenda est æquiuocatio ipsius, & semper explicanda est eius significatio, ut sic de re ipsa & non de nomine disputetur.

Dico: in hac responsione conceditur, quod conueniat omnibus differentiis ratio formalis entis: ergo conueniunt vniocè omnes differentia in vna illa ratione prædicabili vniocè de ipsis: sed omne prædicatum vniocum est formaliter prædicabile de vniocis: ergo ratio entis est formaliter prædicabile de differentiis.

Respondeo, concedendo primam consequentiam, & distinguendo subsumptum, & ultimum consequens: formaliter prædicabile, id est, prædicabile per modum prædicati essentialis intrinseci, nego: formaliter prædicabile per modum prædicati aliquo modo coniuncti cum illis, concedo: & hæc distinctio sicut præcedens notanda est non solum in hac, sed in multis aliis materiis.

24. *Obijci*es tertio: plus conueniunt inter se ex sua ratione formali duæ differentia, quam conueniunt cum nihilo: ergo conueniunt ex sua ratione formali in ratione entis.

Respondeo, distinguendo antecedens: plus conueniunt, id est, maiorem dicunt proportionem ad se inuicem, concedo; plus conueniunt in aliquo conceptu vno incluso in ipsis & abstrahibili ab ipsis, nego antecedens & consequentiam.

*Obijci*es quarto: secundum Philosophum 3. *Metaphysicorum* text. 10. ideo ens, non est genus, quia includitur in differentiis.

Respondeo cum Scoti ibidem, Philosophum nihil ibi resoluisse, sed disputasse tantum problematice pro utraque parte proponendo probabiles rationes hinc inde, & consequenter non esse contra ipsum, si quis accipiat vnam partem, & deserat alteram.

*Quæ*res, quid est vltima differentia?

Respondeo ultimam differentiam posse capi tripliciter.

Primo pro illa quæ non est ulterius determinabilis per aliam aliquam minus communem differentiam, & in hoc sensu sola singularitas est differentia vltima; quia omnis alia differentia tam infima, quam subalterna est contrahibilis per singularitatem.

Secundo modo potest sumi pro omni differentia, per quam ita res differat ab aliis, ut in nulla formalitate istius differentia conueniat cum ipsis: & in hoc sensu quilibet differentia tam infima, quam subalterna est vltima; nam homo, verbi gratia, non solum per rationalitatem differt à lapide, ita ut non conueniat cum ipso in vlla formalitate rationalitatis, sed etiam per sensitiuitatem & vitalitatem.

Tercio potest sumi pro illa, per quam vltimo differt res essentialiter ab alia re: & in hoc sensu sensitiuas non est vltima differentia hominis ab illo, nec etiam singularitas, sed rationalitas, seu quæcunque, quæ est propria homini. Sensitiuas autem, licet non sit in hoc sensu vltima differentia hominis in esse hominis, est tamè vltima differentia animalis & hominis, etiam quatenus animal est. Et certe in hoc tertio sensu credo apud Scotum communius accipi differentia vltimam. Sed quoniam in nullo ex his sensibus in quibus differentia vocatur non vltima potest vlla ratio communis abstrahi à differentiis; & Scotus tamen videtur admittere quod differentia vltimæ possunt conuenire in ratione aliqua communi, credo in alio sensu posse capi differentiam vltimam, in quo à differentiis plurimis possit abstrahi ratio communis: ille autè sensus erit quatenus differentia non vltima diceretur aggregatum ex duabus differentiis, verbi gratia, ex sensitiuitate & rationalitate; aut ex sensitiuitate & irrationalitate; nam ex his duabus

Ratio formalis entis conuenit differentiis, sed non includunt illam.

Quomodo differat plus conueniunt inter se quàm cum nihilo.

Quæ differentia vltima & non vltima.

Datur medium inter ens formaliter & nihil.

duabus differentiis potest abstrahi ratio sensitiuitatis; & neutra est vltima, quandoquidem rationalitas sit posterior quam vlla ex illis.

CONCLUSIO II.

25. *Ens vt sic predicatur formaliter vniuocè de Deo & creatura, substantia & accidentibus, non vero æquiuocè aut analogicè, prout predicari analogicè opponitur prædicationi vniuocæ.* Hæc est Doctoris in 3. disput. 3. quæst. 3. cum suis, quos sequitur *Arriaga*, & alij plures, contra quosdam antiquos, qui putauerunt ens esse æquiuocum illis inferioribus, & *Thomistas* communiter ac plurimos recentiores existimantes ens vt sic esse analogum respectu Dei & creaturæ, substantiæ & accidentium.

Probatur manifestè, quia nihil aliud intelligitur per ens vt sic, quod de his dicitur formaliter, quam illud cui non repugnat realis existentia ex ratione sua formali: sed certum est esse in Deo & creaturis, substantia & accidentibus aliquid cui non repugnat ex sua ratione formali realis existentia, alias non possent realiter existere: ergo reperitur in illis ratio entis formaliter, & consequenter potest de ipsis prædicari formaliter.

Præterea ille conceptus entis est vnus & præcisus, vt probatum est quæstione præcedenti, & secundum eandem omnino rationem prædicatur de illis; quia si explicetur conceptus entis, vt dicitur de Deo, non aliter explicabitur quam dicendo quod sit illud, cui ex ratione sua formali non repugnat realis existentia, & similiter omnino explicabitur conceptus entis dictus de creaturis, & de substantia & accidentibus: ergo prædicatur de ipsis vniuocè; quia nihil aliud requiritur ad hoc, quod prædicetur quidpiam vniuocè de aliquibus, quam quod prædicetur de illis secundum eandem rationem, & quod præterea includatur in ipsis essentialiter, & habeat aliquas formalitates contractiuas, quæ omnia reperiuntur in proposito.

26. *Dices* vterius: requiri quod prædicatum, quod dicitur vniuocè, non habeat essentialem dependentiam, vt est in vno ex illis, de quibus dicitur, ab altero ex illis: sed hoc non est verum de ente, neque de villo prædicato, quod dicitur de Deo & creaturis, quia omnis formalitas creata habet dependentiam à Deo: nec etiam verum est de villo prædicato communi substantiæ & accidentibus, quia omne accidens habet dependentiam à substantia.

Contra, quia hoc est reducere rem ad quæstionem de nomine, de qua parum curandum est, cum agitur de re; & deinde gratis asseritur id requiri, cum non ponatur in definitione, aut descriptione vniuocorum, iuxta quam descriptionem hic agimus de illis.

Alij dicunt prædicatum, quod dicitur vniuocè de pluribus, transcendere debere differentias, per quas contrahitur ad illa plura, & non includi formaliter in illis; quod non est verum de ente, quandoquidem imbibatur, vt loquuntur, in differentiis, & dicatur formalissimè de illis.

Sed præterquam quod falsum sit ens includi formaliter in differentiis, vt patet ex conclusione præcedenti, adhuc impugnatur hic dicendi modus per dicta contra præcedentem, quæ æqualiter hic currunt, & etiam contra eos, qui dicunt prædicatum vniuocum non debere contrahi per differentias inæqualis perfectionis, & propterea ens non posse esse vniuocum: contra quos etiam facit quod sequeretur, animal vt sic non esse vniuocum respectu hominis & bruti.

27. *Obijcies primo*: si ens vt sic esset vniuocum substantiæ & accidenti, sequeretur quod esset genus respectu eorum, & sic decem suprema genera prædicamentorum non essent suprema genera, quod videtur absurdum.

Respondeo, omittendo aliam responsionem, de qua obiectione sequenti, distinguendo sequelam maioris pro secunda parte; non essent suprema genera prædicamentalia, nego sequelam, quia quodlibet ex illis est supremum genus ex omnibus, quæ ponuntur in suo prædicamento, nihil enim commune aliis prædicamentis ponitur in villo ex illis prædicamentis: non essent suprema genera sic, vt non habeant supra se aliud genus, quod tamen non sit prædicamentale, concedo sequelam, & nego id esse absurdum, aut inconueniens.

28. *Obijcies secundo*: sequeretur quod ens esset genus ad Deum & creaturas; sed hoc est absurdissimum: ergo.

Probatur maior, quia esset aliquid prædicabile de ipsis in quid vniuocè, & contractum ad illa per differentias specie diuersas: nihil autem aliud requiritur ad rationem generis.

Probatur etiam minor, quia sequeretur Deum constare genere & differentia, ac consequenter eum esse compositum compositione metaphysica ex gradu perfectibili & perfectiuo: & consequenter vterius eum non esse simpliciter perfectum.

Ad hanc obiectionem, quæ est fundamentum potissimè aduersæ sententiæ, respondere solent *Scotista* iuxta doctrinam insinuatam ab ipsomet *Scoto* supra, negando sequelam maioris, & probationem eius pro secunda parte; existimant enim ens vt sic non contrahi ad Deum & creaturas per differentias, sed per modos intrinsecos, genus autem debere esse quid contrahibile per differentias, & hæc etiam ob causam dicunt ens finitum, quod diuiditur immediate in decem prædicamenta, non esse genus respectu eorum, & consequenter negarent sequelam obiectionis præcedentis.

29. *Hæc doctrina*, quamuis probabilissima sit vel ob ipsam *Scoti* & *Scotistarum* omnium auctoritatem, & fortasse in re ipsa vera sit, patitur tamen ingentes difficultates, quas ego fateor me nunquam superare potuisse, & quas iam proponam, tum vt ipsa doctrina melius intelligatur, tum vt melioribus ingeniis rem melius examinandi occasio detur.

Itaque in primis illud, quo vel re ipsa formaliter loquendo, seu ante omnem operationem intellectus, vel nostro modo concipiendi contrahitur ens ad Deum vel substantiam aut accidens, esse modum intrinsecum & non differentiam, videtur omnino non solum gratis dictum, sed contra rationem; si enim illud quod contrahitur animal ad brutum sit differentia, cur non esset differentia illud, quo contrahitur ens ad substantiam; neque enim quantum ad vllam rationem aut experientiam apparet maior esse differentia inter hominem & brutum, quam inter substantiam & accidens.

30. *Dices* colligi quod non possit esse differentia illud contractiuum, quia sequeretur compositio in Deo.

Sed contra, quia licet inde sequeretur non debere poni differentiam in Deo, non sequitur quin possit poni differentia in substantia finita & accidenti finito.

Deinde, si potest stare contractio entis finiti ad substantiam & accidens absque differentia, non potest assignari ratio, quare non possit stare contractio substantiæ ad spirituales & materiales; & eodem modo contractio cuiuscumque gradus superioris ad inferiora absque differentia; & sic nulla omnino daretur differentia, sed omnia contrahentia essent modi intrinseci.

Præterea, difficile est ostendere, cur sequeretur potius compositio in Deo ex eo, quod includeret formalitatem entis distinctam formaliter à modo intrinseco, & aliam formalitatem differentiam, quam ex eo quod includeret illam formalitatem & modum intrinsecum.

Vterius, si formalitas entis communis Deo & creaturis sit eiusdem rationis obiectiuæ, & formalis; quamuis contrahatur ad Deum per modum, & non perficiatur propterea in Deo; tamen quandoquidem illa formalitas perficiatur in creatura per differentias inferiores, v. g. per sensitiuitatem & rationalitatem est omnino difficile, quod ex ratione sua formali non sit perfectibile.

Denique videtur incredibile quod contractione eius ad Deum non magis perficiatur, quam ex coniunctione eius cum sensibilitate, cum multo perfectius sit totum constitutum ex ipso, & modo illo intrinseco, quam constitutum ex ipso, & sensitiuitate.

31. *Secundo contra* illam doctrinam facit, quod non possit declarari bene quid sit modus intrinsecus, vt opponitur differentia sic, vt possit sufficere ad propositum discrimen, quod inter ipsa assignari solet, aut potest, quod vt appareat, examinandum est quomodo soleat modus intrinsecus describi.

Itaque

Ens prædicatur de Deo & creaturis substantia & accidentibus vniuocè.

An ens contrahatur ad Deum per differentias vel modos intrinsecos.

Non obijciatur vniuocacione decem genera prædicamentalia sunt suprema genera.

Itaque dicunt modum intrinsecum esse, qui non variat rationem formalem constituti per ipsum; circa quam tamen descriptionem explicandam *Scotista* inter se non conveniunt, aliis dicentibus, quod per constitutum intelligatur constitutum specificativum loquendo, v.g. illud quod determinatur, & contrahitur per modum intrinsecum; aliis vero existimantibus, quod intelligatur constitutum formaliter, & reduplicativum, hoc est, illud quod includit formalitatem determinabilem, & modum, quo determinatur.

Sed quomodoque explicetur, non videtur sufficere ad propositum, quia sic intelligitur, quod modus non variat rationem formalem constituti, specificativum loquendo, hoc etiam competit differentiae, nam rationalitas non variat rationem formalem animalitatis, quam determinat, & constituit in esse hominis, sicut infinitas determinat ens, & constituit in esse Dei. Si vero intelligatur de constituto formaliter, & reduplicativum, omnino videtur, quod illud, quo contrahitur ens, ut sic, ad esse Dei, tam variat rationem formalem, & entis & Dei, ac rationalitas variat rationem formalem animalis ac hominis, nam profus, aut tanta, aut maior est differentia inter Deum, & ens, quam est inter hominem, & animal.

32. Alij explicat illam non variationem rationis formalis constituti consistere in hoc, quod, quando concipitur res cum modo, non concipitur sub alia ratione formali, quam concipiebatur sine modo, sed sub eadem ratione formali cum maiori perfectione, & propterea modus non dicitur variare rationem formalem constituti, seu illius cui advenit, aut advenire concipitur; quando vero concipitur res cum differentia, tum concipitur sub diversa ratione formali.

Sed contra hoc, quia, ut iam dixi, quando concipitur res, ut Deus concipitur sub diversa ratione formali, ac quando concipitur ut ens, tam bene quam quando concipitur ut homo, concipitur sub diversa ratione formali, ac quando concipitur ut animal.

Nonnulli discrimen ponunt inter modum, & differentiam, quod differentia sit realitas perfecte conceptibilis absque re, cuius est differentia, & quod adveniat realitati perfecte conceptibili absque illa. Modus vero non possit perfecte concipi sine re, cuius est modus, nec res illa possit perfecte concipi sine modo, quamvis possit imperfecte.

33. Sed contra primum, quia quacumque ratione diceretur ens non posse perfecte concipi, quin concipiat ut Deus vel ut creatura, poterit etiam dici quod animal non possit perfecte concipi quin concipiat ut rationale, vel irrationale. Secundo, ideo potest dici quod rationalitas, quae est differentia hominis possit perfecte concipi absque homine, aut animali, quia potest concipi per modum principij quo discursus, aut aliquo simili modo, non ponendo animal in eius definitione, aut descriptione: sed eodem modo potest concipi, & describi illud, quo contrahitur ens ad Deum dicendo: est id quod potest omnia facere, aut a quo habet esse independens; ergo nulla est illa differentia, quae assignatur inter modum intrinsecum, & differentiam. Præterea differentia similitudinis a dissimilitudine non videtur concipi posse, quin concipiatur relatio, quae contrahitur per ipsam, nec differentia intellectionis ab altera; ergo male discriminatur modus a differentia per hoc, quod modus non potest concipi absque modificato, differentia vero possit concipi absque differentiato, ut ita loquar.

34. Propter hæc & alia, visa mihi fuit semper difficilis hæc communis *Scotistarum* doctrina, quæ in ipsomet *Scoto* fundamentum habet: quare aliter conabor, respondere ad objectionem præmissam, ad quam solvenda hæc doctrina excogitata est. Respondet ergo ad objectionem distinguendo sequela maioris: si nihil aliud intelligatur per genus, quam aliquid unum contrahibile ad plura distinctæ rationis etiam per differentias, concedo maiorem; si requiratur ulterius quod si quid positive limitatur, nego maiorem; & similiter distinguo minorem: est absurdum quod sit genus, capiendum genus primo modo in eo sensu, in quo admittitur est maior, nego minorem; in alio sensu, in quo negata est, concedo minorem, & nego consequentiam. Ad probationem maioris, nego sequentem ex eo, quod Deus constaret genere & differentia, capto genere in sensu concessio, quod esset compositum compositione Metaphysica ex gradu perfecti-

bili & perfectivo, modo sibi aut simplicitati suæ repugnantis, nam sicut non impedit simplicitatem nec perfectionem divinam, quod includat formalitatem essentiali divinæ & formalitates sapientiæ, iustitiæ, ac relationum, non impedit etiam simplicitatem ipsius, quod includat formalitatem generis, & formalitatem differentiarum seculis imperfectionibus: & sicut essentia divina non est perfectibilis per attributa, aliqua perfectibilitate, quæ involueret imperfectionem; similiter formalitas entis in Deo non est perfectibilis per formalitatem differentiarum aliqua perfectibilitate, quæ involueret imperfectionem.

35. Dices, disparem esse rationem, quia essentia divina est infinita, fundamentaliter & eminenter includit sapientiæ, & reliqua attributa, & propterea non facit compositionem Metaphysicam cum ipsis, nec est perfectibilis proprie ab ipsis; ens autem, quod includitur in Deo, ut præscindit a differentiis, seu modis contrahentibus, non est infinitum, nec includit eminenter & radicaliter istas differentias aut modos: ergo erit proprie in potentia & perfectibilis perfectibilitate involuente imperfectionem.

Confirmatur, quia ens in creatura est proprie in potentia: ergo & in Deo. Probatur consequentia, quia secundum se præcisè est eiusdem rationis in Deo, ac creaturis.

Confirmatur secundo, quia *Scotus* expressè dicit quod si daretur conceptus generis in Deo, iste conceptus esset proprie in potentia, & proprie perfectibilis: ergo contra *Scotum* est admittere talem conceptum in Deo.

Respondet, negando consequentiam: quia licet forte salvetur bene, quod essentia divina non faciat compositionem cum attributis, quod radicaliter & eminenter contineat illa, tamen ex alio etiam capite potest id salvari, nimirum ex eo quod sit dependens in existentia sua tam quoad se, quam quoad conjunctionem suam cum illis attributis ab omni causa; ex hoc autem capite potest similiter ostendi, quod ens in Deo non facit compositionem, nec si proprie perfectibile per differentiam contrahentem ipsum ad esse Dei, quia non dependet ab ulla causa, nec quoad existentiam suam, nec quoad conjunctionem cum illa differentia.

36. Et per hoc patet ad confirmationem, quia, etiam si antecedens esset verum, falsa esset consequentia, quia ens in creatura est dependens in existentia a causa extrinseca tam quoad se, quam quoad conjunctionem sui cum differentiis, secus autem est de ente in Deo.

Confirmatur hæc responsio, quia secundum adversarios finitas est principium vel conditio necessario requisita ad potentialitatem & perfectibilitatem involuente imperfectionem: ergo cum ens in Deo non sit finitum, nec afficiatur ulla ratione finitæ, non poterit esse in potentia aut proprie perfectibile, quantumvis contraheretur per differentiam.

Ad secundam confirmationem respondeo explicando *Scotum*, qui sine dubio loquebatur de conceptu generis, qui abstraheretur a re dependente formaliter, ut patet ex rationibus, quibus illud probat, & ex toto discursu suo, si bene consideretur; non vero de conceptu generis qui tantum diceret formalitatem communem contrahibilem per aliam formalitatem minus communem, & prædicabilem in quid de re includente utramque formalitatem.

A D D I T I O.

Contra meam doctrinam in hac quaestione, in qua oppositis aliquibus difficultatibus contra doctrinam communem *Scotistarum* de contractione entis, per modos, dico ens posse dici contrahi per differentias, & esse genus; *Mastrius* disp. 2. num. 3. opponit exploratum esse, ens non esse genus, & sufficienter supra ab ipso id probatum. At id non esse exploratum, capiendum genus in meo sensu, tam certum, quam non sufficienter probatum a *Mastrio*, quod non sit genus, cum enim ipse impugnavit deperdat a pessima doctrina ipsius de nulla distinctione a parte rei inter ens, & differentias vel modos contrahentes præter virtuales, certe valere nequit: voco autem illam doctrinam pessimam non absolute quatenus proponeretur a Thomistis & Recentioribus, qui univèrsim negant distinctionem formalem, sed quatenus proponitur a *Scotista*, illam distinctionem alibi concedente.

ffff

Deinde,

Non sequitur compositio in Deo ex inclusione entis & differentie.

An ens sit genus respectu Dei, & creaturæ

Deinde, quamuis nō daretur distinctio formalis, sed tantū virtualis inter ens & illos modos, aut differentias, adhuc non sequeretur, quin ens esset genus, modo talis distinctio sufficiat, vt asserunt Thomistæ ad rationē generis, & differentia inter gradus metaphysicos prædicamentales. Opponit præterea diuersas illas acceptiones generis & differentia, quas ego adhibeo, esse meram fugam fundatam in doctrina Auerlæ & Arriagæ, quā ipse confutauit in Logica sua q. 1. art. 1. vbi ostendit, quod nisi velimus abuti vocabulo generis & differentia, sed in ea significatione accipere, quā vti sunt sapientiores, ac nostri progenitores, hæc vocabula sonant duas realitates Metaphysicas, quarum vna est potentialis ad aliā, & per eam propriè perfectibilis, ex quibus proinde ob talem potentialitatem & actualitatem, fit compositio Metaphysica. Vnde Doctor ait 1. disp. 8. q. 3. quod si daretur conceptus generis Deo, esset propriè in potentia, & perfectibilis per aliam realitatem. Nec valet, quod responder Poncius Doctorē non loqui ibi de conceptu generis vt sic, sed de conceptu generis qui abstraheretur à re dependente, id est re finita & limitata. Hæc enim, inquit est frigida Doctoris interpretatio, quia dum ibi loquitur, disputat an Deus sit in Genere, & probat non esse in Genere, nec genere constare: loquitur de genere, vt sic, & secundū rationem formalē generis, nō de genere finito & limitato, quia de hoc nemo dubitat, & laborat in vanum Scotus, quia ab omnibus cōceditur: loquitur ergo de cōceptu generis, vt sic, & probat ex ratione simplicitatis, infinitatis, & necessitatis Dei, quod ei repugnat ratio generis, quia genus ex ratione formali generis, vt sic, dicit realitatem finitā potentialē ad aliā, vt magis communem ad minus communem, & cum ea componibilem. Et quidem, inquit præterea, Genus vt sic realitatem finitam, & limitatam præ se ferre, abstrahendo à Scoti autoritate probatur ex eius doctrina loco citato euidentissimè; nam genus, vt genus, dicit partem essentia, & non totam essentiam, vt per se notum est: ergo implicat in adiecto dari genus infinitum. Probatur consequentia, quia solum finitū potest esse pars aliquis totius: ergo si genus ex ratione sua formali sit pars, debet esse finitū. Probatur antecedens vltimū, quia nullum infinitum potest habere rationem partis: omne enim totum est maius sua parte: infinito autem nihil est maius. Deinde, Genus à sua ratione formali differētiā, quā contrahitur, excludit: sed realitas infinita quantumcumque præcisè sumatur, nequit esse in potentia ad aliā formalitatem, cum infinitū sit cui nihil entitatis deest eo modo, quo possibile est illud haberi in aliquo vno. Cōtra hunc discursum imprimis dico diuersas illas acceptiones generis esse fugā fundatā in doctrina Arriagæ, & Auerlæ, falsum esse; cum sit ipsamet doctrina, quam ipsi proponunt, & si per hoc velit dicere, quod ab illis eam ego accipio, id etiam non minus falsum est: à doctissimis enim Scotistis illā audiui, antequā Auerlā vel Arriagā sua opera imprefferūt aut ad me eorū nomina peruenire. Quod autem fuga non sit, manifestum est, quia per illas acceptiones nullā quærimus euadere difficultatem: nam vel dantur, vel non dantur; de quo non potest esse alia quæstio, quam de nomine, de qua nihil hic curādum: si dantur, certū est in vna ex illis acceptionibus ens esse genus; si non dantur, sed nihil aliud possit esse genus, quod non sit finitum, vt conatur probare Māstrij; tum certum est ens commune ad Deum, & creaturā non esse genus quomodocumque distinguatur à differentiis, vel modis contrahentibus: nec ad euadendam vllam difficultatem, quæ contra hoc opponi possit, recurrendum erat ad illas acceptiones generis: quam ergo, rogo Māstrij, difficultatem fugere volumus, qui illis acceptionibus utimur, per ipsas? Itaque non ad fugiendā difficultatē, sed ad significandum quod dicendum esset, si qui iis vti vellet, ad illas acceptiones recurrimus. Deinde, quamuis velimus persistere in ea significatione generis, & differentia, quā vti sunt sapientes, & nostri progenitores, hæc vocabula non sonare duas realitates Metaphysicas, quarum vna est potentialis ad aliā, & per eā propriè perfectibilis, si loquatur in sensu suo sic, vt velit illas realitates esse ex natura

rei actu distinctas, manifestum est, quia nulli Thomistæ vnquam intellexerunt tale quid per illa vocabula: si velit autem, quod maiores nostri & sapientes per illa intellexerint realitates, quarum vna esset propriè perfectibilis, & altera propriè perfectiua, siue distinguantur actu à parte rei, vt dicunt Scotistæ, siue virtualiter tantum, vt placet Thomistis, imprimis petit principium & Auerlā ostendit contrarium sufficienter, quia communiter dicuntur res diuersæ esse species entis, & eadem proprietate potest dici, quod ens sit genus earum; nec refert, quod opponit Māstrij illam locutionem esse impropiam: nam sufficit ad intentum, quod fuerit in vfu licet impropiè, & optimè assignaretur, quid esset dicendū de ente in illo improprio modo loquendi. Deinde, quamuis non esset vllō modo in vfu, nihil haberet cōtra nos, nisi, quod impropiè loquamur; quid autem hoc ad rem aut veritatē ipsam realem? Præterea, quamuis nō fuisset in vfu apud maiores, adhuc sufficeret iam apud aliquos Authores esse in vfu, vt proponeretur; & sic vitaretur altercatio de nomine. Vltius, quando asserit meam explicationem Scoti non valere, quā dico ipsum dum ait, genus dicere realitatem perfectibilem, loqui non de genere, vt sic, vt inuoluit vtramq; illam acceptionem, quam ego posui, sed de genere prope capitur pro formalitate finita cōtrahibili, & perfectibili per differentiam: præterquam quod gratis id dicat, adhuc sibi ipsi contradicere videtur: nam probat vltius, quod conceptus generis dicat necessārio finitatem, & quod Scotus loquatur de conceptu tali generis: ergo dum ait hic Scotum non loqui de genere in tali acceptione, sed de genere, vt sic, prope cōprehendit meas duas acceptiones, & me male ipsū intellexisse de genere perfectibili, omnino cōtradicit sibi. Rursus, quando probat Scotū non loqui de genere limitato, quia de hoc genere nemo dubitat, etiam sibi contradicit, quia inferius ostendit genus, vt sic, necessārio dicere finitatem in suo formali cōceptu, & Scotum probare ex infinitate, necessitate & simplicitate Dei, quod Deus non constet genere, quia ex ratione sua formali dicit limitationem: ergo secundū ipsum Scotum loquebatur de genere, vt dicit limitationē, & si de hoc nullus dubitauit, laborauit in vanū probando, quod erat notū omnibus. Vel ergo falsa est hæc Māstrij doctrina de mente Scoti, vel mea expositio est apta; & consequenter nō est frigida vt vult Māstrij pro solita sua gratia. Confirmatur totum hoc, quia quādo Māstrij ait Scotū non loqui de genere, vt dicit cōceptum realitatis limitatæ ac finitæ, sed de cōceptu generis, vt sic, vel loquitur de conceptu generis communi ad genus limitatū, & genus non limitatū, hoc est, de conceptu generis comprehendente meas duas acceptiones, vel de cōceptu generis nō communi ad vtrumque genus, nec comprehendente vtramq; acceptionem, sed solā rationem generis limitati: si primū manifeste sibi contradicit & veritati, vt patet ex suomet discursu, quo concludere vult, quod genus, vt sic, de quo Scotus agebat, ex ratione sua formali dicat limitationē: si secundū, ergo verum est, quod ego dixi Scotū nō loqui de genere, vt sic, cōmuni ad genus in vtraq; acceptione, de quo genere, vt sic, ego sum locutus: & præterea cū nō detur præterea secundū Māstrij cōceptus generis, vt sic, nisi cōceptus generis limitati: ergo verū est, quod Scotus agebat de genere limitato. Nec tamē in vanū laborauit, quia multi dubitare merito possent, quod Deus cōstaret etiā tali genere si ens esset vniucum ipsi & creaturis, vt docuit Scotus qui propterea conatus est ostendere, quod non, quia conceptus entis, quamuis vniucus, non erat limitatus, ac finitus. Quod si velit Māstrij non dari aliquem conceptū genericū nisi qui sit finitus, & propterea Scotū agere de conceptu generis, vt sic, excitat questionem de nomine & nihil facit in re cōtra me, qui supposui aliam acceptionem generis siue propriā, siue impropiam, & in illa tantū dixi ens esse genus, & Deum constare genere, illud autem impugnari non potest nisi ostendendo suppositionem esse falsā, quod fieri nequit, cum sufficiat ad veritatem ipsius, quod Arriagā & Auerlā ea vtantur, & ego ipse, etiam si nullus alius ea vteretur.

Nec recte etiā probat Māstrij, quod genus, vt sic, dicat limita

limitationē. Quod iam probabo respondēdo ad rationes eius. Respondeo ergo, quamuis infinitum non potest esse genus, quia genus quodcumque in acceptione quacumque, de qua hic loquimur, debet esse cōmune ad res realiter distinctas, & multiplicabile in illas, hoc autem nulli infinito potest competere; quamuis, inquam, hoc ita sit, non recte tamen probatur à Mastroio, quod genus non possit esse infinitum. Vnde in forma nego consequentiā rationis ipsius cum antecedēti probationis; nam aliquid infinitū posset esse pars essentiae, hoc est, aliqua formalitas, quæ non dicat adæquatē totā essentiam rei formaliter; nā certe in ipso Deo ratio substantiæ infinitæ formaliter non dicit rationem formalem substantiæ spiritualis infinitæ, & quod aliquid infinitū possit esse pars totius est manifestum; nam sapientia infinita est pars istius totius, quod conflatur ex Deo, & sapientia, hoc est, est aliquid quod non dicit formaliter omnes formalitates inclusas in illo toto, quod addo ne capiatur pars in aliqua alia acceptione, faciendo quæstionem de nomine.

Ad probationem autem antecedentis, nego quod infinitum non possit habere rationem partis, hoc est, aliquis formalitatis, quæ formaliter non dicat omnes formalitates in re, cuius diceretur pars, inclusas, & cum dicat, quod totum est maius sua parte, & infinito nihil possit esse magis; Respondeo distinguendo hanc ultimam partem: infinito nihil est maius realiter, transeat; formaliter nego: potest enim fieri, quod aliquid sit maius vno infinito formaliter quantum ad hoc, quod includat formalitatem istius infiniti, quo diceretur esse maius, & aliam formalitatem distinctam formaliter ab ipso: de quo in sententia Scoti distinguente attributa inter se, & ab essentia, non potest esse dubium.

Ad secundam probationem illius antecedentis, Respondeo distinguendo minorem: nequit esse in potentia dicente imperfectionem, concedo; non dicente imperfectionem nego: & ad probationem minoris dico, quod non sit possibile omnes formalitates repertas in aliqua infinita re includi formaliter in qualibet formalitate ex formalitatibus distinctis, quæ reperiuntur in illa, alioquin essent & non essent distinctæ formaliter, vnde formalitati infinitæ potest addi alia formalitas infinita diuersæ rationis, vt est evidens in nostra sententia.

Sed demus Mastroium sufficienter probare, quod infinitum nō possit esse genus: quid hoc ad propositum? Certe inde non sequitur, quod genus, vt sic, deberet esse necessarium ex ratione formali sua quid finitum; nam posset præscindere à finito, & infinito si detur aliquis cōceptus præcisus à finito, & infinito vniuocus illis. Vidit ipsemet hoc posse opponi contra illā sequelam. Sed replicat hoc non posse dici, quia genus suapte natura importat cōceptum potentialem, & per modū partis, & proinde debet importare cōceptum limitatum, vnde nequit vllus cōceptus transcendens, & præcisus à finito & infinito habere rationem generis. At nō vidit Mastroius in hac ratione se petere principium, dum ait genus, vt sic, in omni acceptione generis dicere cōceptū potentialem aut rationē partis, quæ necessario inuoluat limitationem: quod si loquatur de ratione partis, & potētiā, quæ solum includat formalitatem coniungibilem cum alia formalitate distincta, & cum illa constitutionem rei conflata ex illis duabus formalitatibus, concedo, quod genus dicat tales rationes, sed nego inde sequi, quod ratio generis nequeat conuenire rationi transcendentī. Præter hæc contra me vrget, quando ego confirmo meam responsionem dicendo, quod si finitas sit cōditio requisita ad potentialitatem, & perfectibilitatem inconvēnientem Deo, cum ens vt sic, non dicat finitatem, ipsū non posse esse in potentia, & perfectibile tali perfectibilitate & potentialitate, cōtra hoc inquit vrget eodem numero, quod sit irrationabile, nam potius ex hoc deduci deberet, quod non importet realitatem per differentias contrahibilem. Sed si Mastroius rationabiliter procedere vellet aut posset, deberet ostendere quod id potius esset deducendū, quam quod ego deduxi, & non censurare gratis absque fundamento, vel ratione doctrinam vllam sibi aduersam. Deinde ego non poterā

illud deducere, quia concessi & concedo, adhuc absque præiudicio vllius rationis (quidquid sit de Scoti autoritate) ens, vt sic, esse contrahibile per differentias, quamuis non esset limitatum nec finitū: & dico vltterius si non sit contrahibile per differentias, debere esse cōtrahibile per modos, non obstante sua transcendentia, nisi velimus destruere principia omnia quibus probatur distinctio formalis. Præterea n. 133. vrget cōtra me arguēdo cōtra me sicut ego arguo contra alios Scotistas, asserentes ens nō esse genus, nec facere compositionem in Deo, quia contrahitur per modos, & non per differentias. Contra hos sic, inquit, arguit Poncius: quia si potest stare contractio entis ad Deum, & creaturam per modos, & non per differentias, potest similiter stare contractio substantiæ ad materialem & immaterialem, & idem est de quocūque gradu superiori per modos absque differentis, & sic nulla daretur differentia, & omnia essent simplicia ac carentia compositione metaphysica: Mastroius autem eodem modo vrget cōtra me: quia si potest in Deo, saluari ratio generis, & differentia absque metaphysica compositione inuolvente imperfectionem, idem possit dici de creaturis. Respondeo, meum argumentum valere contra aduersarios, non autem hoc Mastroij contra me; quia secundum omnes ad compositionem metaphysicam inuoluētē imperfectionem sufficit limitatio extremorū; talis autem reperitur in creaturis, nō vero in Deo; vnde quāuis possit stare ratio generis, & differentia in Deo absque compositione imperfecta; non poterit in creaturis, & quod in creaturis reperitur limitatio, & imperfectio ostendi sufficienter, quia habent dependentiam à causā extrinseca in coniunctione reali, & physica suarum formalitatum, non habet autem Deus talem dependentiam. Contra hoc autem replicat Mastroius sic posse Scotistas dicere, quod cōtractio entis in Deo sit per modos, & non per differentias, quia sit cum independentia; contractio autem quæ sit cum dependentia sit per differentias, & non per modos. At hic certe Mastroij discursus habet extremam dependētiā ab aliquibus principiis, quibus caret, vt bonus sit. Sed respondeo posse quidem sic responderi faciendo quæstionē de nomine: sed ego non argui contra illos capiēdo differentiam, & modum in illa acceptione, sed supponendo acceptionē modi & differentia, quā ipsi utebantur & sic procedit optime meum argumentum. Quod si vellent mutare acceptionem & occasionē nouæ acceptionis accipere ex mea doctrina, non contenderem cum illis, nec haberemus litem nisi de nomine, cuius quamcumque partem libenter ipsis concederem. Deinde vrget eodem n. 8. *sed contra*, quod illud meum principium sit falsum nempe independentiam in Deo esse rationē diuinæ simplicitatis, & dependentiā in creaturis esse rationem compositionis: quia, inquit, ratio diuinæ simplicitatis, per quam de Deo demonstrari potest per se, & immediatē est infinitas, & ex tali medio eam Doctor demonstrat 1. d. 8. q. 1. quia omnē cōponibile habet rationem partis, quatenus caret perfectione eius, cui est componibile; repugnat autē infinito, quod est actualissimū omnino, perfectione aliqua carete & habere rationē partis: ergo ratio vnde immediatē deducitur diuina simplicitas, nō est independentia, sed infinitas: dixi autem immediatē (inquit) quia mediātē & materialiter concedi potest Deū esse summē simplicem, quia est indepēdens. Ad quod subiūgit paulo post, quod si per impossibile dari posset ens infinitum sine indepēdētia, adhuc cōsisteret summa ipsius simplicitas, & si per impossibile daretur aliquid finitū indepēdēs, non adhuc esset summē simplex: non ergo ex dependentia, vel independentia deduci debet consequentia formali rerum simplicitas aut componibilitas, sed præcisē ex infinitate, vel finitate. Quod vltterius probat ex Aristotele, qui daretur radicem compositionis, non eā deducit ex causis extrinsecis, sed intrinsecis; quia scilicet cōcūntia simul habent rationem partis, & vnum se habet vt actus, & alterum vt potentia, quā doctrina Scotus frequenter vtitur: ergo vt habeamus rationem per se & proximā simplicitatis aut componibilitatis rerum, impertinens est recursus ad dependentiam, vel independentiam à causis extrinsecis.

Denique *n. 134* asserit paritatē meā de diuina essentia in ordine ad attributa ac attributorū ad inuicē ad meū propositū declarandum de vnione generis, ac differētiā in Deo absque compositione, esse omnino ab simile; quia vt ait Doctor *1. d. 5. q. 2. L. & d. 8. q. 4. ad 1. principale* diuina natura ob suā formalem ac radicalē infinitatem omnes formalitates tam relatiuas, quam absolutas perfectissimē sibi identificat: perfectio enim identitatis excludit omnē compositionē, & quasi compositionem, quā identitas est propter infinitatē, quia idem non aggregatur, nec componit cū seipso: at genus & differētia nō ita inter se realiter identificantur, sed tantummodo ratione tertiū in quo vniūtur, à quo si abstrahatur tollitur omnis ratio identitatis, vt cōstat de animalitate & rationalitate, & ratio est, quia neutrum habet rationē infiniti, cum ambo habeat rationē partis & non totius. In quo notat obiter me adducere hanc disparitatem pro Scotistis ad eam postea confutandum, sed id tamen me facere ineptē, dico. *n. inquit*, à Scotistis responderi posse disparē esse rationem, quia essentia diuina radicaliter, & eminenter sapientiam includit aliāque attributa, & propterea non facit compositionem cum ipsis, nec est perfectibilis per ipsas; quā etiam instantiam adfero, inquit, pro Scotistis *d. 10. n. 58. & confuto*, quia aliquid continens virtualiter aliud, & radicaliter, potest eum ipso facere compositionem physicā ac metaphysicā, vt pater de aqua respectu frigoris, & de homine respectu risibilitatis: ergo quod essentia contineat attributa virtualiter, non impedit quo minus faciat compositionem cum ipsis: omnino, inquit, ineptē facit Poncius Instrumentum pro Scotistis, quia nec Scotus nec Scotistā dicunt essentiam ideo cum attributis compositionem non facere, quia illa virtualiter continet ac eminenter: non enim in Deo continentur hoc modo perfectiones simpliciter simplices, quales sunt attributa; sed hic modus continentia conuenit perfectionibus secundum quid, quia in eo continentur perfectiori modo, quam in seipsis, at perfectiones simpliciter simplices continentur in Deo formaliter, seu secundū proprias formalitates: sed ratio quam adfert Doctor, cur diuina essentia non faciat compositionē cum attributis est perfectā identitas cum eis, & per consequens continentia identica & vniūta, non autem virtualis & eminentialis, quā longē diuersa est ab illa, nec inter se cōfundi debet.

Subiungit denique aliam disparitatem inter genus & differētiā, ac essentiam & attributa, quod attributa ob suam perfectā infinitatem sint sibi inuicem perfectē identificata: secus est de genere, & differētia, quia sicut vtrumque rationem partis habet, ita neutrum potest esse infinitum, & quia attributa ad inuicem comparata sunt perfectiones disparata, omnesque sunt in vltima actualitate ex vna parte, & ex alia sunt perfectā eadem inter se ratione infinitatis; secus est de genere & differētia. Maneat ergo, inquit, ens genus non esse, nec Deum constare genere & differētia; quia hoc argueret in eo compositionem & imperfectionem, ob quam rationem cum exclusisset Scotus Deum à genere *1. d. 8. q. 3. in consilio*, inquit, eam negat Poncius, vt suam adduceret prorsus futilem: probat enim Deum excludi à genere & Prædicamento, quia Philosophus non voluit diuidere in prædicamenta, nisi entia creata & finita; quæ sane ratio est manifesta petitio principij, hoc est enim quod disputatur, an Aristoteles ita prædicamenta disposuerit.

Ad hunc discursum respondeo negādo, meū principij falsum esse, quo ex independentia, quam habent formalitates diuinae in sua vniūtate à causa extrinseca, colligo simplicitatem Dei non obstante pluralitate formalitatum in ipso repertarum: ad id autem, quod contra opponit Mastrius. Respondeo primo, quamuis concederē totum, non facere contra me, quia non dixi, quod ex independentia possit proximē, & immediatē colligi simplicitas, sed quod possit ex ipsa colligi, siue proximē id fiat, siue remotē; vnde apparet Mastrium me non intellexisse. Imò Scotus ipse ex necessitate Dei, & independentia, quā habet à causa efficiēte probat simplicitatem ipsius ex partibus essentialibus in illo ipso loco à Mastrio citato; vnde dum

asserit impertinentē esse recursum ad causam intrinsecā in probanda simplicitate, vel Scotum non intellexit, vel ipsum impertinentē facit. Respondeo secundo, non tantū materialiter, vt ipse asserit, aut remotē colligi posse simplicitatem diuinā, quæ arguit perfectionē, sed proximē, & formaliter ex independentia; quia simplicitas quæ arguit perfectionem excludit pluralitatē formalitatum, quæ possint coniungi, vel non coniungi à parte rei cū dependentia à causa extrinseca, & non excludit pluralitatē aliarum formalitatum, vt patet ex pluralitate attributorū, & relationum diuinarū: ergo eo ipso quo cognoscitur, quod sit talis independentia in vnione aliarum formalitatum, sequitur formaliter & proximē, quod sit simplex simplicitate, arguente perfectionem, de qua hic loquendum.

Vnde tam facile, quam asserit Mastrius, quod si per impossibile daretur ens infinitum cum dependentia, aut finitum sine dependentia, illud esset simplex, & hoc non esset, à me negatur, & in eo asserendo petit principium; ego vero satis probaui meam partem.

Quod autem dicat Scotum probare ex infinitate simplicitatem, iam dixi non esse ad rem. Sed addo nō videri mihi Mastrium dum hoc adducit contra me, intellexisse Scotum: nam certe Scotus non voluit infinitū non posse habere rationē partis, provt pars dicit aliquid ineluctum in toto aliquo simul cum alio totum constāte: nam certum est personam diuinā esse aliquid totum constitutum ex essentia diuina & personalitate, & in sensu iam dicto essentiam diuinā infinitam esse partem intrinsecā ipsius. Imò Deus potest esse pars realis, & physica totius aggregati ex ipso, & reliquis entitatibus realibus, & physicis; nec voluit etiam Scotus, quod infinitum non posset carere aliqua perfectione, hoc est, non habere formaliter distinctā, & vniūtam cum ipsa: certū est enim in Scotistarum sententia, quod essentia diuina sic ceteris attributis.

Itaque Scotus voluit infinitum non posse esse partem, quatenus pars diceret imperfectionē, & non posse etiam carere aliqua perfectione, quatenus carentia illa diceret imperfectionem. Esse autem partem imperfectā & carere aliqua perfectione, imperfecto modo est, posse coniungi cum dependentia à causa extrinseca cum aliqua perfectione distincta siue formaliter, siue realiter, cum qua si non coniungeretur esset realiter imperfectum, & hoc est illud, quod repugnat infinito secundum Scotum: quod si in hoc sensu intellexit Mastrius Scotum, male adduxit ipsum contra me, qui hoc ipsum doceo. Si autem non intellexit in hoc sensu, certe male intellexit ipsum.

Ad probationem ex Aristotele respondeo primo, negando consequentiam.

Respondeo secundo, Aristotelem intelligendum iuxta iam dicta de Scoto; sic autem non facit contra me, nec fauet Mastrio; vnde vel illum non intellexit, vel male eum contra me ad suum propositum adduxit.

Ad paritatem meā de vnione generis & differētiā, ac essentia & attributorum ac relationum, quam dicit Mastrius ab similem. Dico id non probari sufficienter à Mastrio; nam quamuis diuina essentia ob suā radicalem infinitatē perfectissimē sibi attributa & relationes diuinas identificet, hoc est, tam perfectē, quam fieri potest, & propterea non possit facere compositionem cum ipsis, quæ arguat imperfectionem, quod addo ad vitandā questionem de nomine, hoc nihil mihi obstat: nam eodem modo genus, & differētia Dei, perfectissimē sibi identificarentur; quia differētia, quam ego ponerem in ipso esset infinita non minus, quam essentia, imò infinitas essentia esset ipsamet infinita ipsius differētia, aut ab ipsa procedens tanquam constitutiuo intrinseco ipsius: ergo perfectissimē deberet sibi identificare, quidquid realiter identificatur sibi, & propterea non faceret compositionem cum illo magis, quam facit cum relationibus & attributis: nec refert, quod ratio generica entis, quam contraheret non esset infinita, tum quia gratis requireretur infinitas vtriusque extremi; tum quia essentia diuina ratione infinitatis perfectissimē sibi identificat relationes, quæ secundum Scotum, vt communiter saltem intelligitur, non dicunt infinitatem formaliter.

Quando

Quando autē dicit Mastrius Genus & differentiā, non identificari perfectissimē, sed ratione tertij, dādo hoc habere sensum aliquē commodū, (de quo si ratio spectetur, dubitari posset, sed id modo nolo examinare, velim antē vt Mastrius ex ratione id probaret,) dico id intelligendū de differentiā finita, non vero de infinita, qualis esset illa, quæ poneretur in Deo. Et si dicas repugnare differentiā infinitā, nisi id probaueris petes principium; & ego nō curo de nomine differentiæ, per quā intelligo formalitatem actu distinctā formaliter à formalitate entis, & contractiū ipsius ad Deum, quam contendo, si rationē spectes, & seclaudas Scoti autoritatē, quē assusum videri eam negare, dari posse in Deo. Cōfirmo hoc ex ipso Mastrio, quia ipsemet fatetur rationem cur animalitas, & rationalitas nō identificentur perfecte, sed ratione tertij esse quia neutrum est infinitū; ergo differentiā, quæ poneretur in Deo, cū esset infinita, identificaret sibi genus perfecte, & nō ratione tertij. Iā videamus an ego hanc Mastrij disparitatem adduxerim inepte pro Scotistis. Quæro Mastrī an illā ipsam adduxerim, an aliam: si illam ipsam, ergo non inepte, quantum ad rationem tuā, quæ probat inepte adductam, quia nec Scotus, nec Scotistæ adferunt disparitatem meam. Si aliam, cur inepte, quia scilicet, nec Scotus, nec Scotistæ ea vtuntur. Sed quid inde? an propterea si ego pro iis aliam disparitatem adducere, id facere non possem, aut inepte faceretur id stupidū esset imaginari: quoties enim adducimus, & bene pro aliis, quorū sententiam impugnamus, responsiones, quibus ipsimet non vtuntur; quia scilicet possent iis vtī, & fortassis mouerent aliquos ad tenendam ipsorum sententiā: nec refert, quod responsiones illæ non essent bonæ, quia quamuis reuera bonæ non essent, tamen nisi impugnarentur, posset aliquibus apparere bonæ, & propterea vtiliter & non inepte adduci ac impugnari possint. Sed fortassis Mastrius propterea inepte me adduxisse suam disparitatem asseruit, quia volui illam adducere tanquam talē, quā videretur Scotistæ, hoc est enim, quod prætere videtur & propter quod dicit id me inepte fecisse; quia nec Scotus nec Scotistæ ideo negant essentiam diuinā facere compositionē cū attributis, quia continet illa virtualiter & eminenter. Do autem Mastrio gratis id ita me fecisse, sed nego id factum inepte, quia quidquid sit de Scoto certe multos audiui Scotistas vtēs illa ratione, & in re ipsa videri posset Scoti ratio in loco à Mastrio citato paulo ante, dū ait essentiam ob radicalē infinitatē perfectissimē sibi identificare attributa & relationes, & propterea nō facere cōpositionē cū ipsis; nā videri posset illa radicalis infinitas propterea sufficere ad identificandā sibi illa alia, quia ob illā essentiā contineret illas virtualiter, aut eminenter: nō dico hoc voluisse Scotum, sed posse id videri Scotistis, qui illa ratione vtuntur, an autem in hoc errauerint, nec ne mea nō refert; sufficit mihi ad probandū, quod nō inepte adduxerim illā disparitatem dādo etiā Mastrio, quod iam dederā, aliquos Scotistas ea vtī inter quos fateor me aliquando fuisse. Addo rationē, quā probat Mastrius, nec Scotū, nec Scotistas ea disparitate vtī, non sufficere, nimirū quod perfectiones simpliciter simplices non cōtineantur in Deo virtualiter aut eminenter, sed formaliter, seu secundum proprias formalitates: nā si per hoc intelligat, quod in Deo realiter considerato reperiantur formaliter perfectiones attributales, seu simpliciter simplices, & quod perfectiones tantum create reperiātur in ipso virtualiter aut eminenter, id quidē verū est; sed ineptissimū ad propositum, quia ego nō loquor de Deo, vt sic considerato, vt est manifestū, sed de essentia diuina aut Deo, vt dicit prædicata essētia, & vt distinguitur formaliter ab attributis; si sic autem loquatur vt loqui debuit, si me intellexit, falsum est in principiis Scoti, attributa in ipso formaliter contineri, seu secundū suas rationes formales, quia manifestum est, quod tantū radicaliter, aut virtualiter aut eminenter in ipso cōtineantur. Quod etiam addit rationē Scoti, cur essentia diuina non faciat compositionē cum attributis, esse perfectam identitatē cum eis, & per consequens cōtinentiam identitificam & vnitiuam. Respondeo primo, quamuis id verū

esset, non facere aliquid, nec ad probandū, quod mea disparitas sit inepte adducta, quia de hoc nihil dixi, nec pro, nec cōtra; nec etiā ad probandum, quod si genus & differentiā essent in Deo, facerent compositionē, quia hoc non obstante haberent perfectā identitatē ob infinitatē differentiæ, & non finitatem entis. Respondeo secundo, instari posse æquē contra illā rationē Scoti, si diuersa sit in re ab illa, quā ego adduxi, ac contra hanc; quia videri posset esse perfectam identitatē inter humanitatē ac risibilitatem, si talis est inter essentiā, & attributa ac relationes, & fortassis non posse dari vltimate sufficere disparitatē in re ipsa, quæ faciat ad propositum, nisi recurrendo ad independentiā, quam habet identitas essentia cum attributis ac relationibus, & dependentiam, quā habet humanitas ac risibilitas; quod est meum intentū. Ad alterā disparitatē de infinitate attributorū, & infinitate generis ac differentiæ non facit ad rem, quia differentiā, quæ esset in Deo esset infinita vt sapius dixi, vnde nō faceret compositionē cū ente: & deinde quamuis attributa sūt infinita, nisi ex hoc sequeretur independentiā in vnibilitate, non sequeretur quin facerent cōpositionem; vnde si per impossibile duæ perfectiones infinitæ posset cōiungi realiter à parte rei, omnino facerent compositionem. Eodē modo nihil facit etiā ad rē altera disparitas ipsius, quod attributa sint perfectiones disparatæ inter se; hoc enim nihil impedit compositionem, sicut nec impedit compositionē albedinis, & dulcedinis in lacte, quod sint disparatæ, & quod vnūquodque ex ipsis sit in suo genere in vltima actualitate; quod autē vltius attributa sint infinita, patet etiam ex iam dictis non esse ad propositū.

Non ergo sequitur sufficienter ex dictis Mastrij, quod non detur ratio differentiæ & generis in Deo; & quamuis Scotus negare videatur rationes tales in Deo, quia inde sequeretur in ipso compositio; tamen vel hoc intelligendum de genere inuolunte imperfectionem; vel adhuc vrgeri posset, gratis id asseri à Scoto, quod quidem ego nō dico ad persuadendum, quod non sit à parte rei verum, vt sapiissime professus sum; sed ad significandam probabilitatem alterius modi loquendi, quam malui candide fateri, quā dissimulare, & vt democasionem Scotistis id probandi ac declarandi vltius contra eos, qui Scoti autoritate noli mouerentur.

Ad vltimum, quod opponit me futiliter respondere Deum excludi à genere prædicamentali, quia Philosophus diuisit ens tantum finitum in Prædicamenta, vnde cum Deus non sit finitus, nequit esse sub genere Prædicamentali.

Quam responsionem probat Mastrius fulem, quia in ea petitur manifeste principium; hoc est enim de quo quæritur. Sed hoc ego tā facile nego quā ab ipso asseritur: nam cōstat iam ex communi Philosophorum cōsensu ipsum non aliud ens diuisisse in prædicamēta, quā ens finitum; vnde omnes fere finitatem requirunt, tanquā vnā ex conditionibus requisitis ad hoc, vt aliquid ponatur in Prædicamētis Aristotelis; quomodo ergo hoc supponendo ego peto principium præsertim cū agō contra illos qui id mecum supponunt: Deinde asserendo, quod Philosophus negauerit Deū poni in prædicamento, quia ipse voluit ordinare prædicamēta ex rebus finitis: assignari potest optima ratio cur Deus non ponatur sub genere vllō prædicamentali Aristotelico, tenendo vero quod Aristoteles poneret in Prædicamentis quæcumque continerentur sub genere, siue genus esset finitū vel non finitum, non potest bona ratio assignari cur Deus non collocaretur sub genere; nisi aliunde probati posset Deū non constare tali genere, ergo cum supponam ex dictis non posse id probari, magis consulo honori Aristotelis asserendo, quod voluerit sola entia finita collocare sub genere, quam dicendo oppositum; & hæc ipsa ratio sufficit, vt ita exponatur absque petitione principij.

Non ergo futilis est mea ratio; nec in ea peto principium. Sed vtraque hæc censura rectius cadit in Mastrium, de quo propterea non tantum hic, sed fere semper, cum ex se censorem agit, recte dici potest: Incidij in foueam quam fecit.

De modis intrinsecis.

Hic præter principale intentum meum impugnandi tantum, quæ contra me proponit Maftrius, placuit examinare quæ in articulo primo quæst. 6. huius disputationis habet de natura modi intrinseci, eo potissimum quod, quamuis de eo ipse etiam sæpe loquar, nunquam ramen per se directè de eius natura vt opponitur differentia tractauerim; quod ideo accidit quia apud me ipsum semper iudicaueram difficile valde esse ipsum à differentia discernere, & videbatur præterea omnem difficultatem, ob quam euitandam excogitatos fuisse huiusmodi modos intrinsecos existimabam, solui posse, quauis eorum loco substituerentur differentia; vnde putabam id omittere consultius quam Tyronum præsertim, teneriora ingenia subtiliori ac magis curiosa quam, ni fallor, aliis vili, discussione differentia; si quæ intercedit inter hos modos ac differentias, confundere, oblata tamen hac occasione, quam Maftrio debeo; quis meus sensus sit explicabo, sed prius ipsius Maftrij doctrinam examinabo.

Antequam autè ipsam rem aggrediar aduerto mirabile esse quod ab ipso initio asserit, veteres Scotistas cum de modis intrinsecis plurima differant, de extrinsecis nec verbū facere; modernorū vero totam Philosophiam ac Theologiam illis cōtēta esse adeo, vt si huiusmodi entitates modales abstuleris, tota eorū doctrina ruat; vnde cū modi extrinseci in eorū sētētia tā modicæ sint entitatis, vt rebus semper petant esse affixos, neque seipsis subsistere possint, planè eorum doctrina fulcris nimium imbecillibus innititur, quod tamē, vt temperet censuram, iocose dictū vult. Hoc valde mihi mirabile apparet; nam quidquid sit de nomine modi, quoad rem ipsam veteres Scotistæ, & quotquot alij admittunt relationes extrinsecas aduenientes ad saluandas denominationes aliquas reales, quas putant sine iis saluari non posse, tam frequenter de modis loquuntur, quam vlli moderni, & tam eorū est contenta Theologia ac Philosophia illis modis quā Modernorum, quos propterea si abstuleris, etiam tam corrumpat necesse est illorum Philosophia ac Theologia, quā horū; & cum illi etiā dicant, & necessario dicere debeant illas relationes esse necessariò subiectis affixas & tam exiguæ entitatis vt nequeant per se subsistere, sequitur eorum doctrinam tam imbecillibus fulcris inniti quam Modernorum. Inter quos & illos quoad hos modos, non potest esse difficultas vlla alia quam vna nominalis de nomine modi, in qua neque veteres cum illis multum contenderent, & alia realis, quam in Logica examinaui, de natura horum modorum, an sint scilicet entitates absolutæ, an vero pure respectiuæ, quæ duæ difficultates nihil faciunt ad hoc vt vtrorumque Philosophia ac Theologia non sit æque contenta entitatibus illis quæ requiruntur ad illas denominationes reales saluandas, & æque innixa imbecillibus fulcris.

Aduerto secundò, Probationem, quæ hic Author n. 143. probat ex natura modi, quæ petit necessario esse affixam subiecto, ipsū esse pure respectiuū, & non absolutū, quia scilicet omne accidēs absolutum, quæ tale, potest diuinitus cōseruari sine subiecto, & soli accidenti relatiuo, quæ tale, id repugnare, nō videri sufficere ex suppositione alterius doctrinæ ab ipso admissæ eodem numero, de subsistentia, quod scilicet, sit quid absolutum, cum tamen non possit diuinitus per se subsistere: nam certe si subsistētia, nonobstante quod sit quid absolutum, non possit per se subsistere, ex eo quod modi alij, de quibus loquimur, essent absoluti, non potest efficaciter probari quod possēt per se subsistere, neque quod debeāt esse pure respectiuī.

Neq; disparitas quā Maftrius adfert, inter illos & subsistentiam, collit difficultatem, nempe quod subsistentia sit modus extrinsecus naturæ determinans in esse specifico, individuali, nam certum est, quod non sit modus ita intrinsecus quā realiter, seu modaliter, ita distinguatur à suo subiecto, vt possit subiectum esse sine illo; hoc autem supposito, si tamen non possit esse sine subiecto, licet sit absolutū, etiā modi alij qui extrinseci dicuntur, quamuis essent absoluti, possent esse talis naturæ, vt non

possent esse sine subiecto; nec prorsus facit ad rem, quod sint extrinseci aut intrinseci, aut determinantes naturā hoc vel illo modo, sed idem omnino dici potest de illis, quod dicitur de subsistentia, si hæc sit quid absolutum & distinguatur realiter à subiecto, quantum ad hanc rationem petitam ex eo, quod sint absoluti; vnde si non possint sic existere, ex alio capite deduci debet, & non ex ratione relatiui, vt mihi videtur manifestū: nec video bene quomodo moderni defecerint in discernēdis modis intrinsecis ab extrinsecis, vt imponit illis hic Maftrius.

Aduerto tertio, circa illud quod dicit n. 145. contra descriptionem modi ab aliquibus traditam, nempe illū esse qui nec diuinitus separari possit à subiecto. Quæ descriptionem ait Maftrius deficere, quia non explicat quidquid est de ratione modi, cum non explicet munus eius; tum quia conuenit aliis à definito, forma. n. in sētētia Thomistarū nequit esse diuinitus absque materia, nec passio sine subiecto, nec in nostra sētētia totum sine partibus, cum tamen nihil horum sit modus. Cōtra quæ discursū opponi posset primo, quod ad bonam descriptionē non requiratur, quod explicetur quidquid est de ratione rei descriptæ; sed sufficere quod posset per descriptionē discerni res descriptæ à quacumque alia re, & certe aliās vix vlla bona descriptio daretur in rerum natura. 2. Quod falsum sit in sententia Thomistarū formā non posse esse sine materia, quamuis. n. dicant materiam non posse esse sine aliqua forma, non dicunt tamen, quod sciam, formā non posse esse sine materia; & si dicerent etiā, adhuc nō sequeretur descriptionem prædictam conuenire aliis: nā ille, qui sic modum describeret, negaret illam sententiā Thomistarū esse verā, & vt definitio esset mala, probari deberet quod illa sētētia esset vera. 3. dici posset de passione quod, si esset realiter distincta à subiecto, aut posset separari aut falsa esset sētētia Thomistarū oppositū docēs; nec conueniret ipsi illa descriptio; aut si esset vera, tū esset vocata modus nō minus, quā existētia aut subsistētia; aut quicūque alius. 4. Illud de toto quod ad Scotistas pertinet, non habet vllam apparentiam, neque. n. totum subiectatur in partibus aut habet vllum subiectū sine quo separari non possit. Contra etiam impugnationē, quæ reicit, eodem numero, Hurtadi descriptionem dicentis modum esse actuale determinationem rei indifferētis; tum quia explicite non declarat inseparabilitatē modi à subiecto; tum quia cōuenit actui vitali v.g. intellectioni, & vltimæ dispositioni materiæ ad formam substantialem, quarum neutra est modus; & si dicatur intellectiōnem non determinare nisi mediante vnione, Maftrius ait hoc non sufficere, quia hoc ad summū probat vnionem determinare potentiam ad cognitionem, non autem ad obiectum nisi media cognitione. Contra inquam hanc impugnationem vrgeri potest primo quod sufficēter declararetur inseparabilitas ex eo, quod dicatur modus esse actualis determinatio, quæ scilicet habeat ex essentia sua actualiter determinare; neque. n. hoc ipsi cōpetere posset, si esset separabilis. Accedit ad hoc illud de inseparabilitate fuisse suppositum ex reliquo discursu Hurtadi & cōmuni Authorum consensu; vnde non erat necesse, vt exprimeretur explicite. Secundò, Vltima dispositio ad formam non est actualis determinatio ipsius ad formā in sensu, in quo debet intelligi descriptio Hurtadi, quia potest esse de potentia absoluta sine forma. Tertio, Bene responderi Hurtadus ad instantiam de intellectu, quia cum indigeat vnione vt determinet potentiam ad obiectum, non est determinatio actualis subiecti in sensu Suarij, quia seipsa non determinat.

Denique contra ea quæ opponit descriptioni Arriagæ asserentis modum esse actuale informationē subiecti, nempe quod non sit cōuertibilis cum descripto, quia nō omnis modus est talis informatio: informatio enim est vnio materiæ cum forma, dantur autē alij modi præter vnionē. Cōtra hoc in quā obici potest, quod nō videatur intellexisse Arriagā; nā Arriaga voluit quod illud quod seipso informat, seu adhæret subiecto sit modus; sic autē intellecta descriptio eius conuenit omni & soli modo.

Aduerto quarto, definitionem quæ ipsemet Maftrius n.

Relicetur
descriptio
Mastrii
na modi
intrinsici.

146. describit modum extrinsecum esse formam necessario subiectum afficientem, dando illi aliquid, quod est extra essentiam totam ut indiuiduam, & existentem in rerum natura, & explicatione eius nonnullas pari difficultates.

Prima est quod tota definitio videatur convenire subsistentia, supposito quod hæc sit quid absolutum, nam tam necessario afficit subiectum quam vllus modus & dat ipsi aliquid, quod est extra naturam specificam, ut indiuiduam ac existentem in rerum natura.

Secunda est quod falsum videatur, quod in explicatione dicit proprium munus modi esse nouam entitatem non adferre; nam si loquatur de noua entitate distincta à modo, certum est, quod modus vnionis adferat materiam nouam entitatem formam; si vero velit quod ipsemet modus non sit entitas, id etiam æque falsum est, & maxime in ipsiusmet Mastrii sententia qui asserit modos esse res ac propterea non modaliter tantum, sed realiter distinguui à suo subiecto.

Tertia est quod, si per illam particulam definitionis dando illi aliquid quod est extra essentiam, intelligatur, ut ipse explicat, quod non spectet ad essentiam rei sed ad perfectionem ac complementum ipsius, omnino frustra addebatur, nam hoc intelligebatur per hoc quod esset forma necessario afficiens subiectum; nam eo ipso debet esse extra essentia subiecti, neque enim aliquid, quod est de essentia subiecti potest afficere necessario subiectum.

Quarta est quod asserit in explicatione modum extrinsecum præsupponere rem existentem & subsistentem; hoc enim subsistere nequit; neque enim vnio materiam ad formam supponit vllam rem subsistentem, cui aduenit, nam præsupponitur subsistentia totius, quod sequitur ad illam, præter quam non est alia in materia.

Quinta est quod asserat per id quod dicitur in descriptione, modum dare esse, quod est extra essentiam ut indiuiduam & existentem: significari discrimen modi intrinsici & extrinseci; hoc autem videtur falsum, quia, ut ante dixi, secundum ipsum subsistentia est modus extrinsecus, & tamen dat esse quod est extra essentiam, ut indiuiduam & existentem. Omitto alia quæ contra reliquam partem explicationis ipsius vrgeri possunt.

Quid mo-
dus ex-
trinsecus.

Quinto facilius posset Mastrius modum ut sic extrinsecum qui opponitur modo intrinsecum, de quo hic per se agitur, describere esse relationem actualem vnus rei ad aliud; nam supposita sententia Scoti, iuxta quam sufficeret Scotista describere modum omnino hæc descriptio conueniret omni & soli modo tali, & sufficienter declararet naturam & munus ac inseparabilitatem eius.

Quod si vellet abstrahere in definitione modi ut sic à sententiis particularibus, quæ sunt de natura aliquorum modorum, an scilicet sint absoluti, vel respectui, dando descriptionem, quæ vera esset in quacumque ex illis sententia, posset dicere non exponendo se vlli difficultati, nec admiscendo obscuritatem, modum esse aliquid separabile à re, habens ex se essentialiter esse determinationem actualem ipsius; nam hæc conuenit omni & soli modo, siue aliqui sine absoluti & aliqui relativi, siue nō; sed potius omnes sint absoluti, aut omnes relativi.

Hæc sufficit aduertere circa ea quæ dicit Mastrius de natura modi extrinseci, ex cuius naturæ declaratione mirum videri posset quod ait n. 147. facile inuestigari posse naturam modi intrinsici, cum tamen, ut patet ex reliquo ipsiusmet discursu, non sine magna difficultate in eius declaratione laboret; nec adhuc eam sufficienter declarauerit ut statim videbitur; nec prorsus aliquid dixerit in explicando modo illo extrinsecum, quod vllam difficultatem, ex iis quæ moueri solent contra modum intrinsecum tollat, & sine quo æque facile declarari posset ac si nullo modo proponeretur, aut non darentur vlla ratione modi extrinseci. Sed vt veniamus ad principale intentionem de natura modi intrinsici.

Relicetur
descriptio
Mastrii
na modi
intrinsici.

Imprimis Mastrius eodem num. 147. asserit modum intrinsecum aduenire realitati & naturæ, iam in suo esse essentiali, & quidditati constitutæ; ita, inquit, omnes Scotista, & præsertim Formalista tract. formalit. Maygon. 1. d. 42. q. 4. Trombeta p. 2. a. 2. ubi docet modum in-

intrinsecum in hoc à differentia secerni, quod non intrat quidditatem rei; quod & probat quia nullum posterius est de essentia prioris; sed modus extrinsecus est posterior quidditate.

Nolo hic examinare quænam sit sententia Scotistarum. Sed contra hanc doctrinam cuiuscumque sit, occurrit primo, quod si loquatur de quidditate & essentia rei specificæ, omnino falsum videatur, quod modus intrinsecus adueniat ipsi aut eam sequatur, nā certe si detur vllus modus intrinsecus, maxime finitas erit talis, sed certum est finitatem non aduenire formaliter essentia hominis, nec eam illa esse posteriorem, nam nulli gradus metaphysici superiores rationalitate adueniunt essentia hominis, aut sunt ipsa posteriores, gradus autem entis finiti est superior illa essentia; ens enim finitum est, quod diuiditur in Prædicamenta iuxta ipsum Mastrium; ergo gradus finitatis repertus in homine nō est posterior homini; sicut nec ipsemet gradus entis; nec aduenit ipsi, sed potius præsupponitur, quod si nō velit, modum esse posteriorem naturæ completæ specificæ, sed quacumque formalitate cuius dicitur esse modus, ita scilicet ut finitas verbi gratia sit posterior formalitate entis, cuius dicitur modus, & perfectio animalitatis sit posterior animalitati & nō sit de essentia eius, sed adueniat essentia ipsius; hoc totū competit differentia, nā rationalitas etiam aduenit animalitati, & est posterior ipsa nec est de essentia ipsius.

Secundo n. 148. explicans quomodo modus intrinsecus dicatur intrinsecus, asserit non ideo eum sic vocari, quia intrat quidditatem, quia sic haberet se ut differentia; sed quia est realiter idem subiecto modificato, & quia etiam est cum eo intimior passione, quod probat ex Scoto quodlibet S. C. asserente quod *in finitas intensiva dicitur modum intrinsecum illius entitatis cuius est, sic intrinsecum, quod circumscribendo quodlibet, quod est proprietas, vel quasi proprietas eius; adhuc infinitas eius non excluditur*. Quæ de causa, inquit Mastrius, Scotista aiunt modum propriè non pertinere ad secundum modum dicendi, in quo passio dicitur de subiecto, sed ad primum, quia aliquo modo spectat ad quidditatem rei, quatenus perfecte & adæquate quidditas nequit concipi, non intellecto modo intrinsecum; non tamen attinet ad primum gradum perfectitatis primi modi, nam intimiora sunt rei prædicata quidditatiua quam modi extrinseci.

Quod declarat vterius ex Scoto iā citato & Scotista, qui distinguunt de duplici modo intrinsecum: alter enim consequitur naturam specificam & alter indiuidualem. Exemplum prioris: quantitas perfectionalis albedinis quæ sequitur naturam specificam albedinis ut albedo est est modus intrinsecus demonstrabilis, de ipsa natura albedinis ut abstrahit ab esse omni indiuiduali, quia cōsiderando albedinem in esse quidditatiuo, est perfectior nigredine, & iste modus intrinsecus est idem, quod finitas albedinis in suo gradu specifico, quem inter species vniuersi tenet, nec potest albedo perfecte intelligi & adæquate in suo esse specifico, quin intelligatur illa perfectio essentialis, quia nihil aliud est quàm eius essentia in tali gradu in ordine entium. Hoc etiā, inquit, clariùs constat de modo intrinsecum sequente esse indiuiduale, scilicet de intentione & remissione in qualitate, sine quo potest albedo verbi gratia concipi nō tamè perfecte & adæquate.

Contra hanc doctrinam vrgeo primo, quod si propterea non debeat dici modus intrinsecus quia intrat quidditatem, quia sic differentia esset modus intrinsecus; certo non debet vocari intrinsecus quia realiter identificatur subiecto modificato; nam hoc etiam cōuenit differentia.

Vrgeo secundo, quod si dicatur modus intrinsecus, quia est intimior rei quam passio, etiam hoc conueniat differentia.

Vrgeo tertio, quod ex loco Scoti non videatur colligi modum esse intimiorum passione; nihil enim ibi dicit, quam quod circumscripta passione non circumscribere-tur modus; hoc autem posset esse verum, quāuis passio non esset intimior; nam circumscripto etiam modo passio non circumscriberetur, & tamen passio non propterea admitteretur à Mastrio esse intimior modo,

Ffff 4

Vrgeo

Virgeo quarto, quod quantitas perfectionalis albedinis verbi gratia qua est perfectior nigredine, non sit vlllo modo distincta à natura specifica ipsius, aut si sit distincta ac posterior, quod sit proprietas ipsius, aut quod non sit intimior quam proprietas.

Nam secundum conceptum quemcumque specificum quem quis habet de albedine, est perfectior nigredine, & consequenter perfectio albedinis, qua excedit nigredinem, non videtur aliquid dicere supra ipsa prædicata essentialia specifica quomodocumque concepta. Et si dicatur perfectionem ipsius esse distinctam, quia potest concipi albedo, vt distincta specie à nigredine, non concipiendi ipsam vt perfectiorem; quando enim examinamus quænam illarum sit perfectior, antequam quidquā resoluamus concipimus vtramque, vt distinguuntur specie inter se & ab aliis rebus. Contra primo, quia hoc nō videtur oriri ex eo, quod perfectio vnus sit vlllo modo distincta ab ipsis prædicatis essentialibus, sed ex eo, quod non conferamus prædicata illa essentialia ad mensuram perfectionis, vt verbi gratia ad perfectiones Dei, aut aliquas alias quæ habentur pro perfectionibus, per accessum aut recessum ad quas mensurare solemus aliarum rerum perfectiones. Explico hoc vltius: quando considerat aliquis albedinem vt segregatum visus, & nigredinem vt congregatum, considerat illas vt distinctas specie, & adhuc non considerat, nec cognoscit quænam sit perfectior; postea vero considerat gratiorem aut vtiliorem esse sensationem, quam facit albedo, & propterea iudicat albedinem esse perfectiorem præsertim cum non videat vllam rationem ob quam ipsi præferat nigredinem.

In hoc secundo conceptu, nihil aliud concipit de albedine, quod non concipiebat prius quando non iudicauit illam esse perfectiorem, sed iudicauit tantum esse specie distinctam ab nigredine, quàm quod sit entitas quæ possit producere sensationem illam gratiorem aut vtiliorem, sed in hoc conceptu de albedine nihil inuoluitur distinctum vlla ratione à prædicatis essentialibus prius conceptis præter aptitudinem ad producendam illam sensationem: ergo, vel perfectio nō est distincta ab albedine vt prius concepta, vel, si est distincta, erit illa aptitudo; sed illa aptitudo est proprietas ipsius, & consequenter perfectio albedinis erit proprietas spectans ad secundum modum dicendi, & non erit intimior proprietate; & poterit res perfectissime, & adæquate concipi secundum prædicata essentialia non concepta perfectione, quæ omnia sunt contra Mastrium.

Confirmo hoc vltius alio exemplo: quando cognoscit aliquis hominem esse animal rationale, seu potens discurre, & cognoscit equum esse hinnibilem, & non discursuum habet conceptum essentialem specificum de vtroque, præsertim si concipiat discursiuitatem & hinnibilitatem fundametaliter. Tunc quæro an eo ipso necessario habeat conceptum de perfectione hominis necne. Si habeat, perfectio eius non est aliquid vlllo modo distinctum à prædicatis essentialibus, nec sequens ad illa, nec tale sine quo possent prædicata essentialia etiam imperfecte concipi.

Si non habeat, debet sine dubio habere alium conceptum, quādo concipit ipsum vt perfectum. Quæro ergo quem alium conceptum? si quod habent naturam quæ possit discurre, & quod discursus sit perfectior quam vlla operatio equi.

Certe per hoc nihil aliud concipitur inesse homini præter naturam discursiuam & aptitudinem ad discurrendum, & consequenter perfectio eius non erit distincta vlllo modo à natura illa, aut illa proprietate. Si quod magis accedat ad Deum, certe ille accessus ad Deum habetur ap ipsiomet prædicatis essentialibus quæ prius concipiebantur; & non ab illo superaddito illis; aut si ab aliquo superaddito dicatur provenire, cū illud superadditum pullulet ex illis prædicatis essentialibus, non apparet ratio cur non dicatur esse passio seu proprietas ipsorum, tam bene quam aptitudo ad discurrendum, aut ad ridendum, & idem dicendum de quocumque alio conceptu assignabili cum vlla probabilitate aut sensu.

Virgeo quinto inconsiderate à Mastrio dictum videri,

quod quantitas perfectionalis albedinis; qua excedit nigredinem sit finitas eius in suo gradu specifico; nam prorsus à finitate non habet albedo excedere nigredinem, quia nec magis, nec minus finita est; nec considerando albedinem cum finitate potest concipi ex hoc ipso præcise esse perfectior nigredine, aut inde colligi, vel à priori, vel à posteriori, quod sit perfectior; sed ad hoc recurrendum est ad aliquid aliud, quod dicendum est esse perfectionem albedinis. Plura quæ vrgeri possent omitto breuitatis causa.

Tertio n. 159. docet propterea non vocari formalitatem quia formalitas à formalistis sonat rationem obiectionem ex se adæquate conceptibilem, modus autem sic concipi nequit. Ad quod in fine eiusdem numeri addit modum eatenus propria dici carere formalitate, quia essentia sine modo potest aliquo pacto quidditatiue concipi, licet non omnino perfecte & adæquate; modus autem nullo pacto quidditatiue concipi potest sine re cuius est modus.

Contra hoc opponi potest primo, quod hinc sequeretur ipsammet essentiam, verbi gratia, humanitatem vt distinguitur à suo modo intrinseco, non esse formalitatem contra Mastrium, & omnes. Probat sequela, quia non potest adæquate concipi sine modo suo.

Confirmatur hoc ad hominem, quia ipsemet impugnat omnes Scotistas, quos conuenire dicit in hoc, quod modus non sit formalitas nec formaliter ac positue à quidditate distinguatur, quia nequit perfecte & adæquate concipi sine re, cuius est modus; impugnat inquam illos quia inde sequeretur, quod res ipsa propria careret formalitate, seu non esset formalitas, nam sine modo nequit perfecte concipi; ergo si formalitas sit quid adæquate conceptibile, & essentia vt præscindit à modo non sit sic adæquate conceptibilis, non erit formalitas.

Opponi potest secundo si propterea modus non sit formalitas, quia nullo modo potest concipi sine re cuius est modus, res autem potest aliquo modo concipi sine re: ergo perfectitas qua contrahitur ens finitum ad substantiam, & inherencia fundamentalis qua contrahitur ad accides erit modus, & nō differentia cōtra Mastrium; nequidem videntur vlla ratione posse intelligi sine re, quam constituunt, aut quam contrahunt magis quā modus sine modificato, & idē dici posset de variis aliarum rerum differentiis, & de relationibus quibuscumque transcendentalibus, ac de differentia indiuiduali.

Quarto n. 151. propositis variis modis dicendi Scotistarum circa definitionem modi intrinseci assignatam à Doctore 1. d. 8. q. 3. & 4. dicente modum esse qui non variat rationem formalem rei cuius est modus, ipsemet concludit n. 552. 8. Dicendum primo definitionem illam omni modo intrinseco conuenire, deinde, vt, explicet, quomodo vera sit, dicit modum sic describi à Doctore vt discernatur à differentia, vnde cum differentia variat rationem formalem illius cui additur contrahendo ipsum ad inferiorem quidditatem; modus nō debet sic variare, sed modificare quidditatem cui additur, & quia differentia variat rationem formalem constituti, quia cum realitate contracta nouam quandam naturam constituit, quam formaliter ingreditur, eamque essentialiter à quocumque alio distinguit; modus non constituit nouam naturam, quia nouum gradum quidditatum nō affert, sed priorem modificat ac determinat; quod, inquit, manifestè constat de gradu indiuiduali, gradus enim quintus vel quartus albedinis non aliam naturam ab albedine constituit.

Contra hanc doctrinam arguo primo, quia non ostendit quomodo modus si addatur rei & modifcet illam, non sit gradus quidditatiuus, nec constituat aliam naturam cum ipso, nec cur non posset dici, quod illud quod vocatur differentia esset modus, & non variaret rationem formalem constituti, nec constitueret aliam naturam cum ipso, si hæc omnia possunt dici de modo.

Arguo secundo, quod differentia indiuidualis possit dici modus si explicetur descriptio modi, vt explicatur à Mastrio, neque enim variat rationem formalem constituti trahendo ipsum ad inferiorem quidditatem, nec constituendo cū ipso nouam quidditatem, quia nouū gradum quidditatum

Reiicitur
Mastrica
explicatio
descriptio
modi assignati
à
Scoto.

quidditatum non affert. Arguo tertio male supponi ab ipso, quod gradus quartus, aut quintus albedinis sit modus intrinsecus albedinis, nã distinguitur realiter à gradu priori cuius esset modus, & potest sine illo conservari ac perfectè intelligi, tam bene quam primus gradus cui aduenit, quæ sunt contra naturam modi intrinseci ut ab ipso declarata est. Et si fundet se Mastrius in loco supra citato ex quodl. 5. ubi ait, quod si esset albedo sub decimo gradu, quâcumque esset duplex omnino in re, posset tamē concipi sub ratione albedinis tantæ & hinc perfectè conciperetur, vel posset concipi præcise sub ratione albedinis, & tunc non perfectè conciperetur, quod exemplum adduxit ad significandum quomodo res posset concipi sine modo, & ad explicationem naturæ modi; unde videri posset tenere, quod intensio sit modus rei intensæ, & consequenter quod gradus quicumque, quo intenditur albedo sit modus.

Respondeo locum hunc non suffragari ipsi, nam Scotus non dixit, quod intensio albedinis absolute sit modus eius, sed addendo conditionem, quæ de facto non est posita, nempe quod albedo intensæ esset simplex, & non composita ex pluribus gradibus realiter distinctis, quâvis autem tum intensio ipsius esset modus eius, quia realiter identificaretur illi & cæteræ conditiones modi cõuenirent ipsi, tamen non sequitur propterea, quod de facto quintus, aut vllus gradus quo intenditur sit modus, quia ut patet ex præmissa mea impugnatione, nulli tali gradui conueniunt conditiones modi intrinseci, de quo loquimur.

Non examino responsiones quas adfert ad obiectiones, quas contra suam doctrinam proponit, quamvis aliquæ ex illis non placeant, nec miror sanè quod non rectè explicauerit naturam modi intrinseci, quia res est in se satis difficilis; & ut intelligatur requirit multo plus accuratioris speculationis ac intentionis, quam ab ipso, aut vlllo textuali tantum Scotista expectari debeat.

Quamvis autem ego de me præsumere non possim, quod à tot famosis Scotistis, quamvis laboriosè tractatum, implicatum tamē magis quam explicatum est relictum, dilucidare; hic nihîlominus meum ea de re sensum in medium adferam, ut & Mastrius habeat in quo me si possit impugnet, & iuxta meas vires Scoti mētē aperiat.

Itaq; suppono cum omnibus modum intrinsecum esse aliquid rei modificatæ, seu rei in qua reperitur talis modus, realiter identificatum & distinctum à differentia quacumque tam essentiali, quam individuali ipsius, ac etiam proprietatibus quibuscumque eam consequentibus. Unde si reperitur in re vlla huiusmodi quid, & si possit explicari sic, ut explicatio non conueniat nec differentie vlli, nec proprietati, duo habebuntur, & quod dicitur modus intrinsecus, & quod illa explicatio ipsius erit bona; & si præterea explicatio illa conueniat cum illis, quæ Scotus ipse de modo asserit, ex omni capite sufficere debet.

Quid differentia essentialis.

Hoc ergo conandum est facere. Ut autem fiat suppono secundo differentiam essentialē esse vnā ex prædicatis essentialibus rei, quæ ipsi per se primo competunt, & nõ sequitur ad aliquod aliud prædicatum, quod prius ipsi competit, & quæ requiritur ad hoc ut res distinguatur ab aliqua alia re ex omnibus possibilibus, & consequenter sine qua concepta nequit res cognosci, ut distinguitur specie ab omnibus aliis rebus. Hoc patet quia cõpetit hæc ratio omnibus differentiis rei assignabilibus tã subalternis, quã vltimis, ut videre est in homine (de quo & omnibus aliis rebus eadē est ratio quantum ad hoc) nam in homine reperitur præter rationem entis, quæ nõ est differentia, tum quia est prima formalitas ex omnibus, quæ reperiuntur in ipso, tum quia per eam non distinguitur ab vlla re possibili, quamvis per eam distinguatur à negationibus, priuationibus & impossibilitatibus ut chymicis; præter inquam hæc rationem reperitur in ipso vel finitas, vel aliqua alia formalitas ad quam sequitur finitas (de quo postea) per quam distinguitur à Deo. Deinde reperitur in illo ratio, qua contrahitur ens finitū ad substantiā, & quā distinguitur ab accidenti, rursus reperitur

in ipso ratio corporis, per quam distinguitur à spiritu, & ratio viuētis, per quam distinguitur à corpore non viuēte, & ratio sensitiuitatis, per quā distinguitur à viuētib; corporeis non sensitiuis, & ratio rationalitatis, qua distinguitur à Brutis omnibus. Quibus omnibus differentiis ipsius cõpetit prædicta ratio. Deinde suppono differentia individualē esse quæ rei per se primo cõpetit, & habet pro munere facere ipsam distinctam numero tantum à quacumque alia. Præterea suppono proprietates per se primo non cõpetere rei, sed sequi ad aliquod aliud prædicatum, quod per se primo competit ipsi, & quod à cognoscente illud prædicatum posset à priori demonstrari de re per illud prædicatum tanquam per medium.

Quid individualis.

Quid proprietatis.

His suppositis dico aliquod aliud prædicatum cõpetere cuicumque rei, sine quo posset res sic cõcipi, ut possit distingui à quacumque alia re, & quod non posset probari demonstratiue per vllum ex prædicatis essentialibus ipsius, quæ requiruntur ad hoc, ut concipiatur ut distincta ab vlla re, nec etiam à chymera & negationibus, & quod non est differentia individualis ipsius; hocq; prædicatum propterea esse modum intrinsecum.

Quid modus intrinsecus.

Prima pars huius assertionis probatur, quia homini, v.g. competit hoc, quod est esse perfectius ens, quam vlla alia substantia corporea, ut facile probari potest & conceditur ab omnibus, sed hoc prædicatum non debet cõcipi, ut homo intelligatur distingui ab vlla alia re, neq; ab vlla re distinguitur per hanc, per quam nõ distinguatur, per aliquod aliud prædicatum, per se primo competens illi, ergo nõ est prædicatum essentialē hominis, per quod per se primo distinguitur ab ente rationis, aut negationibus, neque est vlla differentia infima, aut subalterna, per quam per se primo distinguitur specie ab vlla alia, nec est differentia numerica à qua habet esse distinctus numero ab vlla alia re, neque etiam est aliquod cõsequens ad vllum prædicatum essentialē, & demonstrabile per aliquod ex illis, nam si quis concipiat hominem secundum rationem entis finiti substantis corporei viuētis sensitiui rationalis, per hoc præcise nequit concludi, quod sit perfectior aliis corporibus n. si faciendo alios discursus per alia media, ergo illud prædicatum nõ est, nec prædicatum essentialē, nec differentia individualis, nec proprietas hominis, & consequenter vera est prima pars Assertionis. Quod autem dico de homine pari passu potest dici de quacumq; alia re possibili ut est euidentius. Rursus in albedine ille gradus perfectionis, à qua haberet esse magis intensæ, supposito, quod intensio non fieret per additionem gradus ad gradum, sed quod albedo intensæ esset qualitas intensiue indiuisibilis, quemadmodum sunt actus vitales intensiores, non est prædicatum essentialē requisitum ut distinguatur specie, aut numero ab vlla alia re, neque est proprietas demonstrabilis per vlla ex illis prædicatis, ergo vera est assertio.

Probatur iam secunda pars conclusionis, tum quia per modum intrinsecum intelligimus prædicatum huiusmodi; tum quia huiusmodi prædicatis conueniant omnia quæ dicit Scotus de modo intrinseci: ergo est ille modus intrinsecus de quo agit Scotus.

Probatur vltimū antecedens in quo est præcipua difficultas quantum ad rem, nam de nomi. e parum curandū est; quia Scotus nihil particulare dicit de modo, nisi quod opponatur differentie, quod sit quid superadditū alteri, cui realiter identificatur, cum quo constituit aliquid; quod non variat rationem formalem constituti, & quod cõstitutum posset, quoad totam quidditatem & essentiam suam concipi sine illo, licet non perfectissime, & adæquate: modus vero nequeat concipi sine constituto seu modificato; & quod non sit proprietas rei, aut differentia individualis, sed hæc omnia conueniunt illi prædicato: ergo. Probatur minor, imprimis opponitur differentie, quia per ipsam primo nequit res distingui ab vlla alia re à qua nõ posset primo distingui per aliquod aliud prædicatum conueniens ipsi. Deinde superadditur rei, in qua est & nequit illa res esse sine illo, nec est principium physicum ipsius, vltius constituit cum re, seu realitate cui superadditur aliquod constatum ex re illa & modo.

Rursus

Rursus non variat rationem formalem constituti faciēdo cum ipso aliquid distinctae rationis formalis, & essentialis ab illa ratione quam haberet, si non superaddereetur modus, aut si conciperetur sine modo. Quia per hoc esset diuersae rationis formalis constitutum superaddito modo, aut conceptum cum modo, deberet à modo habere distingui specie ab aliquo, à quo sic distingueretur sine modo, & hinc sensitiuitas variat rationem formalem videntis, & rationalitas animalis, & idē est de ceteris, quae sunt differentiae essentiales, & quae dicuntur à Scoto variare rationem formalem constituti.

Clarior
descriptio
modi in-
trinseci.

Præterea constitutum, hoc est res illa, quae conflatur ex modo & modificato potest concipi quoad totā essentiam & quidditatē, hoc est quoad omnia prædicata essentialia requisita ad distinctionē ipsius ab omni alia re non concepto modo, non tamē potest concipi adæquate hoc est quoad omnia prædicata, quae per se primo cōpetunt ipsi, nisi concipiatur cum illo prædicato vt manifestū est. Nec illud prædicatum potest concipi sine modificato, vt patet. Rursus non est proprietas modificati cui superadditur, cum non possit probari competere ipsi per conceptum essentialē ipsius à quo habet distingui à quacūq; alia re; nec denique est differentia individualis, cum nec habeat res ab illo esse distincta numero ab omni alia re: ergo à primo ad vltimum omnia quae particulariter dicit Scotus de modo intrinseco cōpetūt illi prædicato. Hinc facile describi potest clare modus intrinsecus esse aliquid superadditum formaliter rei, ipsiq; realiter identificatū, quod neque sit proprietas ipsius nec variat rationē formalem ipsius ex coniunctione sui cum ipsa sic, vt faciat ipsum esse, aut specie, aut numero distinctum sine coniunctione cum illo superaddito, quamuis non superaddereetur ipsi, aut quamuis non esset, nec realiter identificaretur ipsi. Quae descriptio patet tum quia conuenit omni illi, quod dicitur modus intrinsecus & nulli alteri; tum quia conuenit omni & soli illi prædicato identificato ac modificanti, seu determinanti, quod non est differentia essentialis, aut numerica, aut proprietas: per tale autem prædicatum intelligimus modum intrinsecū, tum quia conuenit in re, cum definitione Scoti bene intellecta, nisi quod hæc sit explicatio, quia expresse cōtinet quae in illa descriptione implicite continebantur, & subintelligenda erant ex mente Scoti, qui propterea, non addidit illud, quod nō est proprietas rei, quia supposuit ex alias dictis, quod modus intelligeretur aliquid aliud distinctū à proprio, per hoc, quod dixit essentiam rei perfecte & adæquate concipi non posse sine modo; potest enim perfecte & adæquatissime concipi quidditas rei sine proprietate, quae consequitur ad ipsam. Contra totam hanc doctrinā obici potest difficillimum argumentum de finitate & infinitate quibus cōtrahitur ens ad Deū & creaturam, nam supponuntur à Scoto & Scotistis esse modi, & tamen nō competūt ipsis hæc descriptio: nam variat rationem formalem entis, quod contrahunt & modificant, infinitas enim cōstituit cum ente Deum specie distinctum à creatura, & finitas constituit ens specie distinctum à Deo: ergo non competit ipsis hæc descriptio modi intrinseci.

Ad hanc difficultatē Respondeo, non esse finitatem & infinitatem quae per se primo contrahunt ens ad Deū & creaturam, neq; per se primo posse colligi, quod Deus, & creatura distinguantur specie ex finitate ac infinitate, sed potius per aliquas alias formalitates contrahitur ens ad illa, & illa inter se specie distinguuntur, quemadmodum autem in rebus creatis qualibet habet suam perfectionem, quae est aliquo modo distincta à sua natura specifica, & modus consequenter intrinsecus eius, ita Deus habet suam propriam perfectionē aliquo modo distinctam à natura specifica ipsius, secundum quam per se primo distinguitur à qualibet creatura, quae perfectio potest propterea vocari modus intrinsecus, & quia est perfectio, quia maior excogitari nequit, propterea vocari potest infinita; quia vero perfectio creaturae vt sic, non est talis quin maior non solum excogitari possit, sed debeat necessario existere, vt creatura possit existere, vocatur & est

finita ac limitata perfectio. Vnde patet prædictā descriptionem cōpetere & finitati creaturae & infinitati Dei.

Quia vero nos non possumus facilius concipere perfectionē illam propriam Dei, quam per modū perfectionis infinitae, propterea dicimus, quod ens contrahatur ad Deum per infinitatē, non quod sit ipsamet infinitas formaliter sumpta per se primo, sed potius illa perfectio, quae habet secū annexam infinitatem, contrahat ipsum.

Sed Dices Scotum propterea negare ens esse genus ad Deum & creaturam, quia contrahitur per modos infinitatis & finitatis & non per differentias: sed si cōtraheretur, nō per illos ipsos modos, sed per formalitates illas specie distinctas quibus annexae sunt illi modi, illa ratio nihil valeret: ergo secundum Scotum finitas, & infinitas secundum se immediate cōtrahunt ens. Respondeo Scotum intelligendū sic, vt velit, quod contrahatur per modos illos intrinsecos, quatenus contrahitur per formalitates quibus sunt annexae, quas nos circumloquimur per illos modos ipsis annexos; & propterea regauit ipsum contrahi per differentias ac esse genus, quia accepit differentiam pro formalitate contrahibili alicuius formalitatis ex se formaliter imperfectae, qualis formalitas nō est ens quia, vt saepe dixi, quandoquidem sit formalitas, quae possit existere absque dependentia à causa extrinseca, & realiter identificari perfectioni simpliciter infinitae, nequē esse ex se imperfecta, & quamuis reddatur imperfecta ac dependens in creatura, illa imperfectio & dependentia non oritur ex sua ratione formali, sed ex coniunctione ipsius cum formalitate contrahente finita. Hic meus sensus est quem Meliorum Scotistarum, ac Metaphysicorum censura submitto, rogans tamen, vt ex ratione iudicium ferant, nec contenti sint contra adducere Authoritates, nisi quas ratione probare possunt.

QVÆSTIO IV.

Quomodo essentia & existentia distinguantur.

33. **E**ssentia rei est ratio per se primo conueniens rei intrinsecè ipsa constituens, & à qua omnes proprietates eius emanant, vt animalitas & rationalitas respectu hominis. Quid sit essentia, & quibus nominibus appellatur.

Vocatur autem variis nominibus, vt ratio formalis, quidditas, natura, substantia (non tamen prout substantia opponitur accidenti, sed in latiori acceptione) quae nomina idem omnino significant, quamuis quidditas latius pateat, quia dicitur de quacumque formalitate rei identificata, sicut & entitas. Et existentia est id ratione cuius formaliter res constituitur extra suas causas & extra nihil. Dixi formaliter, quia efficienter constituitur extra causas per ipsamet causas, non tamen formaliter. Addidi & extra nihil, quia existentia Dei non constituit ipsum formaliter extra causas suas; quandoquidem non habeat causas, bene tamen constituit ipsum extra nihil.

CONCLUSIO I.

34. **E**ssentia & existentia non distinguuntur realiter distinctione reali proprie dicta, hoc est, quae opponitur distinctioni formali & rationis. Hæc est Doctrina in 1. dist. 36. & communior contra Thomistas cum D. Thom. 1. p. q. 3. art. 4. Quid sit essentia, nō distinguuntur realiter ab existentia.

Probatum primo ad hominem, quia propterea existimāt aduersarij essentiam rei distingui ab existentia, quia essentia non necessario habet existentiam, sed aliquando existit, aliquando non existit, & consequenter videtur quod quando existit, habet aliquid, per quod existat distinctum realiter à se, quod non habuit, quando non existebat: sed etiam existentia ipsa rei non necessario semper existit, sed aliquando existit, aliquando non existit: ergo existentia ipsa deberet habere aliam existentiam, per quam existat, si valeat illud principium: hoc autem est absurdum: ergo illud principium non valet.

Respondenti communiter illud principium concludere quod essentia non possit existere sine aliquo realiter distincto, non vero quod existentia non possit existere sine alia existentia, quia existentia est ratio formalis existendi, & consequenter non requirit aliam existentiam: Essentia vero non est ratio formalis existendi, & consequenter requirit aliam existentiam. Itaque sicut vnio non requirit aliam vnionem, eo quod sit ratio formalis vniendi, extrema vero vnita requirit aliam vnionem ex eo, quod non

non sint ratio formalis vniendi: ita existentia non requirit aliam existentiam, eo quod sit ratio formalis existendi; essentia autem requirit aliam existentiam, eo quod non sit ratio formalis existendi. *Sed contra hoc*, quia colligitur essentiam non esse rationem formalem existendi, ex eo quod possit existere & non existere, sed existentia potest existere & non existere: ergo debent colligere, quod non sit ratio formalis existendi, & consequenter falso supponunt existentiam esse rationem formalem existendi, non essentiam.

Confirmatur hoc, quia si possit vnio esse indifferens ad vniendum tam bene, quam extrema, non posset habere rationem formalem vniendi magis, quam extrema: ergo si tam indifferens est existentia ad existendum & non existendum, quam essentia, non erit potius ratio formalis existendi, quam essentia.

Et si dicatur posse concipi essentiam, quin concipiatur res existere, non vero posse concipi existentiam, & consequenter esse principium colligendi existentiam esse rationem formalem existendi, non vero essentiam.

Contra primo, quia falsum est, quod non possit concipi existentia rei sine hoc quod res concipiatur existere actu, licet non possit concipi, quin existat, vel possit existere.

Contra secundo, & facit etiam contra primam responsionem, quia licet, si concipiatur res sub essentia, non concipiatur existere; si concipiatur vero sub existentia, concipiatur necessario existere; & licet etiam inde sequatur, quod ab essentia formaliter non habeat res existere, & consequenter quod essentia formaliter non sit ratio formalis constituendi existentiam, sed existentia; tamen nullo modo sequitur, quod realiter distinguantur, aut quod res ab essentia non habeat realiter & identice existere, licet formaliter non haberet.

40. *Et hinc probatur conclusio secunda*: nulla est necessitas alicuius realiter distincti ab essentia ad constituendam ipsam realiter existentem; ergo sine necessitate, & fundamento, & consequenter superflue ac inutiliter distinguitur essentia realiter ab existentia. Consequentia est evidens. Probat antecedens: sicut potest constitui ipsa existentia, existens actu absq; aliquo superaddito realiter, ita & essentia; nihil enim impedit: ergo non est necessitas alicuius realiter distincti ad constituendam essentiam existentem.

Confirmatur, quia sicut constitueretur existentia in actu per hoc, quod terminaret actionem causae producentis, quam se ipsa realiter posset terminare absque aliquo distinctio, ita etiam constitueretur essentia actu existens, per hoc quod terminaret talem productionem, quam etiam se ipsa realiter posset terminare non minus, quam existentia.

Confirmatur secundo, quia licet homo possit concipi ut animal, quin concipiatur ut rationale formaliter, aut ut homo, & hinc habeatur quod non constituitur formaliter per animalitatem in esse hominis, sed per rationalitatem, per quam non potest intelligi constitui quin intelligatur ut homo; tamen secundum aduersarios non inde sequitur quod rationalitas & animalitas distinguatur formaliter: ergo idem in proposito dicendum. Aliae plures rationes videantur apud *Scotum & Scotistas*.

41. *Obijciens primo*: essentia rei participat existentiam ipsius: ergo distinguitur realiter ab existentia, quia participans distinguitur realiter à participato.

Confirmatur, quia existentia creaturae debet esse recepta in creaturae essentia, alias essentia esset infinita: ergo debet distinguere realiter ab ipsa.

Respondetur essentiam non magis participare existentiam quam gradus superior participat gradum inferiorem, aut e contra: sed ex participatione gradus superioris ab inferiori, aut e contra, non sequitur distinctio realis inter gradus istos, sed ad summum formalis; ergo non sequitur ex eo quod essentia participaret existentiam, quod distingueretur realiter. *Et similiter respondeo ad confirmationem*. Itaque eatenus essentia dicitur participare existentiam, quatenus producitur actu per causam efficientem.

42. *Obijciens secundo*: terminus generationis distinguitur realiter ab eo quod non est terminus generationis: sed existentia est terminus generationis, & essentia non est: ergo.

Respondetur negando minorem, nam terminus generationis est tota res, quae producitur: & licet possit considerari, quod in illa tota ratio formalis terminandi generationem esset existentia; tamen inde non sequitur distinctio realis, sed ad summum formalis.

Obijciens tertio: nulla res potest intelligi sub opposito eius, quod realiter ipsi identificatur: sed essentia potest intelligi sub non existentia: ergo existentia non potest identificari essentiae.

Et si dicatur maior esse falsa propter instantiam de animali, quod licet realiter identificetur rationalitati, potest tamen intelligi sub irrationalitate opposita: Saltem maior erit vera, si res illa non identificetur vtrique opposito, sicut animal identificatur rationalitati, & irrationalitati: sed essentia non identificatur negationi existentiae: ergo si identificetur existentiae, non poterit esse sub non existentia.

Respondetur distinguendo minorem: potest intelligi sub non existentia, quatenus potest intelligi actu non existere, sicut & potest intelligi ipsamet existentia, concedo minorem: quatenus posset intelligi esse realiter existens, & simul habere negationem existentiae, aut possibiliter existens cum negatione possibilis existentiae, nego minorem, & consequentiam. Itaque sicut ipsa existentia potest intelligi non existere actu, & sic intelligi cum negatione existentiae, & tamen non distinguitur realiter à se ipsa, ita potest intelligi essentia non existere, & tamen non distingui realiter ab existentia. Ratio autem cur possit non existere realiter & actu, quamuis habeat existentiam sibi identificatam est, quia dependet à causis efficientibus producentibus, & conseruantibus ipsam, adeo ut non possit existere actu sine ipsis.

43. *Obijciens quarto*: essentia competit rei independenter à causa efficiente, existentia vero dependenter: ergo distinguuntur realiter.

Confirmatur, quia mortuo homine non perit essentia, perit existentia: ergo distinguuntur realiter.

Respondetur negando maiorem; nam essentia & existentia dependent efficienter à causa efficiente, licet formaliter intrinsece non dependeant. *Ad confirmationem* etiam respondeo tolli essentiam & existentiam per mortem.

Dico, ergo essentiae rerum non sunt aeternae, sed sunt generabiles & corruptibiles, contra *Philosophos* communiter. Quomodo essentia rei sunt aeternae.

Respondetur distinguendo primam partem consequentis, quantum ad connexionem hypotheticam praedicatorum essentialium, nego, simpliciter, concedo. Distinguo etiam secundam partem consequentis: sunt generabiles & corruptibiles, hoc est possunt generari & produci, concedo; hoc est à generatione habent talem vel talem connexionem, aut per corruptionem perdunt illam, nego. Itaque essentiae rerum dicuntur esse aeternae & necessariae, quatenus ex se formaliter includunt talia praedicata, ut si sint, necessario debeant ista habere: & hoc est quod intelligitur per hypotheticam connexionem praedicatorum essentialium. Et quia licet causa efficiens possit non producere res, tamen potest efficere, ut si producantur, non sint talis rationis essentialis, inde dicuntur res quoad essentiam non dependere à causa efficiente, & non generari, nec corrumpi: quod est advertendum.

Obijciens quinto ex Patre Blasio à Conceptione: quod habet esse receptum in essentia, debet habere esse realiter distinctum ab essentia: sed quaelibet creatura habet esse, hoc est existere, realiter in essentia sua receptum. Probat minor: quia quaelibet creatura habet esse finitum & limitatum: ergo habet esse, seu existere in essentia sua receptum, quia esse irreceptum est esse omnino infinitum & illimitatum; nam cum quilibet actus à potentia sua tanquam ab opposito suo limitetur, si esse quod est actus vniuersalissimus & perfectissimus totius entis, neget potentiam in qua recipiatur, negabit & excludet à se quodcumque limitatum, & per consequens quaecumque limitationem.

Proposui hanc obiectionem quasi de verbo ad verbum, ut melius ostendere possem quam parum concludat.

Itaque in forma respondeo, negando minorem, cum consequentia probationis: & ad discursum, quo probatur illa consequentia; *Dico* esse seu existere irreceptum, hoc est habitum

habitu sine dependentia à causa efficiente, esse existere illimitatum, & infusum, esse vero seu existere receptum, hoc est non receptum in aliquo realiter distinctio, non esse illimitatum neque infinitum, sicut neque rationalitas est illimitatum quid ex eo quod non sit quid receptum in aliquo realiter distinctio: & idem est de omnibus gradibus metaphysicis substantialibus.

Ad illud de limitatione actus per potentiam.

Dico primo: si quidpiam veritatis habeat, intelligendū esse de actu realiter distincto à potentia, qualem actum nego esse existentiam, & oppositum asserere est petere principium. *Dico secundo:* licet actus habeat potentiam, per quam limiteur, omnem tamen limitationem actus non provenire ab illa potentia, vt manifestum est in forma ignis, quæ licet limiteur à materia ignis ad esse in tali individuo, tamen non limitatur ab illa sic, vt ab illa habeat non tribuere operationes formæ aquæ, aut formæ hominis competentes; sed hanc limitationem habet à se ipsa; & sanè eodem modo existentia, quamvis si haberet potentiam realiter distinctam, in qua reciperetur, limiteretur ab illa, tamen posset habere à se ipsa aliquam limitationem, etiam si non haberet talem potentiam.

Rursus, limitatio quam habet existentia finita est limitatio à qua habet non existere necessario nec facere essentiam sibi correspondentem existentem necessario: sed certè hoc non habet ex alio capite, quam quod non existat à se independenter à causa efficiente, & quod non debeat illi causa efficiens, quæ necessario ipsam producere debeat: hoc autem posset esse verum, siue haberet potentiam, in qua reciperetur, siue non; unde chimericè mihi videtur recurri ad illam potentiam.

Dices cum eodem Autore: ens non habere limitationem ex eo, quod produci potest realiter à Deo, quia alias Filius æternus esset limitatus, cum produceretur à Patre.

Respondet distinguendo antecedens: ex eo quod producatur quomodocumque, concedo: ex eo quod producatur sic vt posset non produci, nego antecedens.

Itaq; existentia colligitur esse limitata ex eo quod non necessario producatur ab vlla causa, nec habeat etiam à se necessario existere; & ex eo etiam habet aliam limitationem, quod non sit nara facere existentie nisi essentiam limitatam; unde cum nullam aliam limitationem debeat habere, & possit colligi habere has absque recursum ad potentiam realiter distinctam in qua reciperetur, propterea satis impertinenter recurritur ad illam potentiam.

Obijciunt ultimo: sequeretur quod creaturæ essent existentes per essentiam, sicut Deus est, sed hoc est absurdissimum, ergo. Probatur sequela, quia propterea Deus dicitur existere per essentiam, seu essentialiter, quia existentia identificatur ipsi; ergo si existentia identificetur essentia creaturæ, creatura etiam erit existens essentialiter seu per essentiam.

Respondet negando sequelam cum probatione: sed propterea Deus dicitur existens realiter per essentiam, quia vt existat, non dependet à causa efficiente, sed necessario independenter ab omni causa existit realiter; creatura vero non existit independenter à causa efficiente, sed necessario dependet à tali causa, & consequenter potest existere, vel non existere.

CONCLUSIO II.

45. *Existencia & essentia formaliter distinguuntur.* Hæc est communis, si præcindatur à controversia de distinctione formali actuali, & intelligatur hic per distinctionem formalem illa, quæ non est realis.

Probatur, quia sunt diuersi omnino conceptus, qui habentur de re secundum essentiam & secundum existentiam: nam intelligitur quoad existentiam per hoc quod intelligatur esse extra nihil, seu in statu, in quo possit exercere suas operationes independenter ab aliqua actione noua causæ efficientis, quæ deberet ipsi superuenire; intelligitur vero secundum essentiam, quatenus intelligitur secundum quod habet talem vel talem particularem naturam, vt potens discurre, aut esse per se, aut esse in alio: sed hi conceptus sunt distincti: ergo est aliqua distinctio non realis inter essentiam & existentiam.

Quod si quæras, an sit Scotistica distinctio formalis, ita vt existentia dicat formalitatem superadditam formalitati essentia. *Existimo* quod non, quia illa ipsa formalitas essentia se ipsa potest existere, supposita actione causæ efficientiæ, si dependeat à tali causa, & superflueret, aliam formalitatem in ordine ad hoc ipsi superaddere: nec distincti conceptu semper arguunt distinctionem formalem Scotisticam, vt patebit ex dicendis in disputatione de distinctione formali: & per hoc patet ad fundamentum aduersariorum.

QUESTIO V.

De esse creaturarum ab æterno.

46. *Suppono* iam nullas creaturas productas fuisse realiter à Deo ab æterno, quamvis posset aliquas producere: hoc tamen non obstante certum est Deum ab æterno cognouisse omnes creaturas non solum secundum esse creaturæ vt sic, sed secundum rationes particulares earum, quatenus sunt inter se distinctæ rationis, & consequenter non potest esse dubium, quin qualibet creatura fuerit ab æterno possibilis, quia non fuit impossibilis, alias esset chymera, & non posset esse possibilis in tempore.

Quæritur ergo hic quodnam esse habuerunt ab æterno. *Henricus* videtur dicere, quod habuerunt esse reale ab æterno, non tamen existentia, sed essentia. At reuera non videtur cum intellexisse per esse reale essentia aliud quam quod communiter intelligunt alij authores, per illud esse quod creaturis ab æterno tribuit. Vnde existimo potius de nomine cum ipso quam de re esse controuersiam. Sed quomodo cumq; ipse suam intellexerit sententiam, quid in rei veritate dicendum sit, sequentibus conclusionibus proponam.

CONCLUSIO I.

47. *Creatura nullum habuerunt esse reale simpliciter ab æterno.* Hæc est communissima cum *Doctore* in 1. dist. 39.

Probatur primo: omnia in tempore producta sunt quoad esse reale simpliciter, ergo non habuerunt esse reale simpliciter ab æterno.

Dices: producta sunt in tempore quoad esse reale existentia, non vero quoad esse reale essentia.

Contra, quia esse existentia realis est esse reale simpliciter; ergo si non habuerunt esse reale existentia ab æterno, non habuerunt esse reale simpliciter.

Probatur secundo conclusio, & impugnatur simul illa responsio, antequam producta sunt in tempore, vel poterant exercere operationes sibi competentes, v. g. homo discurre, ignis calefacere &c. vel non poterant. Si poterant, ergo habuerunt statum existentia realis, & sic non solum quoad esse essentia, sed quoad existentia fuerunt ab æterno, & propterea aut impossibilis aut inutilis erat productio ipsorum in tempore. Si poterant, ergo non habuerunt vllum esse reale simpliciter; nam per esse reale simpliciter intelligimus esse tale, ratione cuius possit res exercere operationes sibi competentes.

Probatur tertio, quia si creatura haberet esse reale essentia ab æterno, maxime quia secundum essentiam intelligebatur à Deo ab æterno: sed hoc non sufficit, vt dicatur habere esse reale ab æterno: ergo.

Probatur minor, quia non minus Deus cognovit res easdem essentias quam existetias ab æterno, sed ex eo quod cognoscat existentias ab æterno, non dicitur res habere esse reale existentia ab æterno; ergo neque ex eo quod cognoscat essentias rerum ab æterno, debet dici, quod habeant ab æterno esse reale essentia simpliciter. Et per hoc solum manet primum fundamentum aduersariorum.

48. *Obijciunt præterea pro his:* ab æterno verum erat dicere, quod homo erat animal rationale, & hinc propositio illa dicitur æternæ veritatis, & non dependere ab actuali existentia hominis: sed non apparet quomodo possit esse vera, nisi homo haberet aliquod esse reale ab æterno: ergo.

Respondet primo retorquendo argumentum, quia non minus verum erat ab æterno, quod homo est animal rationale, quam quod existentia distinguatur realiter,

Non tamè
disting-
tione
rigorosa
Scotisti-
ca.

Creaturæ
non ha-
buerunt
vllum esse
reale sim-
pliciter ab
æterno.

Primum
fundamē-
tum ad-
uersario-
rum.

ant

Existencia
& essentia
disting-
guuntur
formali-
ter.

aut non distinguatur realiter ab essentia: sed ex veritate huius propositionis non sequitur existentiam fuisse realiter ab æterno: ergo neque ex veritate alterius sequitur hominem fuisse realiter ab æterno.

Respondeo secundo distinguendo maiorem: ita ut sensus esset quod homo existeret realiter ab æterno, & quod haberet ab æterno realem & necessariam connexionem cum animalitate & rationalitate, nego maiorem: ita ut sensus, sit quod homo sit talis natura: ut non possit esse, quin sit animal rationale, & si esset ab æterno realiter existens, deberet etiam esse necessario realiter animal rationale, concedo maiorem, & nego minorem.

CONCLUSIO II.

Creatura
æ ab
æterno
habuerit
aliquid
esse.

49. *Omnes creaturae habuerunt aliquod esse ab æterno.* Hæc vix potest negari, quia intelligebantur ab æterno à Deo, & actu terminabant cognitionem diuinam: ergo habuerunt ab æterno aliquod esse, secundum quod terminabant istam cognitionem, siue primario terminauerint illam, siue secundario.

Obiicitur, si haberent aliquod esse ab æterno, vel illud esse deberet reale, vel rationis, non rationis, quia sic nunquam possent realiter existere: repugnat enim enti rationis realis existentia; non etiam reale propter conclusionem præcedentem; ergo nullum esse habuerunt ab æterno.

Respondeo distinguendo maiorem: deberet esse reale, prout esse reale opponitur enti rationis, concedo maiorem, & nego minorem pro secunda parte: deberet esse reale simpliciter, prout esse reale dicitur illud esse, secundum quod res est extra nihil, & potens operari operationes sibi competentes absque actione aliqua superueniente, nego maiorem.

CONCLUSIO III.

50. *Illud esse, quod habent creaturae ab æterno, verbi gratia homo, non consistit in denominatione extrinseca desumpta ab omnipotentia Dei neque in non repugnantia; neque in aliqua relatione siue reali, siue rationis, siue actuali, siue apriori.* Hæc est Doctoris supra, & communior contra aliquos Thomistas, qui videntur dicere, quod esse illud nihil aliud sit, quam esse possibile, & quod illud esse possibile sit denominatio desumpta ab omnipotentia Dei.

*Probat*ur prima pars primo, quia nulla est denominatio extrinseca absque denominato; ergo si sit ab æterno denominatio extrinseca desumpta ab omnipotentia Dei, debet esse aliquid, quod per ipsam denominetur: ergo esse, quod habent creaturae ab æterno, non consistit in sola denominatione.

Illud esse
non est
denominatio
extrinseca.

*Probat*ur secundo, & tertia pars, quia creaturae habent ab æterno esse diuersæ rationis, & ut sic cognoscuntur à Deo; cognoscit enim ab æterno Deus, quod homo sit distinctæ rationis ab equo: sed illa diuersitas non potest præcise oriri ex denominatione aliqua desumpta ab omnipotentia Dei; ergo esse creaturarum ab æterno non consistit tantum in illa denominatione.

*Probat*ur tertio, quia ab æterno cognoscit Deus esse aliquam rationem in homine, ratione cuius sit possibilis, & possit habere denominationem possibilis ab omnipotentia Dei, non vero in chymera; ergo datur aliquid ab æterno præter illam denominationem.

51. *Probat*ur secunda, & tertia pars, quia omnis non repugnantia, & omnis relatio fundatur in aliquo, quod habet non repugnantiam & relationem, ergo si sit non repugnantia aliqua hominis ab æterno, aut vlla relatio ipsius, debet ipsemet aliquo modo esse ab æterno.

Confirmatur. Ideo Petrus non repugnat, & chymera repugnat, quia Petrus habet naturam distinctæ rationis à natura chymere; ergo non repugnantia Petri præsupponit naturam ipsius.

Confirmatur secundo, quia non possunt creaturae co-

gnosci ut distinctæ rationis, per hoc quod cognoscantur non repugnantia earum; ergo debent habere aliquod aliud esse præter non repugnantiam; neque possunt etiam cognosci ut distinctæ rationis per vllas relationes, nisi relationes cognoscantur esse diuersæ rationis, neque possunt cognosci relationes esse diuersæ rationis, nisi quatenus cognoscerentur termini earum esse diuersæ rationis aut fundamenta: sed relationes, quas dicerent creaturae ab æterno, & in quibus consisteret esse earum, non possunt habere diuersitatem ex parte termini, quia terminus earum omnium est omnipotentia Dei; ergo debent habere diuersitatem, ex parte fundamenti, & consequenter præter esse relationis debet esse fundamentum ipsius ab æterno.

Confirmatur, quia non est minus conueniens quod ipse homo secundum esse suum absolutum esset aliquo modo ab æterno, quam quod vlla relatio, quam diceret, esset ab æterno.

Confirmatur secundo, quia illud est ab æterno possibile & intelligitur ut tale à Deo, quod potest poni in tempore: sed ipse homo, & non tantum denominatio aut relatio ipsius, potest poni in tempore: ergo quod est ab æterno non est tantum denominatio aut relatio vlla.

CONCLUSIO IV.

52. *Illud esse, quod habent creaturae ab æterno, est esse quoddam diminutum, quasi medium inter esse rationis, & esse simpliciter reale.* Hæc est Scoti supra cum suis omnibus, & patet, quia non est esse simpliciter reale, ut patet ex prima conclusione; neque esse rationis, cum non habeat repugnantiam: est autem aliquod esse conueniens cum esse rationis in hoc, quod non sit esse reale simpliciter & cum esse reali simpliciter in hoc, quod non repugnet ipsi existere: est magis perfectum, quam esse rationis, propter non repugnantiam, & minus perfectum quam esse simpliciter, cum non sufficiat, ut possit res operationes sibi competentes elicere: ergo est esse quoddam diminutum, medium inter esse rationis, & esse reale simpliciter: potest autem vocari esse intentionale, quia sufficit ad terminandam intellectionem.

Est esse
diminutum
medium
inter
esse reale
simpliciter
&
esse rationis.

CONCLUSIO V.

53. *Illud esse diminutum non producit per actum diuini intellectus.* Hæc est contra multos Scotistas, & videri posset esse contra Scotum supra, sed non est tamen, ut postea videbitur.

Non
producit
per
actum
intellectus.

*Probat*ur primo, quia obiectum scientiæ speculatiuæ, non sit per illam, sed potius præsupponitur ipsi: Sed scientia, qua cognoscit Deus creaturas ab æterno, est speculatiua; ergo non dat creaturis esse illud, secundum quod cognoscit illa.

*Probat*ur secundo, quia prius natura terminatur scientia diuina ad obiectum primum, quam ad secundarium: Sed in illo priori creaturae habent esse possibile saltem remotum & fundamentale, non enim repugnabant: ergo non recipiunt illud esse à scientia Dei, qua cognoscuntur.

Confirmatur, quia si per impossibile Deus non cognosceret creaturas, & tamen posset eas, tanquam causa naturaliter agens, producere in tempore, haberent esse possibile ab æterno, & quod non possint sic produci non oritur ex natura ipsorum, sed ex modo agendi & perfectione Dei; ergo non habent esse suum possibile à scientia Dei, neque consequenter ab intellectu diuino.

Dices, hinc sequi quod habeant esse possibile materialiter à seipsis non verò formaliter.

Contra primo, quia gratis dicitur quod illud non esset esse possibile, formaliter loquendo.

Contra secundo, quia sufficit quod habeant aliquod esse, siue dicatur materiale, siue fundamentale, siue remotum independentem ab intellectu diuino; hoc enim est intentum conclusionis.

Gggg

Confi

Confirmatur, quia illud esse quod tum haberent, esset esse distinctæ rationis ab esse chymera: sed nihil aliud volumus quàm quod creatura ab æterno habeant aliquod esse distinctæ rationis ab esse chymera, & hoc independenter ab operatione intellectus diuini.

Probatur tertio, quia nisi creatura haberent esse aliquod possibile à seipsis, independenter ab actu intellectus diuini, non esset ratio quare homo potius esset possibilis quam chymera: nam intellectus diuinus intelligit vtrumque tanquam obiectum secundarium: nec esset vlla ratio cur tribueret possibilitatem vni potius quàm alteri.

Quod si dicatur Deum non cognoscere Chymeram; præterquam quod hoc sit falsum, adhuc non tollit difficultatem, quia non esset ratio cur intelligeret hominem, & non intelligeret chymeram, nisi quia homo esset ex se possibilis, chymera non esset; ergo præsupponitur possibilitas aliqua saltem remota & fundamentalis (quod sufficit nostro intento) in homine ante intellectionem diuinam.

55. *Obiicies primo Scotum in 1. dist. 39.* dicentem quod esse possibile creaturarum competit ipsis per intellectum diuinum; ergo conclusio est contra ipsum.

Respondet distinguendo antecedens, esse possibile proxime, concedo; remote, nego.

Et si quæras, cur si aliquod esse possibile competat ipsis sine intellectu, non competat etiam ipsis esse possibile proximum.

Respondet, quia non possunt produci nisi per voluntatem aut omnipotentiam; voluntas autem nequit eas producere, nisi proponatur ab intellectu: vnde non sunt possibles proxime, nisi intelligantur: & consequenter ab intellectu constituuntur in esse possibili proxime.

Obiicies secundo: De creatura ratione est quod sit ab alio: ergo creatura possibilis debet esse ab alio: sed non potest esse ab alio, quàm ab intellectu diuino, ergo est ab illo.

Respondet distinguendo maiorem: quod sit ab alio quantum ad hoc, quod non possit habere esse reale simpliciter, nisi ab alio, concedo maiorem: quod non possit habere esse illud diminutum & possibile nisi ab alio, nego maiorem.

Confirmatur, quia non haberet esse creatura ex eo quod haberet esse ab intellectu diuino: ergo ex eo quod sit creatura, non sequitur quod sit ab intellectu diuino. Probatur sequela, quia filius diuinus habet esse ab intellectu diuino, & tamen non est creatura: ergo ex eo præcisè quod habet aliquod esse ab intellectu diuino non sequitur quod sit creatura.

Dices non sufficere quod sit ab intellectu diuino quomodocumque, sed requiri vltius quod sit distinctum realiter ab intellectu diuino.

Contra: ergo negatio identitatis cum intellectu diuino ac essentia diuina, sufficit ad hoc quod quis habeat esse creatura, quamuis procedat ab intellectu: sed quemadmodum illa negatio sufficeret ad hoc, sufficeret etiam ad idem, etiam si non procederet ab intellectu diuino, & consequenter creatura illa possibilis esset creatura, licet non procederet ab intellectu diuino.

Dices non sufficere illam non identitatem, quia si esset ignis ab æterno ex natura sua intrinseca absque dependentia à Deo, non esset creatura, licet esset distinctus realiter à Deo. Vnde requiritur vltra illam non identitatem dependentia.

Contra, quia nulla est ratio cur ad esse creatura requireretur maior dependentia, quam talis ratione cuius non posset habere esse reale simpliciter absque Deo: talis autem dependentia esset in creatura possibili, quamuis à Deo non acciperet esse suum possibile per operationem intellectus diuini.

Obiicies tertio, si Deus repugnaret, repugnaret etiam creatura possibilis: ergo creatura possibilis habet esse suum à Deo.

Respondet distinguendo antecedens: ex defectu in-

fluxus vltius in esse possibili, nego: ex eo quod si Deus repugnaret, non esset aliqua causa, quæ posset dare creatura esse simpliciter & consequenter non haberet esse possibile, concedo antecedens: & distinguo consequens: quatenus non esset possibilis, nisi Deus esset, concedo consequentiam: quatenus Deus communicaret ipsi esse possibile per influxum aliquem realem, aut intentionalem, nego consequentiam. Itaque quemadmodum nisi esset oculus, non esset color aliquis visibilis fundamentaliter, & tamen oculus non dat ipsi esse visibile sic: & nisi esset filiatione non esset paternitas licet paternitas non det esse filiationi, neque è contra: Ita in proposito, si non esset Deus, non esset creatura possibilis, & tamen Deus non dat creatura esse possibile, saltem fundamentaliter: sed habet illud esse à se ipso formaliter, & necessario.

ADDITIONO

Doctrinam meam in hac questione non solum impugnatur Mastrius disp. 8. suæ Metaphysicæ in secunda parte, quæ ad me Parisios cum instaret finis secundæ mei cursus editionis peruenit; sed satis grauiter censuratur. Sed de censura, vel quia ipsius, non sum sollicitus; quam rectè impugnauerit hic examinabo.

Primo itaque n. 12. probat esse diminutum quod tribuo creaturis ab æterno medium inter ens reale & rationis esse mere Chymericum & fictitium: quia implicat dari medium inter contradictoria: talia autem sunt ens reale & rationis, quia ens primo æquiuoce diuiditur in ens reale & rationis, ergo non datur aliquid medium inter illa: ergo esse diminutum partim reale partim rationis est fictitium ac Chymericum. Sine dubio si Mastrius me hic, ubi tamen certus sum quod non obsecute loquar, intellexisset, vel nullo modo se opponeret, vel aliam impugnationem excogitaret. Docueram esse diminutum creaturarum ab æterno esse medium inter ens reale simpliciter, (per quod intellexi ens realiter existens) & ens rationis, non quod participaret vtriusque entis rationem (vt mala fide imponit mihi Mastrius) quia sic esset ens rationis & ens realiter existens, quod implicare nullus est Philosophicus tyro qui ignorare possit; sed quod haberet quandam conuenientiam, seu proportionem cum vtroque, quatenus scilicet, vt manifeste expressi, & ex me proponit ipsamet Mastrius, non existit realiter, sicut nec existit ens rationis, & non repugnat tamen ipsi existere, sicut nec repugnat enti realiter existenti. Quæro iam à Mastrio an non sit verum, quod si creatura habeant vllum esse ab æterno illud debeat esse tale, vt non sit realiter existens: Certe nisi verum sit, quod non sit realiter existens, debet aut esse realiter existens, quod nec ego nec vllus somniauit; aut debet esse ens rationis, & sic non erit esse creaturarum: ergo manifestum est quod illud esse necessarium quod habent creatura ab æterno, si vllū esse habeant, non sit realiter existens: ergo in hoc conuenit illud esse cum quocumque; quod non realiter existit: sed ens rationis non existit realiter: ergo illud esse conuenit cū ente rationis in hoc. Rursus quæro an illud esse non sit possibile, aut an non sit tale, cui non repugnat realis existentia: certū est quod sic, quia aliās esset ens rationis, & sic, vt dixi, non esset esse creaturarum: ergo in hoc conuenit cum quocumque; cui non repugnat realis existentia: sed enti realiter existenti non repugnat realis existentia: ergo illud esse in hoc conuenit cum tali ente. Hoc autem ego solummodo volui.

Rursus quæro an si detur aliquod esse, quod non sit reale simpliciter, hoc est realiter existens; nec etiā ens rationis, illud non possit ac debeat dici mediare inter vtrumque, hoc est non esse neque vnum, neque alterū: at illud esse quod habent creatura ab æterno, non est ens realiter existens, nec ens rationis: ergo est medium inter illa, hoc est neque vnum neque alterum. Hæc est mea doctrina, quam sane nescio, cur aut quis possit inficiari supposito quod concedatur semel quod creatura habeant vllum esse proprium ab æterno, sed iam respondendum ad impugnationes Mastrii in forma.

Esse creaturæ ab æterno est medium inter ens reale & rationis.

Ad primam distinguo minorem: sed ens reale simpliciter, hoc est realiter existens, & ens rationis sunt contradictoria; nego minorem: ens reale hoc est illud cui non repugnat realis existentia & ens rationis sunt contradictoria transeat minor, & similiter distinguo consequens: ergo inter reale simpliciter, hoc est ens realiter existens & ens rationis non datur medium nego; inter ens reale hoc est illud cui non repugnat realis existentia, non datur medium, transeat consequentia.

Ad secundam transeat prima consequentia, & concedo absolute secundam: neque ego aut dixi aut somniaui dari aliquod ens partim reale, partim rationis, sed dixi & dico dari aliquod ens quod non sit, neque ens reale realiter existens neque ens rationis, & tale sine dubio est Antichristus & omnis creatura possibilis non realiter existens.

Secundo num. 14. impugnatur tanquam minus rationabile, quod docui, illud esse diminutum creaturarum ab aeterno esse independentem à Deo, quantum ad hoc quod non fiat, nec per intellectum nec per voluntatem diuinam, sed quod competat ipsis à seipsis formaliter, sine cooperatione vilius causæ efficientis: quia inquit primo sic possent gloriari creaturæ quod haberent aliquod esse saltem diminutum & à seipsis omnino independentem à Deo. Secundo quia de ratione creaturæ est quod in quocunque suo esse quo recedit à nihilo, siue sit esse diminutum siue completum, dependeat à Deo, nam totum esse ipsis est participatum; Tertio quia quod semel est participatum, semper deinceps est tale, quia est tale ab intrinseco suo & essentialiter. Quarto quia hæc dicendi modus est absurdior, quam Henrici, quia hic ponebat dependentiam esse realis, quod ipse creaturis tribuit, à Deo tanquam à causa exemplari; ego vero pono esse diminutum omnino independentem à Deo. Quinto denique quia hoc est directe contra Doctorem. 1. d. 39. & 43. docentem quod illud esse creaturarum esset à Deo principiativè, & ex ipsis formaliter.

Ad primam impugnationem ex his. Respondeo non esse inconueniens quod creaturæ possint gloriari, hoc est dicere & agnoscere quod ab ipsarummet natura intrinseca competat ipsis, quod non repugnet ipsis realiter existere, sicut non est inconueniens, etiam secundum Mastrium, quod possint gloriari, quod ab ipsis formaliter habeant, quod sint possibiles & sicut non est inconueniens quod homo possit dicere, quod Deus ipse non possit efficere, ut sit lapis aut ens rationis.

Ad secundam, dico primo falsum supponi in ea: nempe creaturam secundum esse diminutum recedere à nihilo, nam proprie loquendo quidquid non existit realiter, est nihil. Vnde cum creaturæ, quamuis habeant esse diminutum, non existant realiter, sunt nihil & consequenter per esse diminutum non recedunt à nihilo.

Dico secundo supponendo tamen quod creaturæ habentes esse diminutum non sint nihil, male supponi, nihilominus quod recedant à nihilo secundum illud esse, quia quod recedit ab aliquo, supponitur fuisse cum illo, aut in illo, creaturæ vero nunquam fuerunt cum nihilo, quod opponitur esse diminuto: ergo per esse diminutum non bene dicuntur recedere à nihilo.

Dico tertio, dando quod per esse diminutum habeant & non esse nihil & recedere à nihilo quod opponitur illi esse diminuto, falsum esse quod secundum illud esse dependeat à Deo, & id asserere est directe petere principium, & licet totum esse creaturæ sit participatum, id debet intelligi quantum ad hoc, vel quod habeat aliquam rationem idealem in Deo quam aliquo modo participat, quatenus est aliquo modo similis illi; vel quantum ad hoc quod est talis naturæ, ut non possit habere realem existentiam absque dependentia à Deo tanquam à causa efficiendi quod facit ad propositum.

Ad tertiam, concedo quod esse creaturæ in eo sensu, in quo est semel participatum, sit sepe tale; vnde quandoquidē habeant creaturæ esse participatum in hoc sensu quod esse possibile ipsarum conveniat ipsis remote & fundamentaliter à seipsis sine eo quod habe-

ant illud esse à diuino intellectu aut voluntate, etiam quando producantur realiter in tempore, & participant esse realis existentia à Deo, habent illud esse possibile à seipsis in eodē sensu imparticipatum, nec id impedit quo minus habeant esse realis existentia participatum à Deo, imo iuvat maxime ad hoc, quia reuera si ne illo esse possibili non possent à Deo accipere esse realis existentia, sicut nec Chymera potest.

Ad quartam nego meum modum dicendi esse absurdum & consequenter nego, quod possit esse absurdior quam modus dicendi Henrici, quamvis enim hic admitteret dependentiam à Deo tanquam à causa exemplari, tamen ponebat esse creaturarum esse reale simpliciter, nihil autem absurdius quam ponere esse reale simpliciter cum dependentia à causa exemplari sola sine dependentia à causa effectiua: Ego vero pono tantum esse diminutum sine dependentia ab illo quod communicaret principiativè illud esse & hoc propter rationes valde urgentes.

Ad quintam nego meam doctrinam esse contra Scotum, quem sufficienter explicavi ante.

Ipsemet Mastrius num. 15. proponit meam expositionem Scoti & responsionem ad dependentiam quam debent habere creaturæ, nempe quod Scotus loquatur de esse possibili proximo creaturarum, non de remoto; & quod sufficiat ut creaturæ habeant dependentiam necessariam à Deo quantum ad omne esse reale simpliciter.

Sed conatur utramque impugnare, secundum quidem de dependentia primo quia de ratione creaturæ est quod dependeat à Deo quoad omne suum esse quod habet extra Deum & à Deo realiter distinctum, siue existentia completum siue diminutum. At in hoc discursu manifeste petitur principium.

Secundo quia esse imparticipatum reddit se omnino independentem. Hic etiam peccatur eodem peccato nec apparentiam habet quin illud, quod esset possibile tantum independentem ab alio principio, posset habere dependentiam in esse actuali, imò si non posset habere talem dependentiam, non esset possibile.

Tertio quia existentia rei proportionatur essentia: ergo si essentia rei habet independentiam, etiam existentia independens esse debet. Respondeo distinguendo consequens; si habeat independentiam quantum ad esse reale simpliciter concedo, si quantum ad esse diminutum & possibile nego consequentiam. Nec certe capio quomodo existentia in mea sententia non habeat sufficientem proportionem cum essentia; nam quando essentia est in esse possibili, etiam existentia est in tali esse & quando essentia est extra causas & habet esse actuale, existentia etiam hoc competit, & quemadmodum essentia est independens quoad esse possibile dependens vero quoad esse reale simpliciter: ita existentia etiam se habet.

Quarto, quia cum res producit in tempore in esse realis existentia vel adhuc retinet illud esse diminutum vel non, non secundum quia existentia est complementum eius: ergo primum: sed creatura producta quoad omne esse suum dependet à Deo: ergo illud esse diminutum erat participatum, alioquin non eadem essentia foret rei existentis & possibilis.

Respondeo rem productam retinere illud esse diminutum quantum ad omne positum, ipsius, non vero quatenus dicit negationem existentia realis, quia tum illud, quod ab aeterno non existeret, existit realiter. Distinguo autem subsumptum: quoad omne suum esse reale simpliciter, concedo, quoad omne esse diminutum nego.

Quinto quia Deus non esset Deus si esset independens, quoad existentiam & dependens quoad essentiam, quia petit esse independens in omni suo esse: ergo contra creatura non erit creatura, si ponatur dependens quoad esse existentia, non autem quoad esse essentia, quia ex ratione sua petit ut sit dependens in omni esse reali quantumvis minimo.

Gggg

Respon

Respondeo ad hoc miræ subtilitatis argumentum, negando consequentiam in cuius probatione rursus petitur principium. Si autem quæratur, cur Deo non sufficeret independentia quantum ad existentiam & dependentia quantum ad essentiam & creaturæ vero possit sufficere existentia quoad existentiam cum independentia quoad esse essentia; quam difficultatem videtur intendisse Maftrius. Respondeo, Quia non posset Deus habere dependentiam quoad essentiam quin eam haberet quoad existentiam; nam tota dependentia quam posset habere quoad essentiam esset in ordine ad existentiam, creaturæ vero bene potest habere independentiam quoad esse essentia, seu possibile, quamuis haberet dependentiam quoad esse reale existentia.

Sexto denique (nam numquam finit Maftrius in cōglomerandis huius farinae rationibus) quia mea doctrina valde accedit ad errorem Vvicleffii, imo & eum excedere videtur, dum doceo esse illud diminutum esse independentem à Deo. Ita videtur Maftrio, quid tum? Sed Respondeo crassum errorem esse id putare; Vvicleffus enim posuit esse reale simpliciter ab æterno & illud ipsum independentem à Deo; ego vero non pono nisi esse diminutum, seu possibile.

Impugnat deinde expositionem meam Scoti, sed petendo tantum principium, hoc est negando Scotum loqui de esse possibili proximo de quo ego dixi ipsum fuisse locutum; & addit quod possibile proximum secundum doctorem non principietur ab intellectu, sed à voluntate diuina: sed Respondeo, hoc potius esse falsum; nam cum ad voluntatem & omnipotentiam diuinam spectet res producere, & hæc non possit res alias producere quam possibles, nec ipsas etiam posset nisi cognoscere, quia nihil potest voluntas nisi cognitum, & eo ipso quo cognoscuntur, statim voluntas possit velle eas producere, ac consequenter producere, manifestum est, quod habent esse possibile proxime ab illa cognitione & non ab omnipotentia aut voluntate.

Addit præterea Doctorem vocare illud esse diminutum participatum suo modo, & quidem est; sed quid inde? numquid non potest esse participatum suo modo, quatenus est aliquid quod non potest poni à parte rei absque dependentia à Deo, & quatenus habet similitudinem aliquam cum aliqua perfectione diuina ex sua ratione formali?

Addo denique, me non credere esse vllum vnquam Scotistam qui non admittat & esse diminutum creaturarum ab æterno, & non fateatur illud esse medium inter ens rationis, cui repugnat realis existentia & ens reale, quauis multi videantur dicere quod sit ens rationis, in aliquo alio sensu, vnde sine dubio mea doctrina de illo esse creaturarum, præterquam quod dicam illud non haberi principiativè ab intellectu diuino, est communissima & absque controuersia omnium Scotistarum, quidquid dicat Maftrius; quem rogo tamen ex ratione agere si possit, & non ex Autoritate vt sæpe ante rogaueram.

Vltius tamen Maftrius eadem disput. n. 36. conatur probare falsum esse quod esse possibile creaturarum competat ipsis à se, & non à Deo principiativè. Sed nihil adducit responsione dignum, & cui vnusquisque non solum ex dictis, sed prorsus ex ipsius terminis proprii discursus respondere non possit.

Deinde n. 39. soluit mea fundamenta quibus mouebat ad existimandum quod creaturæ non haberent esse possibile remotum seu fundamentale, de quo loquebar, ab intellectu diuino, & etiam asserit ea desumpta ab aliis Authoribus, quasi ipsemet ea excogitare non possem. Sed hoc parui momenti est. Videamus an recte illa soluerit à quocumque desumpta sunt.

Ad primum consistens in hoc: quod obiectum scientiæ speculatiuæ non sit per eam, creaturæ vero secundum esse possibile sunt subiectum scientiæ speculatiuæ diuinæ, ergo non sunt per ipsam. Respondet maiorem esse veram de obiecto primario non de secundario, quale est omne ens creatum: nam secundarium non præsupponitur diuinæ cognitioni: sed potius per ipsam re-

cipit esse: quia vt vult Doctor 2. d. r. q. 1. creaturæ apud Diuinum intellectum non sunt prius intelligibiles quā intellectæ cum non sunt prius formaliter in memoria quam in Dei intelligentia, & ideo dicuntur obiectum secundarium: & ratio, inquit, est, quia alias non essent obiectum secundarium.

Contra quia prorsus est eadem ratio de obiecto primario & secundario quantum ad hoc: nam eo ipso quo scientia aliqua est speculatiua alicuius obiecti non debet illud obiectum facere: & certe sicut, licet res existentes sint obiectum secundarium intellectus diuini, non tamen recipiunt esse existentia ab illo: ita quamuis creaturæ quoad esse possibile essent obiectum secundarium intellectus diuini, non tamen propterea deberent recipere illud esse ab ipso. Quod si etiam non constaret aliunde quod obiectum primarium intellectus deberet habere esse suum independentem ab intellectu, profecto non posset probari ex eo quod esset primarium quod non posset ab ipso produci seu habere illud: vnde prorsus impertinens est illa distinctio obiecti primarij & secundarij. Ad illud quod dicit creaturas non esse prius intelligibiles quam intelligantur, quia alias non essent obiectum secundarium.

Respondeo, id esse falsum, nam quamuis essent intelligibiles ex se, modo non possent intelligi nisi prius intelligeretur aliud, omnino essent obiecta secundaria vt est euident: sed creaturæ quamuis essent ex se intelligibiles (vt sane sunt, quia alias non possent intelligi) tamen non possent intelligi à Deo, quin prius intelligeretur essentia diuina aliqua prioritate: ergo eo non obstante essent obiecta secundaria. Confirmatur hoc, quia ipsemet intellectus diuinus est obiectum secundarium suum & idem est de aliis attributis quæ tamen certe non habent esse suum à scientia diuina, vt est euident, nec quidem esse intelligibile.

Quod ad auctoritatem Scoti attinet, Resp. eum loqui de intelligibilitate quam haberent ex eo quod haberent esse in memoria, vt patet ex ipsiusmet Verbis, non vero de intelligibilitate quam haberent ex se. Voluit ergo tantum quod creaturæ non debeant esse in memoria diuina per speciem aliquam sui, antequam intelligantur, quod nihil facit ad rem.

Ad secundum consistens in hoc quod in illo priori, quo scientia Dei terminatur ad obiectum primarium, creaturæ habent esse possibile, ergo non habent esse possibile ab intellectu diuino.

Respondet Maftrius, creaturam ante terminationem scientiæ diuinæ nullum habere esse proprium & formale in Deo.

Contra, quia non quæratur, an habeat esse in Deo sed an in semetipso habeat esse possibile in illo priori; & omnino apparet quod sic, quia alias non possent postea intelligi per modum possibili.

Voluit fortassis dicere quod neque in seipsis vllum esse formale haberent pro illo priori, sed quod habeant tantum in illo priori esse suum virtualiter & radicaliter in essentia diuina. Sed nec hoc etiam sufficit, quia nisi ex se formaliter non repugnarent pro illo priori, profecto non continerentur virtualiter aut radicaliter in essentia diuina, nec possent postea intelligi per modum possibilium.

Ad tertium nempe: Quod si Deus per impossibile non cognosceret creaturas, sed posset eas tanquam causa naturaliter agens producere in tempore, haberent esse possibile ab æterno; & quod non possent sic produci, sed debeant prius cognosci; non oritur ex natura ipsarum, sed ex perfectione ac modo agendi propterea competenti Deo.

Summa responsionis ipsius est, quod in eo casu sequeretur quod creaturæ haberent esse possibile obiectum, sed non Logicum, quia Logicum originatur ab intellectu.

Contra quia in hac ratione petit principium quod enim controuertitur est, an esse possibile Logicum habeatur ab intellectu.

Deinde

Deinde certè tum non haberent repugnantiam, & nihil absurdius videri possit quam quod ideo non repugnent quia intelliguntur.

Ad quartum: nempe quod esse, quod creaturæ haberent pro illo priori, quo scientia diuina terminatur ad obiectum primarium, esset distinctæ rationis ab esse Chymæræ & consequenter, cum non esset realiter existens, deberet esse aliud medium non habens esse ab intellectu diuino.

Respondet negando antecedens, quia tum non haberent creaturæ esse nisi esse causæ.

Contra quia nisi ipsæ essent ex se possibiles potius quam Chymæræ, profecto neque haberent esse in causa potius quam Chymæræ habent.

Ad quintum: nempe quod nisi creaturæ haberent esse aliquod ex seipsis independentem ab intellectu diuino, non esset ratio, cur homo esset possibilis potius quam Chymæra quia utrumque intelligit Deus per modum, obiecti secundarij.

Respondet, quantum collegi ex *numeris* 37. & 39. ad quos responsionem remittit, negando sequelam, quia lapis habet ex se formaliter non repugnare; Chymæra non item; sed contra, quæto à quo habeat principiativæ quod dicat non repugnantiam: si dicas quod ab intellectu: cur similiter Chymæra non haberet non repugnantiam: si dicas quod ex ipsamet natura sua intrinseca & non ex intellectu: Ergo habetur intentum. Et sanè ex terminis apparet ridiculum quod homo habeat etiam principiativæ esse possibile remotum, seu entitatem in qua non est repugnantia ex eo quod intelligatur à Deo, quid enim facit ad hoc intellectus?

Ad ultimum denique, nempe quod creatura non possit habere esse creaturæ ex eo quod intelligatur; quia alias filius Dei esset creatura, quia intelligitur ab intellectu diuino, & habet esse ab illo.

Respondet, quod sicut creatura accipit esse simpliciter à voluntate diuina, ita habeat esse secundum quid ab intellectu, & cum dicitur quod non possit accipere esse creaturæ ab intellectu, quia filius Dei producit per intellectum, ita, inquit, posset dici quod creatura non haberet esse creaturæ à voluntate quia Spiritus sanctus procedit à voluntate qui non est creatura.

Vnde ait inspiciendum quid tribuitur à diuino intellectu vel voluntate productio, si esse necessarium non erit creatura, si esse non necessarium erit creatura.

Contra, quia ut omitam quod non sit inconueniens, sed necessarium admittere quod nō ideo creatura sit talis, quia producit per voluntatem, quia alias certè Spiritus sanctus esset creatura, sed quia producit, aut potest produci contingenter & ipsamet est contingens: si non ideo est creatura quia producit ab intellectu, aut voluntate, sed quia ab illis recipit esse contingens ut vult Mastrius; quæto vnde habeat homo, verbi gratia, quod recipiat esse contingens ab intellectu potius quam Deus, nisi quia ex se habet tale esse, etiam si non principietur neque intelligeretur ab intellectu? Vnde si Deus esset talis naturæ ut non posset intelligere creaturam nisi in tempore, profecto non minus verum esset quod ab æterno creatura non repugnet: Ergo non ab intellectu diuino habet principiativæ quod non repugnet.

QVÆSTIO VI.

De suppositualitate, ac personalitate.

57. **H**anc quæstionem, quæ hic ab omnibus tractari solet, quia personalitas & suppositualitas est complementum existentie naturæ substantialis, fusè examinaui, in *commentario ad quæstionem secundam distinctionis quintæ libri tertij Sententiarum*; vnde huc pro studentium commoditate mutato ordine transferenda iudicavi, quæ maioris sunt momenti: & quia plurimæ sunt difficultates, seorsim illas proponam.

Sed in primis aduertendum est? Authores communiter idem omnino intelligere per personam & suppositum, nisi quod *persona* inuoluat semper naturam rationa-

lem, seu intellectualem ita, ut nulla res dicatur persona, quæ non sit substantia intellectualis; *suppositum* vero dicitur non solum de substantiis intellectualibus, sed aliis etiam tam viventibus, quam non viventibus; tam propriè enim Bucephalus, & quilibet alius particularis equus, ac lapis, dicitur suppositum, quàm Petrus & quilibet particularis homo. Ex quo patet suppositum se habere ad personam quasi superius ad inferius, quia quælibet persona est suppositum, quodlibet autem suppositum non est persona. Vnde quemadmodum ab animali ad hominem non valet subsistendi consequentia, sicut valet ab homine ad animal, quandoquidem non sit verum dicere, est animal, ergo est homo: verum autem sit, est homo, ergo est animal: ita à supposito ad personam non valet subsistendi consequentia: valet autem à persona ad suppositum: nam sequitur benè, est persona, ergo suppositum: non autem sequitur, est suppositum, ergo est persona.

58. *Verum* quia hæc differentia oritur præcisè ex natura, quam habet res, quæ dicitur suppositum, aut persona: non verò ab entitate superaddita naturæ, quæ entitas vocatur personalitas, seu suppositualitas, siue sit positiua, siue negatiua: propterea aduertunt Authores, quod eadem omnino entitas, à qua habet Petrus, verbi gratia, formaliter constitui persona, si afficeret naturam non intellectualem, verbi gratia, lapideam, non constitueret personam, sed suppositum: vnde denominatio personalitatis in entitate superaddita naturæ singulari, est denominatio extrinseca, desumpta à natura, quam afficit; quando scilicet illa natura est rationalis, seu intellectualis: & hinc oritur, quod ad indagandum naturam suppositi seu personæ, proptèr distinguitur persona à natura singulari, nihil conducatur hæc differentia.

Vnde quod resolveretur quoad hoc de persona, equè currit de omni supposito, & è contrà: nam quamuis aliquod suppositum ita distinguatur ab omni persona, ut non possit dici persona, tamen illa differentia, ut iam dixi, oritur ex natura singulari, quam includit: non vero ex illa differentia, quam dicit, quatenus habet esse aliquod distinctum ab esse illius naturæ singularis. Quandoquidem ergo in præsentī examinamus, quid sit illud distinctum, quod persona dicit, & quod non dicit natura singularis, qua singularis est, indifferenter possumus accipere nomen personæ & suppositi, personalitatis & suppositualitatis, non curando de differentia, quam habent inter se ex ratione naturæ, quam includunt: quæ differentia, & valde facillè intelligitur, & non deseruit villo modo ad soluendam difficultatem præsentem, nec ad intelligendum Incarnationis mysterium, in ordine ad quod præcipue agitur de hac re.

59. *Aduertendum secundò*, duas definitiones personæ proponi satis communiter à Doctoribus. *Vna est Boëtij libro de Duabus Naturis; Persona est rationalis natura indiuidua substantia*; quæ coincidit cum illa, quam habet *Zacharias Episcopus Chrysopolitanus*. in Præfatione ad sua Commentaria ad quatuor Euangelia, dicens: *Est enim persona substantia rationalis indiuidua*; quæ etiam vituri *Leontius Abb. 1. Altera est Richardi 4. Trinit. c. 22. Persona est intellectualis natura incommunicabilis existentia*. Et his duabus descriptionibus, *Doctor. 1. dist. 23. q. 1. n. 14.* dicit secundam exponere, seu corrigere primam. Cuius ratio est, quod secundum primam anima rationalis separata esset persona, quandoquidem esset rationalis naturæ indiuidua substantia, hoc est substantia rationalis indiuidua. Sed quamuis hoc verum sit, spectatis verbis præcisè: tamen si intelligatur prima descriptio ad mentem Boëtij, qui intellexit per naturam, non quæcumq; naturam, sed completam in esse singulari: & per rationale idem quod per intellectualem ut sic quod est commune Deo, Angelis, & hominibus; & per indiuiduum, singulare incommunicabile: Si inquam, hoc modo intelligatur, prima definitio conuenit in re cum secunda. Quamuis autem in his definitionibus non definiatur suppositum ut sic, nulla enim ex illis potest cōuenire supposito

Eadem formaliter entitas posset esse personalitas & suppositualitas. Dux definitiones personæ.

Utæque in re cōueniant.

equino aut lapideo; tamen ex his facile potest confici descriptio suppositi vt sic, tollendo illud *intellectualis & rationalis natura*, & dicendo: *suppositum est natura substantialis incommunicabilis existentia*. Quæ sane descriptio est tam bona descriptio suppositi vt sic, quam vlla ex prædictis descriptionibus est bona descriptio personæ vt sic.

Ex his ergo descriptionibus, quæ communiter admittuntur, & sine dubio bonæ sunt, si bene explicetur (quod tamē non est adeo facile factum, vt postea videbitur) habemus, quod omnis persona, & suppositum, quæ tale, sit substantia incommunicabilis: unde omnes concedunt incommunicabilitatem aliquam spectare ad suppositum, & provenire formaliter à suppositivitate, & personalitate.

Quam incommunicabilitatem dicit suppositum, seu persona formaliter quæ tale.

60. Quandoquidem, vt iam dixi, persona describitur per ordinem ad incommunicabilitatem, nisi intelligatur quam incommunicabilitatem dicat, non poterit cognosci natura eius, nec poterunt consequenter intelligi prædictæ descriptiones: id ergo hic examinandum.

Aliqui dicunt incommunicabilitatem, quam dicit suppositum formaliter, seu quam tribuit suppositivitas, esse incommunicabilitatem oppositam communicabilitati, quam dicit accidens, illam scilicet, à qua habet substantia non posse communicari alicui tanquam subiecto inhaesionis, prout potest accidens. Hanc sententiam videtur tenere *Suares*, dum asserit, vnum ex effectibus formalibus suppositivitatis esse reddere naturam independentem à subiecto inhaesionis. Sed communiter & merito reijcitur, quamvis non ab omnibus satis efficaciter impugnetur, vt videri potest in commentario supra num. 61.

Impugnatur autem efficaciter quia omnis substantia completa siue incompleta, habet ex se ineptitudinem ad inhaerendum; ergo non est superaddendus aliquis modus separabilis ab ipsa, ex qua ista ineptitudo formaliter proveniat. Consequentia est evidens; probatur antecedens, quia si per impossibile poneretur natura substantialis humanitatis absque modo aliquo separabili, haberet illam ineptitudinem. Secundò, quia accidens ex se habet aptitudinem ad inhaerendum absque modo superaddito: quamvis enim aliquod accidens, vt inhaereat, actu indigeat modo inhaerentiae actualis superaddito, tamen non omne accidens tali modo indiget, nam relationes, per modum aliquem à se distinctum non inhaerent, sed seipsis; neque vltimum accidens indiget modo distincto vt dicatur aptum inhaerere: ergo substantia non indiget modo distincto, vt dicatur inepta ad inhaerendum.

61. Dices hinc optime sequi, quod substantia non tribuat ineptitudinem ad inhaerendum; sed cum hoc tamen posse stare quod tribuat negationem inhaerentiae actualis.

Et confirmari potest, quia accidens, licet non habeat à modo distincto aptitudinem ad inhaerendum, habet tamen à modo distincto actu inhaerere.

Contra, quia substantia ita habet ineptitudinem ad inhaerendum, vt non possit nec de potentia absoluta inhaerere, vt communiter supponitur; accides autem omne non habet ita aptitudinem ad inhaerendum, vt de potentia absoluta debeat actu inhaerere semper, vt patet ex mysterio Eucharistiae: ergo quamvis accidens habeat inhaerere à modo separabili, substantia tamen non debet actu non inhaerere à modo separabili.

Probatur consequentia, tum quia, quæ nequeunt per vllam potentiam inhaerere, non indigent modo separabili, vt inhaereant, & gratis fingeretur talis modus; tum quia ideo accidens aliquod indiget modo superaddito vt inhaereat, quia potest esse absque actuali inhaesione; unde accidentia illa, quæ nequeunt esse absque actuali inhaesione, pessime dicuntur inhaerere per modum distinctum separabilem; ergo cum substantia nequeat esse absque negatione inhaerentiae actualis, non debet

dici, quod habeat non inhaerere à modo distincto.

Confirmatur, quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate: sed nulla prorsus est necessitas dicendi quod substantia habeat ineptitudinem ad inhaerendum ab aliquo modo superaddito, & separabili.

62. Idem *Suares* vltra prædictum effectum, quem, vt iam diximus, male tribuit substantiae, seu suppositivitati, alium etiam eius effectum assignat, nempe facere naturam incommunicabilem alteri; sed cum non explicet, quam incommunicabilitatem specialem ipsi tribuit, rem relinquit tam obscuram, quam ante erat: supponimus enim omnes substantiam facere incommunicabilem, seu suppositum esse incommunicabile, id quod patet ex definitione suppositi. Quod autem modo querimus, est, quam incommunicabilitatem specialem habeat suppositum vt tale; seu quamnam negatio communicabilitatis sit illa, quam dicit formaliter, & quam accipit à suppositivitate.

Lugo disp. 12. de Incarnatione, n. 54. explicaturus personæ incommunicabilitatem, dicit non quamcumque incommunicabilitatem ab ipsa personalitate tribui, aut esse propriam personæ, sed incommunicabilitatem, seu negationem communicationis respectu illius, cui possit per diuinam potentiam supernaturaliter communicari: unde cum de fide sit, quod possit communicari natura humana, v. g. supposito diuino, à suppositivitate creata habebit natura incommunicabilitatem, seu negationem communicationis cum supposito diuino: ita scilicet vt stante personalitate creata non possit communicari in sensu composito supposito diuino.

Sed nec hac etiam doctrina aliquid lucis affert his tenebris: nam natura ex se ipsa habet incommunicabilitatem naturalem, seu negationem communicationis respectu cuiuscumque, cui non potest communicari nisi supernaturaliter & supposita negatione communicationis in sensu composito, non potest vlli tali communicari: ergo hæc incommunicabilitas non debet dici effectus alicuius positiui distincti à natura, & consequenter non potest esse effectus personalis in sententia ipsius.

63. Deinde, corpus ex suppositione, quod sit in hoc loco, non potest naturaliter esse simul in alio loco, aut communicari illi, potest tamen supernaturaliter: sed hanc incommunicabilitatem naturalem non habet à supposito, vt patet. Quod si etiam non possit poni supernaturaliter in alio loco, nisi destructo vbi, quod habet in hoc loco, certe non haberet incommunicabilitatem illam à supposito: ergo non satis explicatur incommunicabilitas, quam tribuit suppositivitas, dum dicitur quod sit incommunicabilitas, seu negatio communicationis respectu alicuius, cui possit natura communicari supernaturaliter tantum.

Deinde, natura diuina est personata, & habet consequenter, vt afficitur persona in sensu composito, incommunicabilitatem personæ, sed non habet incommunicabilitatem respectu vllius, cui possit supernaturaliter communicari vlli, quandoquidē non possit supernaturaliter communicari per communicationem oppositam incommunicabilitati, quam dicit personalitas diuina, vt patet ex eo, quod alias possit perdere illam personalitatem.

Vt nostram sententiam breuiter declaremus, remisso diligentiori examine ad dicta in prædicto commentario à numero 70. ad numerum 95. aduertendum, licet persona & natura personata dicat plurimas incommunicabiles & incommunicationes, hic tamen nos agere solummodo de illa incommunicabilitate, & incommunicatione, quam dicit ratione personalitatis præcisæ, & biliter, quæ non haberet natura singularis, quæ singularis præcisæ, nisi esset affecta personalitate.

Præterea aduertendum quod persona quæ persona non dicat incommunicabilitatem vllam, aut incommunicationem oppositam vlli communicabilitati aut communicationi, quam habet de facto vllæ substantiæ singulares completæ præter naturam humanam Christi, quia omnes tales substantiæ sūt personæ aut supposita, vt omnes fatentur: quod falsum esset, si persona diceret incomm

Incom-
municabi-
litas
suppositi
non est
incom-
municabi-
litas
opposita
communi-
cabili-
tati acci-
dens.

Substan-
tia non
habet à
modo
superad-
dito
quod nō
inheret.

Persona
dicit
plures
incom-
municabi-
litates.

Quam
incom-
municabi-
litate
non ha-
bet per-
sona qua
supposita

incommunicabilitatem, aut incommunicationem talem. Quod autem persona dicat aliquam incommunicabilitatem præter incommunicabilitatem, aut incommunicationem huiusmodi, & etiam præter incommunicationem omnem, & incommunicabilitatem, quam habet natura singularis quæ talis præcisè, est certum, quia aliàs non daretur persona.

Quomodo cognosci possit incommunicabilitas personæ.
 65. *Hinc patet*, quod si dubitetur de aliqua incommunicabilitate, aut incommunicatione, an proveniat à personalitate, aut an competat personæ, quæ persona est, optimam viam id cognoscendi esse, si aduertatur, an competeret necessario naturæ singulari secundum se, aut ratione alicuius formæ, quæ non sit personalitas; nam si competat, certum erit quod non competat personæ, quæ tali formaliter, nec oriatur formaliter à personalitate, nec etiam sit personalitas.

Rursus, si dubitetur an aliqua communicatio aut communicabilitas sit opposita, aut incompatibilis cum persona, aut personalitate, videatur an talis competere possit de facto Petro, aut Paulo, aut lapidi, aut Angelo; & si competat, aut possit competere naturaliter, colligi potest certo, quod non opponatur personalitati aut personalitati.

Persona non bene describitur esse incommunicabilis vlli extrinseco.
 Vnde sequitur, quod non bene describeretur persona esse substantia incommunicabilis vlli extrinseco: quia certum est quod natura singularis habeat ex se incommunicabilitatem aliquam vlli extrinseco: neque enim potest communicari vlli extrinseco per realem identitatem; nec minus certum est, quod persona posset habere aliquam communicabilitatem ad aliquod extrinsecum.

Omni naturæ singulari competit aliqua communicabilitas quæ competit personæ.
 66. *Aduertendum præterea* omni naturæ singulari completæ, siue increatæ competere posse aliquam communicationem, quæ non potest competere personæ. Hoc patet ex duobus Fidei mysteriis, Trinitatis scilicet, & Incarnationis: nam ex illo habetur quod natura diuina singularis communicetur tribus Personis diuinis per realem identitatem, ita ut posset dici de qualibet ex illis ratione illius communicationis, quod sit Deus essentialiter & formaliter; quo modo nulla ex illis Personis communicari potest: ex mysterio vero Incarnationis habetur, quod natura creata singularis possit communicari Verbo Diuino, cui tamen persona creata communicari non potest tali modo: eadem autem est ratio de his naturis, ac de quibuscunque aliis naturis substantialibus, singularibus ac completis; ergo omnis natura singularis completa potest hoc modo communicari; nulla verò persona potest sic communicari, quia nulla potius quam vel diuina, vel creata humana.

Incommunicabilitas personæ est opposita communicationi quæ communicatur naturæ diuinæ tribus personis, & naturæ humanæ Christo.
 Ex his patet, incommunicationem & incommunicabilitatem, quam dicit persona formaliter, quæ talis, esse oppositam communicabilitati & communicationi, quæ habere potest natura singularis completa. Vnde ut sciatur, quænam sit incommunicabilitas & incommunicatio personæ, videndum est, quænam sit communicabilitas & communicatio, quam habet natura singularis completa. Hoc autem non videtur posse melius indagari, quam considerando communicabilitatem & communicationem, quam habet natura diuina respectu Patris, & Filij, & Spiritus sancti; & naturæ humanæ respectu Filij. Itaque natura diuina habet communicabilitatem & communicationem respectu Patris, & Filij, & Spiritus sancti, talem, ut includatur formaliter in ipsis, prædicatur formaliter de ipsis, & ut ab ipsis habeat posse communicare se, & posse communicari, aliquibus, quibus sine ipsis non posset communicari; nam per hoc, quod sit communicata Patri, potest per productionem realem communicari Filio, & Spiritui sancto; & per communicationem, quam habet cum Filio, competit ipsi posse produci realiter à Patre ut quo; quatenus scilicet Filius per hoc, quod producat à Patre, habet sibi communicatam naturam diuinam: & eodem modo discurrendum de Spiritu sancto. Pater verò, & idem est de Filio, & Spiritu sancto, nequit communicari alicui, in quo sit, de quo formaliter prædicatur.

Natura quoque singularis humana communicatur de facto Filio diuino sic, ut possit de ipso dici formaliter: verum enim est dicere, quod Filius diuinus sit homo: persona vero humana non sic communicatur, nec potest communicari.

CONCLUSIO.

68. *Ut aliqua substantia singularis completa dicatur personari, seu esse personata, non requiritur vlla alia negatio, quam negatio actualis communicationis cum vlllo alio, siue formaliter, siue realiter distincto, cum quo faceret vnum per se.*

Probat hoc, quia omnis substantia talis, quæ afficitur tali negatione, dicitur persona seu suppositum, & quæ non habet illam, non dicitur talis; ut patet & in natura diuina, quæ esset persona ex se, si non esset communicata actu Patri, Filio, & Spiritui sancto; & in natura humana Christi, quæ etiam esset persona, nisi esset actu communicata verbo diuino: ergo non requiritur vlla alia negatio præter talem.

69. *Dices*, natura singularis personatur absq; tali negatione, ut patet in iisdem ipsis naturis diuina & humana, quæ communicantur actu sic: ergo non requiritur ad personationem talis negatio, ut videtur dicere conclusio.

Respondeo distinguendo antecedens: quando personatur natura, quæ ex se non est persona, mediante aliquo positiuo, concedo: quando personatur per aliquid negatiuum, nego antecedens. Itaque duobus modis potest intelligi natura esse personata, vno modo per negationem communicationis actualis cum aliquo, cum quo facit vnum per se; alio modo per communicationem actualem cum aliquo tali. Quando verò natura habet esse personata per communicationem actualem cum aliquo tali, tum non est necesse ut recipiat à personalitate negationem communicationis, etiam in ordine ad alia distincta ab ipsamet personalitate: ut patet in natura diuina, quæ non obstante quod personetur per Paternitatem, quatenus communicatur ipsi, adhuc communicatur Filio, & Spiritui sancto. Quod etiam patet in natura humana in sententia illorum, qui dicunt, quod possit immediate assumi à plurius personis.

Persona est natura intellectualis non communicata actualiter vlli cum quo facit vnum per se.

Duobus modis potest personari persona.

CONCLUSIO II.

70. *Natura, quæ personatur, non habet à personalitate necessario aliam incommunicabilitatem, nisi quod non possit communicari, & quod non communicetur simul cum personalitate vlli alteri, cum quo facit vnum per se, & de quo possit formaliter prædicari in concreto substantiuo.*

Hæc patet, quia in primis omnis natura personata habet huiusmodi incommunicabilitatem, nam alias persona ipsa esset communicabilis contra definitionem eius; non habet autem aliam, quia si haberet, maxime quia non posset ex suppositione coniunctionis eius cum personalitate communicari ulterius: sed hoc est falsum ex dictis, quia natura diuina personata personalitate Patris ulterius communicatur.

Dices, natura singularis Petri habet à sua personalitate quod non possit ulterius communicari, ex suppositione quod coniungatur cum personalitate, etiam secundum se specificatiue; ergo personalitas tribuit naturæ aliam incommunicabilitatem, quam illam, quam asserimus in conclusione.

Respondeo distinguendo consequens: personalitas talis particularis ex ratione particulari sua, concedo consequentiam. Itaque si detur personalitas negatiua, quales secundum nos sunt omnes personalitates, & suppositualitates creatæ, illæ siue dubio tribuunt aliam incommunicabilitatem præter illam, quam assero in conclusione: quia, quandoquidem illa personalitas sit negatio communicationis naturæ cum vlllo alio cum quo facit vnum per se, sequitur quod in sensu composito talis negationis natura non possit etiam de potentia Dei absoluta communicari.

Quam incommunicabilitatem habet natura personata.

Dices secundo, de facto natura Petri etiam affecta propria personalitate communicatur partibus de nouo acquisitis per generationem, cum quibus facit vnum per se: ergo etiam personalitas negatiua non tribuit incommunicabilitatem naturæ.

Rpondeo, illam communicabilitatē non esse ad rem, quia talem habuit natura assumpta, & quia illa communicabilitas est concomitans necessariō talem naturā, sicut incommunicabilitas opposita ipsi est concomitans naturam Diuinam & Angelicam ex ratione sua singulari, & non tribuitur ipsi à personalitate. Itaque incommunicabilitas, quam dat personalitas negatiua naturæ singulari per ipsam personatā, est incommunicabilitas eum vilo distincto, quod non spectat ad complementum naturæ singularis tanquam pars integralis ipsius.

CONCLUSIO III.

Malg ex-
plication-
es In-
commu-
nicabi-
latis per-
sonæ.

72. *Incommunicabilitas quam dicit persona formaliter, seu qua de persona in concreto predicari potest, non bene explicatur esse illa, à qua habet non posse communicari alicui, cum quo faciat vnum per se; neque à qua habet non posse communicari per se vili extrinseco; neque à qua habet non posse communicari per se vili personæ.* Hæc in re debet esse communis.

*Probat*ur quoad duas primas partes, quia verbum Diuinum est persona, & tamen de facto communicatur per se naturæ humanæ, quæ & est extrinseca ipsi, & cum qua facit vnum per se hominem.

*Probat*ur etiam quoad tertiam partem, quia nulla res bene explicatur per ordinē ad aliquid eiusdem rationis cum seipsa; ergo incommunicabilitas, quam dicit persona, & sub qua debet concipi, nō bene explicatur per ordinem ad personam, & cōsequenter vera est tertia pars conclusionis. Antecedens probatur, quia ignotum non potest explicari per æque ignota, sed vna persona est æque ignota in ratione personæ, ac quæcunque altera.

CONCLUSIO IV.

Quæ-
est inco-
muni-
cabi-
litas
personæ.

73. *Incommunicabilitas, qua de persona vt sic in concreto predicatur, est illa, à qua habet, quod non possit communicari vili distincto, à quo compleatur, sicut essentia diuina compleatur per relationes originis, & natura humana Christi per Verbum diuinum, à quo assumpta est.*

Hæc etiam in re debet esse communis, & probatur, quia omnis substantia, quæ non habet talem communicabilitatem, est persona, & nulla, quæ habet, est persona; nec potest melius explicari incommunicabilitas, quam dicit persona vt sic, quam hoc modo.

Vt autem distinctius intelligatur adhuc hæc incommunicabilitas, oportet intelligere, quomodo compleatur essentia diuina per relationes originis, & natura humana Christi per Verbum. Et quantum ad essentiam diuinam, certum debet esse, quoad quamuis non compleatur proprie per illas relationes completionē aliqua, quæ inuolueret imperfectionem eius, quia est infinitæ perfectionis, tamen ita completur, vt faciat cum qualibet ex illis vnum per se, & sic etiam, vt sine ipsis non posset esse principium quo actualis processionis ad intra, cuius tamen exigit ex natura sua intrinseca esse principium. Certum autem est, quod omne illud, quod est persona, possit exercere omnes suas operationes, quas naturaliter exigit producere ex natura sua singulari, absque eo quod coniungatur per se cum vilo distincto, quod non spectat ad integritatem, aut substantiam istius naturæ singularis: vnde omnis persona dicit negationem coniunctionis cum tali complemento.

Rursus certum debet esse quod compleatur natura humana Christi per personā Verbi, aliqua speciali ratione, à qua oriatur, vt faciat cum ipsa vnum per se. Et quia hæc ratio non sufficit, vt non diceretur persona, quia alias Verbum ex coniunctione cum illa desineret esse persona, debet præterea concedi aliqua ratio complementi, quod recipit natura illa à Verbo, cum tamen Verbum ab illa non recipiat tale complementum: & licet

valde difficile, aut fortassis impossibile sit nobis hoc explicare pro hoc statu, tamen captiuandus est intellectus in obsequium fidei, & confitendum quod ita se res habeat, quamuis nos eam explicare non valeamus. Nec prorsus mirari quis debet, quod in tam sublimi mysterio aliqua ratio particularis reperiatur à nobis inexplcabilis, cum in ipsis naturalibus plurima occurrunt, quæ explicare non possumus, neque concipere.

74. Posset tamen dici iuxta doctrinam assignatā à *Dott. in 3. d. 1. q. 1. §. De primo dico*, quod illa completio particularis, quam recipit natura humana à Verbo ultra hoc quod faciat cum Verbo, aut personalitate eius vnum per se, nihil amplius dicat, quam quod natura illa humana dependeat de facto in fieri & conseruari ab vnione & communicatione, quam habet ad Verbum taliter, vt de facto nec produceretur, nec conseruaretur absque tali vnione, sicut nec anima vlla rationalis de facto produceretur nisi in subiecto, & propterea potest dici habere dependentiam aliquam à subiecto, licet non in vilo genere causæ propriæ influentis in ipsius esse.

Vnaddingus disp. 3. de Incarn. dub. 3. §. 3. conatur ostendere aliam dependentiam: sed eum impugnaui in commentario supra, n. 86.

Hæc de re ipsa sufficiunt, sed ad intelligendum modum loquēdi, quo vtitur *Scotus* in huius rei declaratione, aliquid pro complemento adiungendum. Itaque *Scot. n. 9.* videtur asserere, quod natura singularis personetur, quando habet negationē actualis & aptitudinalis dependentiæ, & quod illa duplex negatio sit personalitas ipsius.

Circa quam doctrinam plurima videri poterunt in commentario supra, n. 9. ad quæ hic breuiter addēdum, quod *Scotus* non loquatur de personalitate vt sic, nec de personalitate aliena naturæ creatæ; sed de personalitate propria naturæ creatæ, à qua illa natura haberet esse personatā, & tamen non esse in alio, sed in se.

Deinde dependentia illa, quā dicit, debet intelligi iuxta dictā conclusionē quartā, vnde solum potest esse difficultas, cur dicat negationem aptitudinis ad comunicandum, quam habet natura creatā, spectare ad personalitatem, aut ab ea illam tribui naturæ: & ratio dubitandi est primò, quod omnis negatio aptitudinis, quam dicit natura singularis Petri, v. g. ad dependendum quomodo-
docunque ab alio, sit necessariō coniuncta cum illa; ergo non spectat ad personalitatem, nec habetur ab ipsa, quandoquidem personalitas sit separabilis à re, cui non potest forma opposita coniungi: sed nulla aptitudo separata à re potest coniungi cum re, quia omnis aptitudo rei est respectus transcendentalis identificatus realiter ipsi; ergo nulla talis potest esse separata.

76. *Et si dicas*, hoc esse verum de aptitudine remota, nō de proxima, quantenus talis dicitur illa, quæ habet omnes conditiones, vt possit habere actum suum; *Scotum* verò locutum de aptitudine proxima, qualem non habet natura Petri ad dependendum dependentia personalis ab extrinseco, quia habet negationem actualis dependentiæ, cum quā non potest habere simul actuale dependentiam.

Contra, quia aptitudo proxima non tollitur per negationem sui actus, alias nunquam daretur aptitudo proxima absque actu, quod est contra omnes.

Deinde *Scotus* eatenus requirit ad personalitatē negationē aptitudinis ultra negationem actualis dependentiæ, quia alias anima rationalis separata actu nō dependens tali dependentia esset personatā; quæ tamen non est personatā propter aptitudinem quam habet ad dependendum: sed si intelligeretur per aptitudinem aptitudo proxima in sensu præmisso, id esset falsum, quia etiam habet negationem talis aptitudinis.

Secundò contra eandem doctrinam facit, quod in natura Petri, non obstante sua personatione, sit aptitudo ad dependendum à Christo, quia non solum potest ab ipso dependere, sed etiam perficeretur per talem dependentiam maxime in sententia *Scoti*, qui admittit perfectibilitatem & aptitudinem in entibus naturalis ordinis ad perfectiones supernaturales.

Quomo-
do natu-
ra hu-
mana com-
ple-
tur à
Verbo.

Aptitu-
do pro-
xima nō
tollitur
per ne-
gationē
sui actus.

Quo-
modo
requiri-
tur ne-
gatio
aptitu-
dinalis
commu-
nicatio-
nis ad
persona-
litatem.

*Ad hanc difficultatem responderi potest, quod Scotus ea-
tenus requirit negationem aptitudinalis communica-
tionis ad personalitatem creatam propriam, quatenus
non potest intelligi vlla negatio esse personalitas pro-
pria creata, quin intelligatur subiectum ipsius esse inceptum
ex natura sua propria ad dependendum ab aliquo positi-
uo distincto, quantum ad hoc, quod non exigit connaturali-
ter talem dependentiam; sic enim impletur Scotus expli-
cat illa ineptitudinem, de qua loquitur, numero nono; non
vero quod illa negatio proveniat formaliter à personali-
tate, aut sit aliquid intrinsecum ac essentialiter ipsi. Pro-
batur hoc, quia hoc modo potest convenientissime intel-
ligi; & per eum tolluntur difficultates, quæ essent contra
alios modos, quibus aliter intelligeretur. Nam in pri-
mis tollitur prima difficultas ex præmissis, quia conce-
dimus, quod illa negatio sit inseparabilis à natura. De-
inde tollitur etiam secunda, quia quamvis natura per-
sonata personalitate propria habeat aliquam aptitu-
dinem, ut dependeat à Verbo, non tamen aptitudinem
connaturalis exigentia, sine cuius actu sequeretur quod
natura esset in statu violento.*

*Dices, animam rationalem separatam habere etiam
talem ineptitudinem, neque enim exigit connaturaliter
dependere tali dependentia ab aliquo positiuo: ergo hæc
explicatio non tollit quo minus sit persona, & conse-
quenter non est iuxta mentem Scoti, qui voluit excludere
animam à ratione personæ per illam suam do-
ctrinam.*

*Respondetur, distinguendo antecedens: ex se præcisè, &
immediate, nego antecedens; ex se, quatenus exigit con-
naturaliter esse constitutiva alicuius naturæ completæ,
quæ habet talem ineptitudinem, concedo antecedens, &
nego consequentiam. Ratio autem huius responsionis
consistit in hoc, quod nulla pars essentialiter constitutiva
alicuius totius habet ex se ineptitudinem ad communi-
cationem vllam quæ potest competere toti, quia quæ
communicatio competit toti, competit etiam parti; &
quæ repugnat toti, repugnat etiam parti, quando com-
municatio illa non potest competere, aut non competere
toti, quin competat aut non competat parti. Vnde ut col-
ligatur an competat parti, debet videri, an competat toti:
ergo non competit parti per se, nec repugnat ipsi ex
sua natura, nisi quatenus repugnat aut competit toti. Et
hinc fit, si homo exigeret naturaliter personalitatem ex-
trinsecam, quod anima etiam illam exigeret; si vero
non exigeret homo illam communicabilitatem, etiam
anima non exigeret illam.*

*An ratione naturali possit colligi dari
personalitatem.*

79 **A**liqui tenent partem affirmativam, & in pri-
mis ad id probandum adducunt testimonia ex
Philosopho quem putant cognovisse lumine naturali dari
suppositum distinctum à natura singulari. *Primo* ergo
adducunt illud vulgare axioma, nempe, *Actiones sunt
suppositorum ex Meteor. 1.*

*Verum Aristoteles ibi non habet illa verba, sed potius
quod actiones sint singularium; quod longe diversum
est; & nihil concludit de supposito, ut patet. Deinde
quamvis haberet illa verba, non tamen inde constat,
quod intellexerit per suppositum aliquid distinctum ab
individuo.*

*Secundo adducunt illud: Humanitas non est, nec ambu-
lat, sed homo, ex primo de anima text. 64.*

*Sed primo: quamvis haberet hæc verba, certum est,
quod nihil facerent ad propositum, nam possunt esse
vera propter distinctionem rationis, quæ est inter hu-
manitatem consideratam in abstracto metaphysico, &
eandem consideratam in concreto metaphysico, ut si-
gnificatur per ly homo, quamvis ut sic non diceret ali-
quid realiter distinctum à seipsa, ut considerata in ab-
stracto; sicut nec albedo dicit aliquid distinctum ab al-
bedineitate secundum omnes.*

*Secundo, non habet illa verba eo loci, sed quod actio-
nes non competant animæ, sed homini, quod quidem
verissimum est, quantum ad actiones, quas sola anima*

non potest exercere, ut sunt actiones potentiarum. De-
inde quantum ad alias omnes actiones, potest esse ve-
rum quoad denominationem communem, homo enim
est, qui dicitur intelligere communiter, non anima: sed
ex hoc nihil habetur ad propositum nostrum de suppo-
sitalitate; ut patet.

*Tertio adducit Lorca supra disputat. 28. membro 1. nu-
mer. 7. ex 5. Metaphysic. capit. octavo illa verba: Accidit
igitur substantiam duobus modis dici, & ipsum ultimum
subiectum, quod non est in alio; & id quod cum sit quod
quid est, etiam separabile fuerit; tale vero est cuiuscunque
forma & species.*

80 Sed malè prorsus intelligit hæc verba Lorca, nam
in iis secundum omnes expositores comprehenditur di-
visio substantiæ in primam, & secundam, & per primam
substantiam intelligitur substantia singularis, quæ est
ultimum subiectum, quod non est in alio; & per secun-
dam substantiam intelligitur substantia universalis, quæ
est illa, quam dicit Philosophus esse *quod quid est sub-
stantia prima* & quam dicit separabilem à substantia pri-
ma; quatenus potest formaliter repetiri in pluribus sub-
stantiis primis, cum ad nullam determinetur, ut patet;
non autem intelligit per substantiam, quam dicit esse
quod quid est, substantiam singularem separabilem à sup-
posito realiter, ut minus rectè intellexit Lorca; aliàs hic
nulla fieret mentio de substantia secunda.

Imo ex hoc loco videtur colligi, quod *Philosophus* nul-
lo modo admiserit distinctionem suppositi à substantia
singulari; quia dicit substantiā singularem esse illā, quæ
de nullo dicitur: Sed si daretur suppositum distinctum à
substantia singulari, id esset falsum, quia de tali suppo-
sito posset prædicari illa substantia singularis secundum
omnes; quemadmodum de facto natura singularis hu-
mana Christi prædicatur de supposito Verbi. Quod
etiam colligitur ex 7. *Metaphysic. capit. 6. vbi dicit: In iis,
quæ sunt unum per se, idem esse ipsam rem & suum quod
quid est*: ergo non agnoscit aliquod suppositum distin-
ctum realiter à natura singulari in ipso inclusa. Probatur
consequentia, quia si daretur tale suppositum, esset unū
per se secundum Lorcam, & non deberet esse idem cum
natura singulari, quam includit, & consequenter fal-
sum esset illud dictum *Philosophi*.

81 *Præter hæc adducit Lorca* rationem naturalem à
posteriori ex communi modo loquendi, & concipiendi
hominum, qui concipiunt naturam & suppositum mo-
do diverso, & asserunt naturam esse constitutum sup-
positi, quod signum est ea realiter distingui.

*Verum hæc ratio parvi est momenti: nam qui negaret
suppositum, & naturam singularem distingui realiter, di-
ceret ea non alio modo diverso concipi, quam quemad-
modum diverso modo concipitur albedo, & albedineita-
tas, nec alio modo naturam constituere suppositum,
quam albedineitas constituat albedinem. Deinde quan-
do dicit, quod alio modo concipiant homines naturam
& suppositum, vel intelligit per suppositum singulare
tantum vel non; si singulare tantum, ergo non datur, ex
communi modo concipiendi suppositum & naturam,
alia distinctio inter suppositum & naturam, quam quæ
est inter naturam & singulare, quæ singulare præcisè: sed
certum est quod inter naturam singularem & singulare
non datur distinctio realis: ergo nec inter naturam &
suppositum. Si non intelligit singulare, sed aliquid aliud,
petit principium, aut discurrit de subiecto non suppo-
nente, quia adversarij negarent vlllo modo dari tale sup-
positum, &c. consequenter negarent homines solere
ipsum concipere quasi daretur.*

82 Sed ut ad ipsam rem veniamus, mihi certum est
non posse ratione naturali vlllo modo cognosci, quod
datur in rebus supposititas aut personalitas vlla posi-
tiva distincta à natura singulari, & consequenter non esse
probabile, quod *Philosophus* vllus naturalis vel semel
de ea mentionem fecerit; nam nullus prorsus potest fieri
discurtus aut à priori, aut à posteriori, independens à re-
velatione ex qua id colligi potest: nihil enim nobis con-
stat de Petro, v.g. quæ quod sit ens per se existens singulare
non

Potius
ex phi-
losopho
colligi-
tur quod
non co-
gnoue-
rit sup-
positi-
tatem di-
stincta à
singula-
ritate.

Nulla
ratione
colligi-
tur quod
datur
suppositi-
tatem di-
stincta à
singula-
ritate.

non indigēs aliquo complemento: sed seclufa reuelatione, quæ est de mysterio Incarnationis, nō possemus colligere, quod non haberet hoc totū ab iis à quibus habet esse ens singulare constans materia & forma substantiali tali, qualem de facto habet, ergo nullum est vestigium supposititalitatis alicuius distinctæ positiuæ.

83. *Dico autem supposititalitatis positiuæ quia non potest quis Petrum concipere vt ens completum & per se existens quin concipiat ipsum vt habentem negationem existentie in alio, & negationem indigentie alicuius alterius cōplementi vnde si per suppositū intelligatur ens cōpletū per se existēs, posset colligi naturaliter, quod suppositū ultra naturā singularem dicat tales negationes. An vero illæ negationes esset separabiles realiter à natura singulari, quam afficiunt, existimo non posse colligi discursu naturali aliquo certo, quia non habemus in natura aliquod principium, ex quo possumus colligere, quod natura singularis, quæ est in Petro v.g. posset coniungi per se cum aliquo cōplemento distincto realiter à se, in quo existeret; eatenus autem possemus colligere, quod negatio inexistendi in alio esset separabilis ab ipsa, quatenus potuissimus colligere quod inexistencia ipsi opposita possit in ea poni, vt patet,*

An aliunde possit concludi, quod supposititalitas sit quid distinctum realiter à natura singulari

84. *Circa hanc difficultatē duæ sunt sententiæ. Prima est, quod suppositum, & natura singularis, quæ suppositibilis est, non distinguuntur, nisi secundū diuersum modū concipiendi: vnde à parte rei secundum hanc sententiam suppositum nihil dicit distinctum realiter à natura singulari, nec positiuū nec negatiuū. Ita Occamus quod l. 4. Gabr. in 3. disp. 1. quæst. 2. art. 3. Richard. in 3. disp. 6. art. 1. quæst. 1. Durand. in 1. disp. 44 q. 1. n. 55. & in eā videtur mihi coincidere doctrina VVadingi, qui d. 4. de Incarnat. dub. 2. §. 1. tenet suppositum nihil positiuū superaddere naturæ, quæ suppositatur; & postea §. 5. explicaturus, quid dicat formaliter, ait consistere supposititalitatem in positiua totalitate naturæ singularis, non in negatione.*

Secunda sententia est, supposititalitatem dicere aliquid realiter distinctū & separabile à natura singulari. Hanc tenent Theologi cōmuniter tam Scotista, quā Thomista ac recentiores cum Scoto in 3. disp. 1. q. 1. Dino Thoma 3. parte q. 4. art. 2.

Hæc secunda sententia mihi longe præferenda videtur; & probatur primo autoritate B. Vigiliū Episcopi Tridentini lib. 2. contra Eutychen, prope mediū dicentis propterea Eutychen, & Nestoriū errasse circa mysterium Incarnationis, quia non distinxerūt personā à natura; vnde dū vnus ex ipsis considerauit vnā personā in Christo, cōsequenter putauit vnā tantum fuisse naturam in ipso; & dum alter cōsiderauit in ipso duas naturas, cōsequenter putauit in ipso fuisse duas personas, quia scilicet si persona non distinguatur à natura, omnino vbi sunt duæ naturæ, debent esse duæ personæ, & vbi est vna persona tantum, debet tantum esse vna natura.

85. *Eandem etiā rationē erroris hæreticorum assignat Damascenus lib. 3. de fide cap. 3. inquit; Verum hoc deum hæreticos in errorem inducit, quod naturam & personam idem esse statuunt. Simile quid habet Epiphanius in sexta synodo, art. 6. per hæc verba: Ideo hæretici errant, quia nihil aliud agunt, quam vt ostendant naturam & hypostasim idem esse: quæ sanè inter se differre & in Ecclesia Catholica alumni cognoscunt, Ergo falsum est omnino secundum hos Patres, quod suppositum non dicat aliquid distinctum à natura.*

Respondet Vasquez supra disp. 31. cap. 1. hæc loca nullius esse momenti contra Durandū, quia partes non dicunt ideo hæreticos errasse, quia non distinxerunt personam, & naturam plusquam ratione, sicut non distinguit Durandus; & quia loquebantur de distinctione naturæ diuinæ à persona diuina, non vero de distinctione personæ creatæ à natura creatæ.

Sed certe longe fallitur Vasquez, & minoris est momenti ipsius responsio. Nam certum est, Vigiliū expressissime agere de distinctione personæ etiā creatæ, à natura creatæ: nā ex indistinctione sola naturæ diuinæ, & personæ diuinæ nō sequeretur, si duæ esset naturæ in Christo, quod essent duæ personæ in ipso; quamuis enim oportere ipsum habere personam diuinam, ob illam indistinctionem, non deberet tamen necessario habere personam creatam ex eo, quod haberet naturam creatam si esset distinctio inter personam creatam, & naturam creatam, vt manifestum est. Ergo signum est quod ipse refuderit errorem hæreticorum non solum indistinctionem naturæ diuinæ à supposito diuino, sed multo magis indistinctionem suppositi creati à natura creatæ.

86. *Confirmatur, quia quamuis distinguatur formaliter persona increata Verbi in natura diuina eiusdem, tamē non distinguuntur realiter, nec persona diuina potest reperiri in aliquo supposito, in quo non sit natura diuina: ergo ex distinctione naturæ, & personæ diuinæ non poterat concludi, quod esset vna persona tantum in Christo aut quod poterant in ipso esse duæ naturæ, & vna tantum persona: sed ex distinctione reali naturæ creatæ, & personalitatis creatæ optime poterat concludi, quod in Christo posset esse duæ naturæ, & vna persona; quia scilicet natura humana creatā poterat separari à propria personalitate, & vniri supposito Verbi, quo supposito in Christo essent duæ naturæ, & vna tantum persona, ac personalitas. Ergo, quod hæretici non distinxerunt realiter naturam creatam, supposititalitatem, erat ipsis causa erroris, non vero quod non distinxerint supposititalitatem increatam à natura increata.*

Per quod patet falsam esse secundā responsionē Vasquez ad prædictas authoritates. Ad primam autem Respondet manifeste sequi ex dictis, quod occasio erroris hæreticorum eorum fuerit secundum hos Patres, præsertim Vigiliū expresse, quod non admiserint distinctionē realem suppositi creati, & quod illa occasio non tolleretur per hoc, quod distingueret suppositū, & naturā ratione: ergo cum Durandus dicat suppositum & naturā non distingui realiter, quāuis dicat ea distingui ratione, cōuenit cū hæreticis in eadē occasione errandi, & consequenter, sicut illi errauerūt in illa occasione, ita & ille errare dicendus est, nisi aliter explicetur eius sententia.

Probat secundū conclusio ex mysterio Incarnationis. Certum est de fide Verbum æternum assumpsisse naturā humanam, & non assumpsisse suppositum humanum, & in Christo de facto realiter reperiri naturam humanā, non vero supposititalitatem aut personalitatem humanam; ergo realiter à parte rei supposititalitas naturæ humanæ est aliquid distinctum realiter ab illa natura.

Confirmatur, quia quæro quid sit suppositum humanū realiter à parte rei. Si nihil aliud quam ipsa natura; ergo si natura assumpta est, & suppositum est assumptum, contra fidem: si aliquid aliud, ergo habetur intentum.

87. *Dices suppositum non assumi, quamuis natura assumatur, quia natura non dicitur suppositum, quando existit in alio, sed quando est per se. Contra, ergo suppositum ultra naturam dicit negationem existendi in alio, quæ negatio potest ab ipso separari, quod sufficit ad intentum conclusionis præmissæ.*

Et per hæc in specie seu particulariter impugnari potest sententia præmissa VVadingi. Quæro enim, an illa totalitas, in qua constituit personalitatem, sit quid aliquo modo realiter separabile à natura singulari humana Christi. Si sit, habetur intentum; si non sit, ergo verbum assumpsit illam totalitatem, sicut assumpsit illam naturam, & consequenter assumpsit supposititalitatem, ac personalitatem creatam, quod est absurdissimum.

Conatur adhuc respondere VVadingi n. 40. & summa responsionis (ipse met non applicat eam ad fornam) in hoc consistere videtur: quod licet Verbum assumpsit totam naturam humanam Christi, quæ sine vilo superaddito esset persona, non tamen assumpsit personam, quia cum denominatione personæ est incompatibilis illa assumptio, seu unio naturæ ad Verbum: cuius rei dat exemplum

Quod non distinxerunt hæretici naturam & personam erat ipsis causa errandi

Impugnatur VVadingi.

Supposititalitas naturæ creatæ est quid distinctum realiter ab ipsa.

exemplum in temperie corporis humani, quæ consistit in tot gradibus singularum qualitatuum, quas requirit tale corpus, & potest tamen tolli, non ablato vilo gradu ex illis qualitatibus per additionem solummodo aliorum graduum; ut si cum temperies illa requireret duos tantum gradus caloris, adderentur alij duo, aut plures; ergo quamvis totalitas naturæ consisteret in collectione prædicatorum intrinsicorum, & partium istius naturæ, posset tamen nullo prædicato, aut parte ablata, per solam additionem alicuius alterius formæ, aut denominationis tolli.

88 *Hæc responsio nullo modo tollit difficultatem*, aut vim nostræ impugnationis. Nam vel totalitas consistit solummodo in prædicatis & partibus naturæ formaliter loquendo, ita ut nihil aliud requiratur ad hoc, ut illa natura dicatur persona, quam quod habeat illa prædicata, & partes; vel illa totalitas non consistit ita in illis partibus, & prædicatis, quin requiratur aliquid aliud ut illa natura dicatur persona.

Si primum dicatur, impossibile est, quin denominetur persona, nec est possibile coniungere cum natura, habente illas partes, & prædicata, aliquid impossibile cum illa denominatione, quia sequeretur manifesta contradictio, nimirum quod essent, & non essent ea, quæ sufficerent ad illam denominationem.

Si dicatur secundum, habetur intentum, nempe quod personalitas dicat aliquid aliud præter naturam cum suis partibus omnibus & prædicatis.

Confirmatur clarissime, Quia ad hoc ut cognoscat quis aliquam naturam esse personam, aut personatam personalitate propria, non sufficit quod cognoscat ipsam habere omnia sua prædicata, & partes intrinsicæ; nec sufficit ad hoc ut sic sit personata, quod à parte rei natura habeat omnia illa: alias enim natura humana Christi esset, personata personalitate sua propria, & quis intelligendo illam cum omnibus illis, intelligeret illam vere esse sic personatam, quod est absurdissimum; ergo aliquid aliud necessarium requiritur, vel negatiuum vel positium, quod est intentum nostrum.

89 *Confirmatur secundum*, quia assumptio, seu unio hypostatica naturæ, non obstantibus omnibus suis prædicatis, & partibus intrinsicis pertinentibus ad esse singulare, impedit quo minus natura dicatur personata personalitate propria: ergo negatio talis unionis requiritur necessarium, ut dicatur sic personata, quod est nostrum intentum. *Et per hoc patet ad exemplum Vadingi*, quod æquè difficile est, & improbable ac res exemplificata, vnde frustra adducebatur. Sed quomodocumque, dico temperiem non consistere formaliter in talibus gradibus præcisè consideratis, sed in illis cum negatione ulteriorum graduum, propter rationes præmissas, quæ huc etiam commode applicari possunt.

Dicere posset Vadingius requiri quidem necessarium ad totalitatem suam & personalitatem illam negationem, sed tamen eam non esse de ratione formali ipsius, sed conditionem tantum necessarium requisitam, ut natura cum suis partibus & prædicatis habeat denominationem formalem personæ aut suppositi, quemadmodum sæpe in aliis denominationibus discurre solent Doctores.

Sed contra; hoc nihil facit ad propositum nostrum præsens, ubi solum volumus, quod ad hoc ut natura sit, & concipiatur esse personata personalitate propria, requiratur aliquid aliud siue positium, siue negatiuum distinctum realiter, & separabile ab ipsa natura singulari, & omnibus prædicatis ac partibus intrinsicis eius.

Deinde, si requiratur illa negatio, ut conceditur in hac responsione, nulla prorsus est ratio, cur non dicatur esse de ratione formali personalitatis creatæ.

Fundamentum Durandi, & aliorum nostrorum aduersariorum est, quod non possit ostendi, quid realiter distinctum à natura singulari superaddit suppositum: & quod Philosophus nihil tale agnouerit, ut patet supra ex 7. *Metaph. cap. 6.*

Sed facile respondetur in primis non sequi, quod non

detur ex eo quod Philosophus non agnouerit illam.

Deinde assignari posse, quod superaddat certas negationes: difficilius autem possunt assignare, quid addat illi, qui ponunt, quod superaddat quid positium: & certe posset bene explicari Durandus, quod dum asserat suppositum nihil superaddere supra naturam singularem, non velit, quod nihil omnino superaddat nec positium, nec negatiuum, sed solum quod nihil positium superaddat. Sic autem intellectus conueniet cum Doctore nostro.

An suppositi aliquid distincta realiter à natura sit positium, vel negatiuum.

90. *Prima sententia* est quod sit quid positium. Ita Thomista communiter, *tertia parte quæstione 4. articulo secundo*, ubi Suarez, Vasquez, Lorca, quos sequuntur recentiores, & speciatim Lugo, & Auerfa, eam non videntur improbabilem putasse Scotus, & ex Scotistis Lycherus in eam magis propendit. Non conueniunt autem authores huius sententiæ in assignando illo positium superaddito naturæ, quod requiri putant ad constitutionem suppositi, & vocant quandoque substantiam, quandoque supposititalitatem, quandoque personalitatem. Nam Hervæus quodlibeto *tertio quæstione sexta, laetellus septimo Metaphysica, quæstione decima septima*, dicunt illud positium esse existentiam, & caracteristicas proprietates accidentales: Capreolus in 3. *distinctione quinta, quæstione tertia*, existimat esse solam existentiam; Suarez, Vasquez, Lugo & Auerfa, putant illud esse modum positium substantialem.

Secunda sententia est Scoti, & suorum omnium asserentium quod illud superadditum nihil aliud sit, quam negatio, siue una, siue plures, quod perinde est quantum ad præsentem difficultatem. Hanc sententiam asserit Vadingius *disputatione quarta de Incarnatione dub. 2. §. quinto, numero trigesimo nono*, esse communem inter Scholasticos, & teneri à Diuo Thoma, ac Patribus; vnde mirum est quod ipsemet ab ea recedat contra communem Scholasticorum, ac Patrum opinionem, sine vilo præsertim graui fundamento.

CONCLUSIO.

91. *Suppositum creatum non superaddit naturæ singulari suppositatæ aliquid positium realiter ab illa distinctum, sed solummodo quid negatiuum.* Hanc absolute puto esse sententiam Doctorum, tum quia in *tertio quæstione prima*, licet ponat rationes pro sententia opposita, sicut ponit pro hac, tamen soluit rationes positas pro sententia illa opposita, & non soluit has: tum quia *ibidem distinctione quinta, quæstione prima & secunda*, si eam probabiliter teneret, non solueret sufficienter quæstionem secundam, ut ex dictis in commentario patet: tum denique quia ita communiter discipuli ipsum explicant, & speciatim Faber in 3. *distinctione prima, quæstione prima*, Meruisse in *Metaphysica libro tertio, quæstione quarta*. Et licet Rada in 3. *contr. 1. articulo primo*, Pignanis in 3. *distinctione prima, quæstione prima*, ac Lycherus *ibidem*, putent ipsum fuisse problematicum quoad utramque sententiam; tamen Rada & Pignanis fatentur magis inclinatum fuisse in hanc conclusionem, & solus Lycherus magis inclinatur in oppositum; & præterea non ostendunt sufficienter quod Scotus fuit problematicus. Nam licet vocet illam sententiam communem Thomistarum probabilem, non sequitur ex hoc quod ipse eam probabiliter tenere voluerit: nam nos etiam putamus multas sententias Thomistarum probabiles, quas tamen non sustinemus ipsi probabiliter.

Hanc conclusionem quoad primam partem, præter Scotistas tenent Richardus, Durandus, Occamus, supra & Nominales, quos sequitur Vadingius, qui *ibidem num. 47.* dicit se legisse triginta octo Doctores, qui eam tenent ex professo, & ex sua Societate citat pro ea Salmeronem *tom. 2. tractatu 27. & Molinam 1. parte quæst. 29. articulo 2. disputat. tertia*, qui etiam tenet eam pro secunda parte. Addit præterea ad hæc idem Vadingius, omnes etiam Thomistas.

Explicatio bonæ mentis Durandi.

Prima sententia.

Suppositi creati non est quid positium.

Thomistas antiquos, excepto Thoma Argent. in hoc conuenire cum Scotistis & Nominalibus, quod ratio suppositi nihil posituum superaddat naturæ singulari, quamuis ex iis plurimi dicant, quod superaddat aliquid naturæ specificæ.

Secunda pars huius conclusionis sequitur ex prima, supposito, quod aliquid distinctum à natura singulari dicat: unde non indiget alia particulari probatione, quam quæ sufficit pro prima parte.

Quæ prima pars probatur à Doctore supra plurimis rationibus partim Theologicis, partim Metaphysicis, quas quia in Commentario non solum explicaui, sed defendi contra aliorum impugnationes, non videbatur expediens hic eas omnes repetere. Itaque omittis inconuenientiis, quæ sequerentur ex opposita sententia; nempe quod esset aliqua entitas substantialis in hominibus, quæ non posset assumi à Deo, & quæ consequenter esset incurabilis per Incarnationem; & quod Christus careret aliquo complemento substantiali spectante ad naturam humanam, & quod non posset naturam humanam dimittere quin necessarîo produceret aliquam aliam entitatem posituiam; omittis, inquam, his inconuenientiis.

Probatur prima pars conclusionis. Primo, Quia si consideretur personalitas creata in aliqua entitate positua realiter distincta, posset conseruari & produci absque suppositualitate vlla: sed hoc est inconueniens: ergo.

Probatur maior; Quia non potest assignari vlla ratio necessariæ connexionis inter illa: quotiescumque autem aliqua realiter distinguuntur, & non potest assignari ratio aliqua necessariæ connexionis inter illa, debet dici quod vnum ex ipsis possit produci & conseruari absque altero, vt videtur euident.

Probatur minor; quia si existeret natura singularis Petri absque personalitate, vel habere posset omnes operationes suas, vel non posset: vtrumque est inconueniens: ergo.

Probatur hæc minor quoad primam partem, nempe quod sit inconueniens quod posset habere omnes operationes; quia tunc omnino ad nihil prorsus deseruire posset suppositualitas ipsi, & consequenter non esset dicendum, quod sit complementum istius naturæ, aut perfectio eius: omne enim complementum, & omnis perfectio naturæ ad aliquid deseruire debet, vt manifestum est.

93. Dices, Suppositualitatem deseruire ad terminandam naturam, quæ sine ea, quamuis posset habere suas operationes esset tamen interminata.

Contra, Quia non requireret aliam terminationem posituiam, quam illam, quam haberet à sua singularitate & existentia; quia si ad nihil deseruit ipsi, quod terminetur vltius positui & si absque vltiori positua terminatione, omnia iam perfectè facere posset quam alias, ad quid deberet vltius terminari? aut cur esset inconueniens, quod semper esset absque termino vltiori? & unde colligi potest quod conaturaliter exigit terminari?

Dices, Quia de facto semper sequitur naturam, nisi in casu Incarnationis.

Contra, Quia nemo scit, quod semper sequitur naturam, si natura possit absque ea omnes suas operationes tam commodè habere, quam cum illa. Quamuis enim ex mysterio Incarnationis habemus, quod natura humana assumpta sit absque personalitate creata, non tamen habemus quod omnis creata natura singularis, etiam completa in esse singulari, sit personata.

Dices, Omnes vocant tales naturas personatas.

Contra, Ergo debet haberi aliquid fundamentum huius; alias poterit dici, quod decipiantur omnes, aut quod omnes loquantur sine fundamento: sed certè non est vllum huius fundamentum, si dicatur natura posse habere omnes suas actiones, & operationes absque personalitate; ergo absurdum est id dicere.

94. Dices secundo, Principali et suppositualitatem tribuere incommunicabilitatem naturæ, & consequenter quod natura careret isto effectu in tali casu, quamuis posset habere suas operationes.

Contra primo, Quia natura non est per se connaturaliter communicabilis nisi alicui, à quo possit recipere aliquod connaturale emolumentum: sed non reciperet aliquod emolumentum connaturale ab vilo posituo superaddibili, si posset habere omnes suas operationes absque illo: ergo non esset connaturaliter communicabilis in tali statu, & consequenter esset incommunicabilis omni incommunicabilitate, quam debet connaturaliter habere: sed certum est quod incommunicabilitas, quam debet habere à personalitate, sit incommunicabilitas ipsi connaturalis: ergo non indigeret in tali statu incommunicabilitate vlla.

Contra secundo, Quia nullum posituum realiter distinctum debet poni præcisè, & solummodo ad ponendum negationem in aliquo, aut cuius munus sit tantum fundare negationem, vt est euident: ergo personalitas positua debet habere aliquod munus distinctum ab hoc, quod est esse principium, aut fundamentum negationum: sed non potest assignari aliquod munus posituum eius, si natura absque ea possit habere omnes suas operationes: ergo non est dicendum quod natura possit habere suas operationes omnes absque personalitate, aut non est dicendum quod personalitas sit positua.

95. Probatur eadem minor, quoad alteram partem, nempe quod sit absurdum naturam posse existere, & non posse habere suas operationes: primo, quia gratis asseritur naturam singularem completam existentem, non posse habere suas operationes absque aliquo posituo non inclusio in ipsa natura, nec necessarîo sequente ad ea quæ includit: quandoquidem enim illa entitas singularis naturæ humanæ constans anima & corpore, haberet potentias actiuas suas, verbi gratia, intellectum, & voluntatem in tali casu, cur non posset intelligere & velle?

Confirmatur efficaciter; Intellectus & voluntas non essent magis incompleta & insufficientia in tali statu, quam in statu animæ separata: ergo quandoquidem in statu animæ separata, in quo non haberent personalitatem, possent agere, etiam in eo statu possent agere.

Confirmatur secundo, ex hoc: Non magis requirit potentia sensitua, verbi gratia visua, substantiam aliquam aut suppositualitatem ad operandum, quam intellectus, si non minus quam intellectus possit existere realiter à parte absque suppositualitate: ergo sicut intellectus in anima separata habet suas operationes, ita etiam & visua posset habere suas absque suppositualitate, & consequenter reliquæ potentie istius naturæ.

Dices, Actiones sunt suppositorum.

Contra, Quia si intelligas hoc necessarîo, falsum est, vt patet in exemplo animæ separata, quæ potest agere; & etiam in exemplo accidentium separatorum à subiecto. Si intelligas quod connaturaliter sunt suppositorum, nihil facit ad rem, quia posset connaturaliter esse verum, licet in casu illo miraculoso non esset verum.

Deinde si potest natura singularis completa in esse singulari existere absque suppositualitate omni; unde colligitur, quod actiones etiam naturæ completæ singularis debent esse suppositorum necessarîo.

Probatur secundo eadem minor quoad eandem partem, Quia non potest assignari ratio, cur actiones naturæ dependent à suppositualitate magis quam ipsamet natura: ergo si ipsa natura, vt supponitur in casu, possit existere absque suppositualitate, similiter actiones eius possent.

Confirmatur, Connaturaliter & absque vilo miraculo aliquæ actiones quæ sunt suppositi, vt intellectiones & volitiones prouenientes ab homine, possent existere, non existente supposito, vt patet in statu animæ separata; sed connaturaliter absque miraculo non potest natura existere absque supposito: ergo minus necessariam connexionem habent actiones suppositi cum suppositualitate, quam ipsamet natura & consequenter si natura potest existere absque suppositualitate, poterit etiam habere suas operationes existentes absque suppositualitate: ergo à primo ad vltimum est absurdum.

Esset inconueniens quod natura posset conseruari absque personalitate si hæc esset posituum.

Esset inconueniens quod natura posset existere sine personalitate quin posset habere operationes.

absurdum dicere, quod natura singulariter completa possit existere à parte rei absque aliqua personalitate aut supposititalitate; & consequenter falsa est sententia Caietani, & Lycheti id admittentium.

97 *Dices*: ergo tenendum est ob has rationes, quod natura nequeat esse absque aliqua personalitate, & consequenter hæ rationes sunt sufficientes ad probandum necessariam connexionem naturæ cum personalitate aliqua; unde maior nostræ probationis erit falsa cum sua probatione.

Respondeo, ex vno capite id quidem esse verum. Sed tamen ex alio capite sequitur id esse falsum; nimirum quia non potest assignari ratio cur non posset singularis natura habere suas operationes, & consequenter esse absque vlla superaddita entitate positiua, quæ esset supposititalitas. Et in hoc consistit implicancia sententiæ asserentis personalitatem esse talem entitatem; quia scilicet inde sequeretur quod esset necessaria ad operationes naturæ singularis, & quod non esset necessaria; quod esset complementum & terminus positiuus connaturalis eius; & quod non esset.

Probatur secundo conclusio, quoad eandem primam partem, quia si supposititalitas esset quid positiuum distinctum à natura singulari, vel esset substantia, vel accidens; neutrum dici potest: quia non accidens, tum quia sic non esset complementum substantiale substantiæ singularis, nec faceret cum ipsa vnum per se contra aduersarios; tum quia non potest assignari munus aliquod positiuum eius. Non etiam substantia; quia vel deberet esse composita ex materia & forma, quod nemo asserit, & esset sine dubio absurdum; vel deberet esse simplex, & consequenter vel materia, vel forma. Nō autem materia, tum quia nemo id asserit, tum quia alias darentur duæ materiæ primæ in homine; & quia illa materia prima, quæ esset supposititalitas, deberet habere aliquam formam substantialem sibi correspondentem, vt omittam alia inconuenientia. Non etiam forma, quia sic darentur in homine duæ formæ substantiales simul, quod est contra maximam partem aduersariorum.

Confirmatur hoc, quia non potest ostendi, si sit substantia, aut substantiale ita, vt non sit accidens, cur non esset forma substantialis, quandoquidem adueniat naturæ singulari, eamque determinet, & faciat cum ipsa, maxime secundum aduersarios, vnum per se, non minus, quam forma ignis adueniens materiæ ipsius, determinat ipsam, ac facit cum ipsa vnum per se.

Dices tamen, eam non esse formam, nec substantiam, sed modum substantialem.

Contra in primis, esset substantia, quatenus substantia opponitur accidenti, quia non est quid aptum inherere.

Deinde non potest ostendi cur ita debeat esse modus, quin sit propriè dicta forma; quod autem sit modus sic, vt hoc non tollat ab ipsa rationem formæ, non facit ad rem, vt patet.

Dices, eam non posse esse formam, quandoquidem non possit existere absque natura singulari, forma autem potest existere absque re, cuius est forma.

Contra primo, quia difficulter potest ostendi, si sit entitas absoluta, quin possit existere absque illa natura.

Secundo, quia quod non posset sic existere, non tollit ab ipsa rationem formæ; tum quia id gratis diceretur, tum quia aliqua formæ accidentales nequeunt existere absque suo subiecto, vt patet de actibus vitalibus in communiori aduersariorum sententia, & de formis relationaliis in sententia omnium; tum quia quamuis forma ignis non posset esse etiam diuinitus, absque aliqua materia, vt materia nequit esse secundum Thomistas absque forma aliqua; imo si non posset esse absque illa ipsa materia in qua est, adhuc non desisteret esse forma; neque sanè de facto ad probandum quod sit forma. Vltus vtitur illo argumento, quod non possit esse absque materia: ergo illa ratio nō impedit, quo minus sit forma.

Dices denique, propterea eam non esse formam; quia emanat ex natura singulari.

Contra secundo: quia quod sic emanet, non tollit quin sit forma: tum quia id etiam gratis diceretur, tum quia formæ relatiuæ, quæ magis necessario emanant à suo fundamento quam personalitas, adhuc habent rationem formæ.

Contra secundo; quia si sic emanarent, non facerent vnum per se cum illa natura: sed hoc est contra aduersarios: ergo non sic emanant.

Probatur maior, quia alias risibilitas faceret vnum per se cum homine, & intellectus cum anima; quod est contra omnes.

Confirmatur hoc, quia in omnibus aliis quæ faciunt vnum per se siue Physicum, siue Metaphysicum, siue integrale, nulla pars sequitur connaturaliter ad alteram; nec enim rationalitas sequitur ad animalitatem, nec forma ignis ad materiam primam; nec anima ad corpus; neque caput ad pedes; nec vna pars aquæ ad alteram. Ergo signum est quod illa non possint facere vnum per se, quorum vnum sequitur connaturaliter ad alterum.

100 *Probatur tertio conclusio*, quoad eandem partem: quia si poneretur ipsamet natura singulariter completa absque aliquo positiuo superaddito; vtrique definitio præmissa tam Richardi, quam Boëtij, qua vtuntur Philosophi, & Theologi communiter, conueniret ipsi: ergo esset persona, & consequenter ad rationem personæ non requiritur aliquid positiuum vltra naturam singularem.

Probatur antecedens, quia esset substantia completa singularis, per se existens & non communicata alteri vili; & incommunicabilis etiam alteri in quocumque sensu, in quo persona debet esse incommunicabilis: ergo.

Confirmatur, quia nihil deesset humanitati sic constitutæ, quo minus esset intellectualis aut rationalis naturæ indiuidua substantia, & incommunicabilis existentia: ergo nihil deesset ipsi quo minus illæ definitiones competere ipsi.

101 *Dices*, deesse ipsi, quod non sit in se completa: intelligitur enim in illa descriptione vtrique non quæcumque natura, sed natura completa, alias anima rationalis separata esset persona, quia vt separata formaliter & non coniuncta, implicat eam coniungi.

Contra, quia quando dicis, quod natura illa, quæ ponitur in definitione personæ, debeat esse completa, vel intelligis de natura completa singulariter, id est, quæ nō sit nata esse pars physica, aut metaphysica alicuius totius; vel intelligis, quod debeat esse alio aliquo modo completa.

Si primum dicas, humanitas, de qua loquimur, est completa, vt patet; ergo non deesset ipsi ratio personæ propter hoc.

Si secundum, quæro quod aliud complementum desit ipsi; & non potest assignari quoddam illud sit, aut quod minus eius.

Et præterea si assignari possit per illud ipsum complementum explicaretur persona sufficienter, non ponendo in eius definitione, quod habeat incommunicabilem existentiam, & sic sine necessitate adderetur illud de incommunicabilitate ipsius definitioni.

102 *Confirmatur hoc primo*, vt intelligamus definitionem personæ, debemus intelligere quod natura, quæ est personata, debet esse completa isto particulari modo: sed eo ipso, quo sic intelligimus ipsam, habemus sufficientem descriptionem aut definitionem eius: ergo frustra ponimus aliquid aliud in eius definitione, aut descriptione.

Confirmatur secundo, quia ideo ponimus in definitione bruti negationem irrationalitatis, quia non possumus aliter differentiam bruti vt sic declarare; & si potuissemus, nullo modo posuissemus istam negationem in eius definitione; sicut non ponimus negationem brutalitatis in definitione hominis, cum tamen tam pertineat negatio brutalitatis ad hominem, quam negatio rationalitatis pertinet ad brutum: ergo si possumus, & debemus habere aliquem conceptum proprium personæ absque negatione communicationis aut communicabilitatis, non debemus addere eius descriptioni istam negationem.

H h h h

103 Pro

Si personalitas esset quid positiuum, esset forma substantialis.

Natura singularis est completa positiue absque personæ litate positiua.

103 *Probatur quarto conclusio*, quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate: sed nulla prorsus est necessitas ponendi aliquid positivum distinctum realiter à natura singulari pro personalitate: ergo non est ponendum. Maior est omnium. Minor probatur, tum solvendo obiectiones adversariorum, tum etiā & præcipue, quia non potest assignari ullus effectus positivus competens personalitati, qui ab ipso proveniret: ergo non solum non est necessitas ponendi personalitatem in positivo, sed nec potest in eo poni, quia omnis entitas positiva realiter distincta ab aliis rebus, debet habere aliquod munus positivum; nec sufficit pro effectu eius quod ad illam sequantur negationes illæ; quia nullum positivum debet præcisè poni ut sequantur negationes.

Probatur antecedens, nimirum quod non possit assignari effectus positivus ullus personalitatis creatæ, tum quia hæcenus non est assignatum & communiter auctores solent tantum explicare effectum personalitatis per incommunicabilitatem aliquam; tum specialiter impugnando doctrinam Cardinalis de Lugo conantis ostendere effectum positivum personalitatis.

104 *Is ergo disp. 12. de Incarnat. num. 35. dicit effectum positivum*, quem vocat primarium personalitatis, esse desumendum ex natura accidentis; unde cum accidens habeat pro proprietate aut conditione essentiali esse in alio, substantia, quæ ipsi opponitur, debet habere esse in se, seu per se tanquam conditionem, ac proprietatem connaturalem. Addit præterea, quod accidens sit in alio tanquam in sustentante, & quod substantia non sit in alio tanquam in sustentante, sed quod seipsam sustentet; quod sic intelligit ut eadem dicatur substantia seipsam sustentare, quatenus ab ipsa emanat naturaliter substantia, seu supposititas, quæ nata sit sustentare substantiam. Deinde infert resolutivè, effectum primarium & positivum substantiæ esse perficere, & cōplere naturam substantialem, quæ ex se petebat sustentationem.

105 *Sed contra totam hanc doctrinam in primis facit*, quod falsum sit substantiam sustentare seipsam, neque enim dependet à se ipsa in ullo genere causæ, & præsertim materialis; aut ab aliquo positivo à se emanante, ut est evidens; neque ut habeat modum existendi oppositum modo existendi Accidentis, requiritur quod se sustentet; sed sufficit quod non sustentetur, nec apta sit sustentari ab alio; hoc autem non habet ab aliquo positivo superaddito.

Contra eandem doctrinam facit secundo, quod non rectè desumatur effectus substantiæ ex natura accidentis: nam nihil prorsus includit accidens nobis saltem pro hoc statu cognoscibile, ex quo possit ille effectus colligi, quamvis enim accidens habeat esse in alio, & substantia habeat modum existendi oppositum, tamen totum hoc potest esse verum, quamvis suppositum esset impossibile, nec daretur substantia vlla realiter distincta.

Confirmatur: esse in alio, quod competit accidenti, est esse in alio, tanquam in subiecto inhesionis, & per hoc præcisè distinguitur à substantia: sed secundum ipsum Lugo n. 30. substantia non habet à substantia non esse in alio tanquam in subiecto inhesionis, sed ex se ipsa: ergo non requiritur substantia, nec consequenter effectus eius, ut substantia habeat modum existendi distinctum à modo existendi accidentis; & consequenter effectus substantiæ non bene colligitur ex natura accidentis. *Quod si dicas* accidens non solum esse in alio tanquam in subiecto inhesionis, sed etiam tanquam in supposito, & ex hoc esse in alio desumi naturam substantiæ.

Contra, quia antequam sciatur quod accidens habeat huiusmodi esse in alio, debet intelligi quid sit suppositum, & quid substantia, eiusque effectus: ergo non bene desumitur effectus substantiæ ex natura accidentis.

106 *Rursus, quando dicit Lugo*, quod accidens sit in alio tanquam in sustentante, & quod substantia non sit in alio, sed quod seipsam sustentet: quæro, quid intelligit per esse in alio tanquam in sustentante? Si intelligit esse in alio tanquam in subiecto inhesionis, falsum est, quod substantia habeat à substantia non esse sic in alio, ut iam dixi; & etiam falsum est quod seipsam sic sustentet,

quatenus emanat ab ipsa naturaliter substantia, per quam sic sustentetur; quædoquidem evidens sit quod non sit in substantia; ut in subiecto inhesionis. Si intelligit esse in alio tanquam in causa materiali, ex cuius potentia educeretur & dependeret à qua fieret, ac conferuaretur.

Contra primo: esse in alio sic, non est proprium accidentis, competit enim pluribus formis substantialibus. Nec prorsus valet differentia, quam assignat Lugo inter inexistentiæ formæ substantialis in alio, & formæ accidentalis: nimirum, quod formæ accidentales sint in alio, hoc est in aliquo ente completo, quod ab ipsis non constituitur in tali esse; forma vero substantialis sit in alio ente incompleto. Nam in primis in sententia recentiorum, quam credo teneri à Lugo, formæ accidentales non habent pro causa materiali ens completum, quæritas enim subieciatur immediatè in materia prima non minus quam forma substantialis, secundum ipsos; & intellectiones ac volitiones in intellectu ac voluntate, iisque mediantibus in anima, quæ non est ens completum. Deinde forma substantialis non magis constituit suum subiectum materiale, quam accidentalis suum.

107 *Esti dicatur* formam substantialem esse in toto composito substantiali, quod compositum ab ipsa constituitur. *Contra*, quia etiam forma accidentalis est in toto composito accidentali, quod ab ipsa constituitur, verbi gratia albedo in albo.

Sed demus solas formas accidentales esse in alio tanquam in causa materiali, certè natura singularis completa non est in seipsa, neque in sua substantia tanquam in causa materiali, ex qua, aut in qua, sicut accidens est in alio: ergo esse in alio accidentis, quod est oppositum esse per se substantia non est esse in alio tanquam in causa materiali.

108 *Melius sane explicari posset*, esse per se, quod competet substantiæ ratione substantiæ, dicendo quod esset esse in aliquo ab ipsamet natura singulari pullulante naturaliter eo modo, quo natura assumpta est in Verbo; & melius explicaretur effectus positivus personalitatis positivæ propriæ, dicendo quod esset talis effectus, qualem personalitas positiva Verbi tribuit naturæ assumptæ; & quod quædammodum nos non possumus sufficienter explicare, quis sit ille effectus positivus physicus, quæ tribuit personalitas Verbi naturæ assumptæ, nec declarare qualem dependentiam particulare naturæ terminat, aut quomodo cōplet, aut perficit naturam, licet certum nobis sit, quod compleat, ac perficiat ipsam, tribuatque ipsi aliquem effectum positivum, & quod particulariter natura dependeat ab illa personalitate: Ita similiter personalitas propria tribuit effectum aliquem positivum naturæ, eamque compleat ac perficiat, quantumvis nos non possumus declarare bene naturam istius effectus, aut completionis.

Verum contra hoc etiam est, quod licet natura possit habere dependentiam aliquam particularem positivam à personalitate Verbi, non tamen sit necesse quod talem dependentiam positivam habeat, aut habere possit à personalitate creatæ, aut propriæ, nisi possit ostendi, quod personalitas propria creatæ sit quid positivum: hoc autem nequit ostendi.

Probatur quinto, quia ponendo personalitatem in positivo, non saluatur sufficienter, quomodo non possit persona, formaliter loquendo, assumi ab alia persona: quia non potest ostendi quod persona habeat incommunicabilitatem simpliciter: sed statuendo personalitatem in negativo, omnino id facile ostenditur: ergo magis coheret cum sententia communi omnium Theologorum tenente inassumptibilitatem personæ formaliter consideratæ, statuere personalitatem in negativo, quam in positivo.

Solutio obiectionum.

109 *Obiicit primo*, contra conclusionem, ad probandum, quod illud, quod superadditur naturæ singulari ad personandam ipsam, non sit quid negativum, sed positivum. Omnes intelligunt per personam, & suppositum, & per omnia propria significatione suppositi, ut sūt Petrus & Paulus, substantiæ, & non negatione, & omnes fatentur, quod

Non potest assignari effectus positivus personalitatis.

Substantia non se sustentat.

Non colligitur effectus substantiæ ex natura accidentis.

Substantia non habet à supposititate modum existendi oppositum accidentis.

Melior explicatio effectus positivus personalitatis.

quod significant ista nomina formaliter substantiam: ergo non significant formaliter negationem. Hæc obiectio est Caietani.

Respondetur primo, nec ipsummet Caietanum, nec los fere ex adversariis vocare personalitatem substantiam, sed modum seu realitatem substantialem: ergo male dicit Caietanus, quod omnes intelligunt per ista nomina formaliter considerata substantiam.

Itaque respondeo secundo ex hoc distinguendo antecedens: omnes intelligunt per ista nomina substantiam; quatenus reuera substantia importatur per illa nomina, concedo antecedens; quatenus ratio formalis propria qua constituitur totum significatum istorum nominum sit substantia, nego antecedens.

Persona
significat
etiā na-
turā.

110. Ut melius hoc intelligatur, *Aduerte* nomen personam, & suppositum, & quæcumque alia nomina significantia personam, & suppositum, significant non solum personalitatem, aut supposititatem, sed etiam naturā, sicut nomen *singulare* non significat solum singularitatem, sed etiam naturam; unde quia natura illa, quā significat, est substantia, optime dicitur quod significant substantiam; nec in hoc est difficultas. Verū quia in hoc toto significato reperiuntur duo natura scilicet & personalitas, & ex his personalitas habet rationem determinatiui, quia determinat naturā ad esse personam; propterea communiter supponitur quod nomen *persona* & *suppositum* magis formaliter significant personalitatem quam naturam: hoc autem si verum sit, de quo vix potest esse alia quam quæstio de nomine; falsum est quod omnes intelligunt per personam formaliter substantiam, aut quid substantiale; & si qui ita intelligant, procedunt ex falsis principiis, unde debent corrigere conceptus suos.

Quid
significat
persona
formali-
ter.

111. Ut autem magis clare tollamus omnem difficultatem, quæ hic possit esse, quantum ad hoc, *aduerendum* iterum, varios posse esse modos loquendi de significato nominis *persona*. Aliqui enim dicunt quod formaliter dicat non solā naturam, nec solam personalitatem, sed utramque; sicut nomen *homo* non dicit solam rationalitatem, nec solā animalitatem, sed utramque. Et hoc admisso patet consequentiam Caietani nihil valere. Alij dicunt, quod solā personalitatem dicat formaliter, & naturā materialiter, sicut concreta accidentalia *album*, *instans*, &c. dicunt formaliter iustitiam, & albedinem, materialiter vero res affectas istis formis. Et hoc supposito falsum est antecedens Caietani in sensu formaliter; in materialiter autem verum est, sed non valet consequentia. Alij aiunt quod personalitas significetur in recto per nomen *persona*, natura vero in obliquo, sicut discunt de concretis accidentalibus; id enim intelligunt per significare in recto, & significare formaliter: & hoc admisso eodem modo respondendum, quod si veretur ly *formaliter*. Alij denique dicunt quod persona significet in recto naturā & in obliquo personalitatem, quia scilicet in explicatione nominis *persona*, quādo dicitur, quod sit habens personalitatem, ponitur natura in nominatiuo casu: & personalitas in accusatiuo. Hoc vero concessio fatendum est, quod persona in recto significet substantiam, sed negandū præterea quod personalitas sit substantia, aut substantialis.

112. Itaq; quis ex his modis loquendi sit verior non est huius loci, nec pertinet ad præsentem difficultatem vlllo modo, cū solui possit independentem ab vlllo particulari modo dicendi. Unde quādo vtuntur aduersarij istis terminis, *formaliter* aut *in recto*, conueniendum est primo cū ipsis in eo, quod volunt per istum modum intelligere, & conformiter respondendum est iuxta præmissa.

Confirmatur ulterius præsens responsio; non magis significat persona substantiam, quam singulare substantiale; sed ex eo quod singulare substantiale v.g. hæc humanitas significet substantiam, quomodocumque; illam significet, siue formaliter, siue materialiter, siue in recto, siue in obliquo, non sequitur quod singularitas sit substantia aut substantialis, secundum magnā partem aduersariorū, quandoquidē dicant singularitatem nihil aliud esse distinctum à natura, quæ sic dicitur, quā negationem vnā aut plures: ergo ex eo quod persona significet sub-

stantiam, non sequitur quod personalitas debeat esse substantia, aut substantialis saltem in horum authorū sententia, propter quos pono hanc confirmationem.

113. *Ad hanc obiectionem* vicina est secunda, qua vtitur Fonseca, & Vasquez, quod supposita creata sunt primæ substantiæ: ergo non includunt negationem.

Respondetur primo dubium esse antecedens, si sensus sit quod idem prorsus sit suppositum ac prima substantia; nā verisimilius est, quod prima substantia ex mēte Philosophi sit substantia singularis vt sic præcise, cū vt supra diximus, non agnouerit Philosophus suppositum distinctū à substantia singulari. Si vero sensus sit quod sit prima substantia, quatenus includit primā substantiam, certū est antecedens, sed falsa consequentia, quia cum hoc potest ultra primam substantiam includere negationem.

Respondetur secundo admittendo antecedens in illo sensu, in quo dixi, quod sit dubium, ita scilicet vt sit idem substantia prima, & suppositum; & negando consequentiam, quia si sint idem, quidquid probat suppositū constitui negatione, probat etiā idem de substantia prima.

Confirmatur hæc responsio; quia natura singularis includitur per se vt singularis in supposito secundum omnes, sed natura singularis vt sic secundum Fonseca, & recentiores communiter dicit negationem: ergo per se includitur aliqua negatio in supposito, & consequenter non est inconueniens, quod per se includat negationes, quas dicit vt suppositum est.

114. *Per hæc patet ad tertiam obiectionem*, qua Lorca vtitur contra nos: suppositum est vnum ens per se: ergo non includit formaliter, & per se primo negationem.

Respondetur primo, ex hoc securum, quod non includet per se primo naturam singularem in sententia illa satis communi recentiorum, dicente quod natura constituitur in esse singulari per negationem.

Respondetur secundo distinguendo antecedens: est vnum ens per se quatenus omnia positiua, quæ per se primo includit, faciunt vnum per se, & non per accidens, concedo; quatenus ex natura & personalitate fieret vnum per se, nego antecedens. Hæc responsio non videri debet difficilis recentioribus; quia similiter respondere debebunt, quando obijceretur ipsis, quod singulare esset vnum per se, & consequenter quod non deberet per se primo dicere negationem.

Alio modo distinguunt antecedens: suppositum est vnum per se negatiue, concedo; positiue, nego. Sed prima responsio est facilior.

115. *Obiicies quarto ex Caietano*: personalitas diuina est quid posituum: ergo & creata. Hæc etiā obiectione vtitur Lychetus, Fonseca, Auerfa, & alij: sed negatur consequentia, quia in diuinis reperitur aliquid posituum incommunicabile, in quo poni possit personalitas diuina, nimirū paternitas, filiatio, & spiratio passiva, & est de fide, quod datur in diuinis, & quod sint incommunicabiles. & quod habeat aliud posituum munus quā esse principium negationum vllarū: sed in creatis non constat esse aliqua talia, ratione aut authoritate, nec potest aliquid inueniri posituum, cuius sit vlla necessitas, aut emolumentum, ipsis attribui: ergo non debet asseri in creatis sicut in diuinis, quod personalitas sit quid posituum.

Confirmatur primo, quia licet sapiētia in diuinis sit substantia & quæcumque alia perfectio Dei, tamē in creatis non est ita, & ratio disparitatis est, quod argueret imperfectionem in Deo illas perfectiones non esse substantias. Constat autem per discursum, quod in creatis non sint substantiæ tales perfectionis: ergo similiter quāuis personalitas debeat dici posituum quid in Deo, quia esset imperfectionis in ipso non habere entitates incommunicabiles in creatis, tamen non debet dici quod persona sit posituum, propter fundamenta nostra.

Confirmatur secundo contra eos qui dicunt singularitatem creatam esse quid negatiuum, quia in diuinis non est quid negatiuum secundum ipsos, quandoquidem sit de essentia Dei secundum eosdem: ergo quamuis personalitas in diuinis sit quid posituum, tamen personalitas creata non debet esse quid posituum.

Hhhh 2

116. Præter

An sup-
positū sit
idē quod
prima
substan-
tia.

Quomo-
do sup-
positum
sit vnum
per se.

Cur per-
sonalitas
creata
non sit
positua
sicut di-
uina.

116 Præter hæc *Scotus* dat aliam disparitatem, propter quā debet negari consequentia huius obiectionis: quia scilicet incommunicabilitas, quam dicit persona diuina formaliter, inuoluit non solum negationē actualis & aptitudinalis communicationis, sed etiā potentialis, quandoquidem repugnet naturam diuinā non esse personatā personalitate omni diuinā: sed personalitas creata non inuoluit negationē potentialis communicationis sic, vt naturā ea affectā specificatiuē loquendo, repugnet carere ista personalitate, vt patet ex mysterio Incarnationis. Sed quotiescumq; negatio aliqua nō potest vilo modo separari à subiecto, debet præsupponere aliquid positium, ratione cuius debet necessario conuenire subiecto, vt patet: illud autem positium per quod necessario inest negatio communicabilitatis, debet necessario esse incommunicabile: ergo omnis natura, quæ necessario habet negationem communicabilitatis, debet necessario habere aliquod positium incommunicabile. Quia ergo natura diuina necessario habet negationē omnem, quam habet, quatenus personatur, propterea debet habere aliquod positium, ratione cuius debeat illā habere, & illud positium est personalitas: quoniam autem ex altera parte natura singularis creata non habet necessario omnem negationem, quam habet à propria personalitate, propterea non debet habere aliquid positium, quo mediante debeat habere illam negationem, nec consequenter personalitas ipsius debet consistere in positio.

117 Et per hoc patet ad aliam obiectionem, qua vitur *Fonsæ*; suppositum est incommunicabile; ergo ab aliquo positio, & consequenter persona constituitur per aliquid positium.

Respondetur enim non omne incommunicabile debere habere positium distinctum à natura singulari, quæ etiam aliquo modo dicitur incommunicabilis, sed solum illud incommunicabile, cuius natura necessario afficitur ista incommunicabilitas, & non ex ratione ipsius naturæ singularis. Ad quod addendum quod *Fonsæ* non intellexerit discursum *Scoti*, aut disparitatem, quam assignat inter personam diuinā, & humanā; non enim posuit *Scotus* disparitatem in hoc, quod persona diuina esset incommunicabilis, humana vero non sit, cum in dist. 5. questione secunda, expresse doceat personam humanam esse incommunicabilem, & id sit evidens in ipsius sententia: sed in hoc posuit disparitatem, quod natura diuina esset necessario incommunicabilis omni incommunicabilitate necessario sequente ad personalitatem eius; natura vero creata non sit necessario incommunicabilis omni incommunicabilitate sequente ad suam personalitatem creatam.

118 Per idem patet ad sextam obiectionem, qua posset quis ad hominem contra *Scotum* vti, quia scilicet ipse ex incommunicabilitate naturæ singularis probat singularitatem esse quid positium: ergo si natura personata sit incommunicabilis, personalitas est quid positium.

Respondetur ex dictis negando consequentiam, quia natura singularis ita est incommunicabilis, vt non possit eadem numero positiuē natura communicari communicatione opposita incommunicabilitati illi: natura vero personata eadem numero, specificatiuē loquendo, non est ita incommunicabilis, quin possit communicari communicatione opposita isti incommunicationi.

Denique per idem patet ad septimam de ingenito, quo vitur *Lychemus*, nimirum secundum *Scotum*, ingenitum, vt dicitur de Patre formaliter, non dicit per se primo negationem: ergo nec natura incommunicabilis.

Respondetur negando consequentiā, quia Patet, de quo dicitur quod sit ingenitus, ita est ingenitus, vt nō possit perdere negationē illā, quam importat ingenitū, vnde debet habere aliquod positium, ad quod sequetur ista negatio.

119 Obiicit octauo ex *Caetano*; Persona Verbi supplet personalitatem creatam, ac defectum eius respectu humanitatis; sed non supplet nihil; negatio autem est nihil; ergo personalitas non est negatio.

Confirmatur ex *Suario*, quia Patres & Concilia dicunt personam verbi consumpsisse personā seu personalitatem

humanitatis assumptā: sed hæc locutio non esset bona, si consisteret personalitas propria in negatio.

Respondetur, eatenus Verbum aut personalitatem eius supplet personalitatem propriā creatam, quatenus natura coniuncta Verbo potest exercere omnia sua munera absq; dependentia ab vilo alio, quā à Verbi personalitate: non vero debet, aut potest dici, quod suppleat defectū personalitatis propriæ, quatenus præstaret naturā totū, quod præstaret personalitas propriā: vt patet ex eo quod, siue personalitas propria constituitur in positio, siue in negatio, secundum omnes tribuat naturā nō esse coniunctam per se cum aliquo supposito alieno, seu supposititate extrinseca positio; & secundū *Aug.* facit ipsam esse subsistentem in se, & est ratio formalis, ob quā sustentat seiat evidens est personalitatem diuinā hoc ipsi non tribuere. Vnde patet argumentū hoc, si bene explicetur, & intelligatur, nullam prorsus habere difficultatem, quamuis aduersarij illum magni faciant.

120 Itaque in forma respondeo, distinguendo maiorem; supplet Verbum personalitatem propriā, & defectum eius, quatenus natura vnita Verbo est tā proximē potēs exercere sua munia omnia, quā esset, si haberet personalitatem propriā, concedo; quatenus totum illud haberet à personalitate Verbi, quod haberet à personalitate propria, nego maiore. Distinguo etiam minorem; sed non supplet nihil, vt nihil opponitur omni reali, tā positio, quam negatio, quod datur, aut dari potest à parte rei independenter ab operationibus potentiarum potentium facere ens rationis, concedo; nec negatio, in qua consistit personalitas propria, est tale nihil: non supplet nihil, prout nihil, dicitur omne negatiuum reale independentens ab operatione intellectus, nego minorem. Supplet enim huiusmodi nihil, quia quemadmodum natura non esset proximē potens operari omnes suas operationes, nisi haberet huiusmodi negationem, aut aliquid aliud, per quod tollitur solummodo ista negatio: est autem proximē potens exercere suas operationes, quando habet talem negationem: ita etiam est proximē potens operari omnes suas operationes (loquor semper quantum est ex parte naturæ) quando habet personalitatem alienam Verbi, per quam tollitur ab ipsa negatio, in qua consistebat propria personalitas.

Ad confirmationem, quæ minoris est momenti, respondeo negando minorem; quia sensus est, quod impediēbat personalitas Verbi resultantiam personalitatis propriæ: hoc autem tam verum est, si personalitas propria sit negatio, quam si esset quid positium.

121 Obiicit nono ex *Caetano*: si dimitteretur natura humana Christi, afficereturq; personalitate propria, esset alia persona à Verbo; ergo & alia substantia, & consequenter persona propria superaddit naturæ substantiam.

Respondetur negando secundam consequentiam, quia haberet esse alia persona, & alia substantia ab illa negatione, tanquam à ratione constitutiva formali istius alterius personæ humanæ, aut tanquam à conditione sine qua non diceretur natura humana alia substantia à Verbo: quia quandoquidem sine illa negatione deberet esse coniuncta Verbo, & eo ipso quo esset coniuncta ipsi, non esset alia, propterea loquendo, à Verbo, ista negatio coniunctionis est conditio necessario requisita, vt alia dicatur; vnde non requiritur, vt dicatur alia substantia, quod superaddatur aliquid substantiale.

Confirmatur, quia secundum *Caetanum* posset natura humana Christi esse dimissa absque vlla supposititate. In tali casu quæro, vtrum esset alia substantia à Christo? si dicatur quod sic, ergo corrumpit totaliter hæc obiectione *Caeterani*, quandoquidem in tali casu non superaddere- tur ipsi aliquid substantiale. Si dicas quod non; contra est, quod non sit eadem substantia cum Verbo, sed realiter ab ipso distincta, & non vnita ipsi; ergo est alia substantia ab ipso, vt manifestum est.

Confirmatur secundo, quia aqua vnita alteri aquæ non dicitur alia aqua ab illa, aut aliud suppositum: sed separata vnione eius præcisè absque superadditione alicuius positio, diceretur alia aqua, & aliud suppositum; ergo

Quo-
modo
supplet
personalitas
Verbi
personalitatem
creatam.

Quo-
modo
persona-
litas
Verbi
consum-
psit pro-
priam.

Natura
dimissa
esset alia
substantia
à Verbo
sine ali-
quo po-
sitiuo
super-
addito.

ergo ex eo quod separata natura humana à Verbo diceretur alia natura, & aliud suppositum, non sequitur quod tum reciperet aliquod positum.

122. *Obiicitur decimo ex Fonseca.* De fide est, Verbum assumpsisse naturam humanam, non vero hominem, id est personam humanam: sed secundum Scotum ratio huius pronunciati esset, quod assumpsisset naturam humanam, non verò negationes eius; quæ ratio, inquit Fonseca, indigna videtur, quæ à Theologo afferatur. Hac eadem in re obiectione videntur Suarez, Hurtado, Aversa, Lugo, asserentes in nostra sententia ridiculas, & ineptas fore definitiones Patrum, & Conciliorum, quibus definitur naturam, non personam assumi, illasque habituras sensum ineptum, & ridiculum, aut saltem ut aliquantulum mitius procedit Lorca, sequeretur quod non verificaretur assumptio naturæ, & non personæ in ea proprietate, in qua Patres loquuntur in prædictis definitionibus.

Ratio autem omnium harum censurarum est, quod sensus istarum definitionum esset, naturam humanam, ut inquit Lugo, assumptam à Verbo non mansisse per se existentem sine vnione ad Verbum: quod adeo clarum est, ut ridiculum, & indignum omnino esset, quod ab Ecclesia vniuersali ut fidei dogma definiretur.

Confirmatur primo ex Hurtado, quia Patres non arguebant Nestorium contradictionis, quando assererat, personam humanam assumptam fuisse; quod tamen in nostra sententia facile fuisset, & esset efficacissimum medium ad eum conuincendum: ergo signum est, quod non senserunt Patres personam constitui per negationem.

Confirmatur secundo à Suare, & Lugo quia si ex eo præcisè natura humana amittit propriam personalitatem, quia vnitur Verbo, & quia per hoc amittit esse per se, & esse sine alio; ergo etiam Verbum eo ipso, quod vnitur humanitati, amittit propriam personalitatem, & non erit per se.

123. *Respondetur* concedendo maiorem, & minorem; negando verò quod illa ratio esset indigna Theologo, & dicendo quod censura tam Fonseca, quam illorum aliorum auctorum sit potius indigna, inepta & ridicula, quam aut definitio, aut locutio illa Conciliorum, ac Patrum in sententia Scoti, aut ipsamet sententia Scoti.

Quod, ut clarissime intelligatur, aduertendum, Concilia, & Patres definiuissent humanitatem, non vero personam humanam assumptam fuisse à Verbo, contra hæreticos, qui concedebant in Christo duas personas; unde si definitio illa habeat sensum oppositum sensui hæreticorum, etiam in sententia Scoti, tantum abest, ut sit censenda ridicula, inepta, impropria, aut nugatoria, ut potius propria, congrua, & optima, ac necessaria sit iudicanda: sed habet directissime in sententia Scoti sensum oppositum sensui hæreticorum: ergo &c.

Probatur minor, quia dum hæretici dicebant, duas personas fuisse in Christo, non dicebant tantum humanitatem fuisse quomodocumque assumptam, sed ita assumptam, ut tamen habuerit personalitatem propriam, & consequenter, ita ut non caruerit negatione vnionis per se cum Verbo diuino.

Quando autem Patres declararent humanitatem assumptam esse taliter, ut ista humanitas non haberet negationem vnionis per se cum Verbo, sed potius assumptionem humanitatis fuisse assumptionem, & vnionem per se, ac propterea talem, cum qua non posset talis negatio, nec consequenter propria personalitas consistere, certum est quod contradictorium directe dicerent sententiæ illorum hæreticorum; ergo quamuis personalitas consisteret in negatione, ut asserit Scotus, quando tamen dicunt Patres humanitatem assumptam, & non hominem, seu personam humanam, dicunt directe oppositum istius, quod dicebant hæretici, & consequenter non improprie, nec ridicule, aut inepte loquuntur, etiā iuxta sententiā Scoti.

124. *Confirmatur* dupliciter posset intelligi, quod humanitas Christi esset assumpta, uno modo per se mediante vnione physica, & reali; alio modo per accidens mediante vnione accidentali tantum.

Si autem secundo modo assumeretur, non solum verum

esset, quod humanitas assumeretur, sed etiam quod assumeretur persona, & consequenter quod in Christo essent duæ personæ.

Si primo modo assumeretur, sola humanitas, non vero persona humana assumeretur, & consequenter in Christo esset vna tantum persona. Licet autem habeatur ex Scriptura, quod humanitas sit assumpta à Verbo, tamen non vsque adeo expressè habetur ante definitiones Patrum & Conciliorum quomodo sit assumpta, an primo modo mediante vnione per se: an vero secundo modo mediante vnione per accidens: non, inquam, vsque adeo expressè habetur in Scriptura, quomodo fuit assumpta; quin Hæretici de facto explicauerint Scripturas (licet male) de secundo, non de primo modo assumptionis. Itaque Concilia & Patres, ut tollerent hanc dubitationem, & opprimerent Hæreticos dicentes Personam assumptam fuisse à Verbo, statuendo oppositum, nempe naturam, non personam fuisse assumptam, quamuis persona diceret solam negationem formaliter, optimè declarauerunt assumptionem fuisse factam primo modo; quia si fuisset facta assumptio secundo modo, non solum humanitas, ut dixi, sed etiam personalitas humana esset assumpta.

125. *Confirmatur præterea:* si ista propositio definita à Patribus & Conciliis: *Humanitas assumpta est, non persona* in sententia Scoti esset ridicula, aut inepta, vel hoc ideo esset, quia superflue adderetur illud, *non persona*; vel quia tam clarum esset, quod persona non esset assumpta, supposita assumptione humanitatis, ut ridiculum esset illud addere, cum nemo posset de eo dubitare: sed neutrum horum esset verum: ergo in sententia Scoti illa definitio non esset falsa, nec inepta.

Probatur minor, quia posset humanitas esse assumpta, quamuis non esset assumptus homo, & posset aliquis credere de fide, quod humanitas esset assumpta, ex eo scilicet quod illa propositio expressè haberetur in Scriptura, & dubitare tamen, ac prorsus nescire, an homo esset assumptus; etiam supposito quod homo supra humanitatem nihil diceret præter negationem assumptionis; quandoquidem, ut dixi, non omnis assumptio humanitatis esset incompatibilis cum ista negatione, sed solum assumptio particularis talis, quæ fieret mediante vnione per se physica.

126. *Ad primam confirmationem obiectionis respondeo,* Patres non potuisse arguere Nestorium contradictionis, quia non assererat ipse personam vniti per se, sed per accidens: persona autem non dicit negationem communicationis accidentalis, ut patet. Adde, etiam aduersarios ad hoc respondere debere, quia secundum ipsos, ad personalitatem sequitur saltem negatio communicationis: cur ergo non arguebant Nestorium contradictionis?

Ad secundam confirmationem, quæ mihi parui momenti videtur.

Respondeo negando sequelam; nam sicut si vniretur persona humana, non destrueretur personalitas humana, sed potius deberet remanere, quandoquidem vniretur; ita etiam si vniretur persona diuina, non debet perdi personalitas diuina, sed potius debet manere.

Deinde, quemadmodum ex vnione humanitatis ad Verbum diuinum tollitur personalitas illa positiua, nec tamen ex vnione eadem tollitur personalitas Verbi, cur similiter ex illa vnione non tolleretur personalitas creata negatiua, quamuis non tolleretur diuina?

Rursus, ratio cur tollatur personalitas creata ob illam vnionem, est, vel quia dicit formaliter solummodo negationem vnionis ad personalitatem extrinsecam, ut nos tenemus, vel quia dicit positiuum, ad quod sequitur talis negatio, ut tenent aduersarii: personalitas autem diuina non dicit negationem communicationis cum natura creata, ut est de fide, sed negationem communicationis cum alia personalitate; unde ob vnionem, & communicationem cum natura non debet tolli, ut manifestum est.

127. *Obiicitur undecimo ex eodem Fonseca:* suppositum in creatis est perfectius natura singulari: ergo superaddit aliquid positiuum.

Respondeo primo negando consequentiam, quia cum

H h h h 3 nega

Definitiones Conciliorum de assumptione naturæ humanæ non hominis non sunt ridiculæ in sententia Scoti.

negatione potest aliquid habere perfectius esse, formaliter loquendo, quam sine illa haberet, quando negatio est negatio alicuius imperfectionis, vt sit in proposito; & quando negatio est conditio necessario requisita, vt habeat res omnes suas operationes connaturales.

Quomodo
suppositum
est perfectius
natura
singulari.

Respondeo secundo, distinguendo antecedens: suppositum formaliter consideratum est perfectius, quam natura singularis completa, nego antecedens: est perfectius præsuppositiue aliquibus naturis singularibus, concedo antecedens, & nego consequentiam. Itaque suppositum potest comparari ad naturas singulares incompletas, & ad naturas completas: si comparatur ad incompletas, tum formaliter consideratū, vt dicit negationem actualis, & aptitudinalis communicationis, est præsuppositiue perfectius, quam naturæ incompleta, quia ista negationes præsupponunt naturam completam: & sine dubio perfectius est alicui habere negationes præsupponentes perfectionem, quam eas non habere. Si vero comparatur ad naturas singulares completas, non est necessarium vt omne suppositū formaliter loquendo, sit perfectius ipsis.

Dico autem *omne suppositum*, quia suppositum Christi, etiam quatenus homo, est perfectius sine dubio, quam vlla natura creata, quantumvis singulariter completa. Posset etiam suppositum dici, perfectius natura quacumque completa singulariter vt sic, quatenus non posset esse vlla natura proximè disposita ad suas operationes absque suppositualitate aliqua, & quatenus non potest natura vlla singularis intelligi, vt completa, quin intelligatur suppositata.

128 Obiicit duodecimo ex Suauio: si suppositum solum diceret negationem supra id, quod dicit natura singularis suppositata, sequeretur quod quemadmodum potest dici, quod aer tenebrosus possit illuminari, ita etiam posset dici, quod suppositum posset communicari: sed consequens est contra omnes Theologos, & ipsam definitionem suppositi; ergo & antecedens.

Probat sequela, quia ideo dici potest aerem tenebrosum posse illuminari, quia nihil dicit aer tenebrosus supra aerem, præter negationem luminis: ergo si nihil dicit suppositum supra naturam, præter negationem communicationis, poterit tam bene dici, quod suppositum possit communicari.

Cur non
posset dici
quod
suppositum
posset
assumi,
sicut
aer tenebrosus
potest
illuminari.

Huius rationis nullam vim prorsus esse optime aduertit Vasquez & respondetur breuiter negando sequelam: & ratio disparitatis est, quod nomen *suppositum* significet per se primo ipsam negationem communicationis; unde quia implicat naturam cum negatione communicationis posse assumi, implicat etiam suppositum posse assumi: aer vero tenebrosus in sensu specificatiuo, in quo solo verum est quod possit illuminari, non significat per se primo negationem luminis, sed aerem, qui habet istam negationem; & quia ille aer potest recipere non minus lumen quam tenebras, propterea optime dici potest illum aerem posse illuminari.

Ad probationem autem sequelæ dico, quod non ideo præcisè potest dici aerem tenebrosum posse illuminari, quia dicit negationem tantum luminis, sed quia non dicit per se primo illam negationem, aut, vt clarius dicā, quia iste terminus complexus, *aer tenebrosus*, non solum patitur sensum reduplicatiuum, & compositum, sed sensum specificatiuum. Terminus autem *suppositum*, ita significat naturam affectam negatione, vt non admitrat sensum specificatiuum, proprie loquendo, quemadmodum patitur terminus complexus *natura suppositata*: unde nequit dici quod possit suppositum communicari: licet possit dici, quod natura suppositata posset communicari.

129 Confirmatur hac responsio, quia non magis potest dici, quod aer tenebrosus possit illuminari, quam quod paries niger possit dealbari, & tamen paries niger non solum dicit negationem albedinis, sed aliquid posituum oppositum ipsi, vt certum est apud omnes. Ex hac ergo doctrina deo infero in confirmationem nostræ responsionis, & infirmationem totalem obiectionis.

Primum infero, quod ratio, cur possit dici aerem tenebrosum posse illuminari, non sit, quod aer tenebrosus di-

cat solum negationem luminis, supra id, quod dicit aer ipse. Quod etiam ulterius confirmo efficaciter, quia si aer tenebrosus diceret aliquid posituum, ad quod sequeretur negatio luminis, sicut paries niger dicit aliquid posituum, ad quod sequitur negatio albedinis, non minus posset dici eum posse illuminari, sicut dicitur quod paries niger posset dealbari.

Secundum infero, quod quemadmodum paries niger dicitur dealbari posse, quamuis dicat posituum, ad quod sequitur negatio luminis, ita etiam poterit dici, quod suppositum possit communicari, quamuis suppositum diceret aliquid posituum, ad quod sequitur negatio communicationis; nisi alio modo suppositum significet suum posituum, quam paries niger significet suam nigredinem.

Quod si dicatur: alio modo suppositum significandi suum posituum, & propterea non valere locutionem, similiter possumus nos dicere, quod alio modo significet suum negatiuum, quam aer tenebrosus, & consequenter quod ratione illius diuersi modi significandi non possit dici quod aer tenebrosus possit illuminari.

Confirmatur ulterius: siue suppositum dicat negatiuum, siue posituum, formaliter loquendo, alium modum significandi habet quam natura suppositata; & diuersitas consistit in hoc, quod suppositum significet naturam suppositatam in sensu composito solummodo, natura vero suppositata significare possit naturam suppositatam in sensu specificatiuo, & diuiso: sed ex hac differentia significandi sequitur manifestè non posse dici, quod suppositum sit communicabile, siue dicat formaliter negatiuum, siue posituum: unde sequitur ulterius argumentum esse nullius momenti, & æquè retorqueri posse contra aduersarios, ac contra nos.

130 Obiicit decimotertio Vasquez: Si natura non haberet aliquid posituum à se distinctum, à quo haberet negationem aptitudinis ad communicationem (quam negationem *Scolus* asserit esse de ratione suppositi) sequeretur quod nunquam esset personata personalitate propria: sed hoc est falsum, vt patet: ergo suppositum debet inuoluere aliquod posituum, à quo habeat inaptitudinem ad communicationem.

Probat sequela, quia natura ex se semper habet aptitudinem, vt communicetur, etiam quando est suppositata propria suppositualitate, quia tum potest augeri vnitatis partibus.

Ego certè vix intelligo vim huius obiectionis ita, vt sit ad propositum.

Respondeo tamen negando sequelam, & ad probationem dico, quod si natura, quando est affecta propria suppositualitate negatiua, habeat aptitudinē vt communicetur, eodem modo habebit aptitudinem similem, quando afficitur propria personalitate positiua: & vtrumque æquè probatur ratione *Vasqui*: nam Petrus infans, verbi gratia, etiam si dicamus ipsum suppositari modo positiuo, sine dubio potest communicari paribus ipsi vniuersibus, quibus augetur, tamen bene quam si suppositaretur negatiue; ergo vel illa aptitudo non est aptitudo, cuius negatione dicit suppositualitas, vel est illa aptitudo: si non est illa aptitudo: ergo non obstante illa, natura Petri posset esse suppositata propria suppositualitate includente negatione aptitudinis, & sic probatio *Vasqui* non est ad rem: si est illa aptitudo, ergo qua ratione ea non obstante potest natura esse suppositata suppositualitate positiua, poterit etiam negatiua; & sic etiam argumentum *Vasqui* non magis facit contra nos, quam contra ipsummet.

131 Quod si dicat Vasquez, ipsam naturam ex se non esse ineptam, sed reddi ineptam per suppositualitatem, ita vt simul cū suppositualitate non possit esse apta ad communicationem, idem nos dicemus. Et si insisteret ulterius, quandoquidem natura ex se sit apta ad communicationem, non posse ab ea pullulare negationem aptitudinis; ergo similiter etiam nos poterimus inferre contra ipsum, quod non possit sequi ad naturam iste modus posituius, ad quem sequitur ista negatio; neque enim magis difficile, aut impossibile est vnum quam alterum.

Itaque vt dixi, non video quomodo hæc obiectio sit

fit ad propositum magis contra nos, quàm contra ipsum *Vasquez*.

In rei autem veritate quomodo possit stare cum personalitate naturæ aptitudo ad communicationem cum aliis partibus integrantibus, postea declarabimus.

Dices: quidquid sit de illa communicabilitate ad partes integrantes, saltem natura, quæ personatur, non potest habere aptitudinem, ut communicetur personæ extrinsecæ: sed videtur, quod natura humana habeat aptitudinem, ut communicetur Verbo, quia perficitur à Verbo. Nec refert quod perfectio, quam dat Verbum ipsi, sit perfectio supernaturalis, quia secundum *Scotistas* communiter reperitur aptitudo, & inclinatio naturalis in natura ad perfectiones supernaturales, unde mouetur ad illas motu naturali, ut motus naturalis opponitur motui violento, & motui neutri.

Respondeo, iuxta dicta supra n. 70. aptitudinē, cuius dicit negationē naturæ personatæ, esse aptitudinē non ad qualemcumque perfectionem, quam posset recipere, & ad quam etiā diceret naturalem inclinationem, sed aptitudinē ad perfectionem connaturaliter sibi debitā. Modo certum est, quod perfectio, quam communicat persona diuina naturæ assumptæ, non sit ipsi cōnaturaliter debita, nisi multo minus, quàm aliæ perfectiones supernaturales, fidei verbi gratia, spei, & charitatis; quæ quamuis sint iuxta inclinationem naturæ in nostris principiis, nō sunt tamen connaturaliter ipsi debita: sed de hoc postea.

133 *Obicitur decimoquarto Vasquez*, & cum eo *Auersta*: secundum *Scotum* persona creata potest assumere naturam creatam alienam, verbi gratia Petrus potest assumere naturam creatam Ioannis: sed hoc fieri non potest, si persona creata non diceret formaliter aliquid positiuū: ergo dicit aliquid tale etiam in sententia *Scoti*, qui consequenter non videtur sibi satis constans in hac re.

Probat minor, quia persona creata non potest assumere alienam naturam, nisi terminando, quatenus persona est, vnionem istius alterius naturæ sic, ut illa vnio fundata in natura assumpta, immediatē terminetur ad personalitatem personæ assumptis: sed negatio non potest esse terminus immediatus relationis realis; ergo persona creata, si personalitas consistat in negatiuo, nequit assumere naturam alienam.

Respondetur primo quod *Scotus*, ut aduertit *Lorca*, & patet ex ipso textu *dist. 1. quæst. 4.* ubi hanc rem tractat, non dixerit absolutē personam creatam posse assumere alienam naturam, sed in hoc dubius mansit.

Verum contra hoc facit, quod non poterat nec dubius quidem manere, si personalitas esset quid negatiuum, quemadmodum videtur certum, quod vnio realis non possit terminari ad negationem.

Melius ergo, & meo iudicio magis literaliter respondetur, quod *Scotus* nō manserit dubius ex suppositione suæ sententiæ de constitutione personæ per negationem, sed ex suppositione sententiæ communioris de constitutione personæ creatæ per positiuum quid.

Confirmo in hac expositione, quia non tangit *Doctor* vllō modo difficultatem hanc; quæ est in assumptione naturæ alienæ per personam creatam constitutam per negationem, quæ tamen erat obuia, & maximè omnium concludit istam inassumptibilitatem; sed certè si proponeret difficultatem in illo sensu, non est credibile, quin illam proponeret: ergo non proposuit, nec resoluit difficultatem in illo sensu, sed in hypothesi communis sententiæ statuētis personalitatem creatam in positiuo: in qua adhuc sententiæ res prorsus est dubia; quamuis pars affirmatiua, in quam ipse magis inclinatur, nimirum quod possit persona creata assumere alienam naturam, sit multo facilius & probabilius; quandoquidem reuera non potest assignari vlla repugnantia, ut facile esset ostendere soluendo repugnantias, quas, qui tenent oppositum, adducunt, si ad hunc locum spectaret.

134 *Quod si quæras*, cur non resolverit *Doctor* illam quæstionem in sententiā suā propriā? *Respondeo* mihi videri id eum ideo fecisse, quod existimauit nō fuisse locum controuersie, cum clarissimum sit personam constitutā

per negationem non posse assumere aliquam aliam naturam; quod satis bene probatum est in obiectione, quæ propterea valet contra *Scotistas* tenentes personam, etiam constitutam per negationem, posse assumere alienam naturam; non verò contra me, qui id prorsus nego.

Scholias quidem in illa *quæst. 4. scholio secundo*, ex *Bassolo* & *Lycheto* assignat, quomodo possit ita vniri natura aliena, & suppositum creatum, ut natura suppositi potius assumeret alterā naturam assumptam, quàm altera natura ipsam; quia scilicet Deus produceret in natura illa, quæ diceretur assumpta, realē relationem terminatā, cui in altera natura corresponderet relatio rationis terminantis. *Verū* non ostēdit quomodo possit relatio realis terminati habere pro termino immediato negationē.

135 *Lychetus* autem ipse dicit, non terminandam illā relationem ad personalitatem, sed ad ipsam naturam, quæ personatur. *Sed sic non satisfit difficultati*; nam quæro vtrum persona creata, quæ persona formaliter, possit assumere immediatē naturam aliam? Si non, habeo intentum: si sic, ergo vnio naturæ assumptæ debet terminari immediatē ad ipsam personalitatem creatam, & sic responsio *Lycheti* non facit ad rem. *Deinde*, duæ naturæ non possunt immediatē vniri, ut sic, vnione per se, secundum communiorē sententiā, quandoquidem secundum omnes non habent aliam supposititalitatem præter vltimā incommunicabilem, ut secundum aliquos habet natura diuina. Omitto plura alia inconuenientia, quæ instari possent contra hanc sententiā pro illamet *quæst. 4.*

136 *Faber* super quæstionem primam *disp. 1. c. 5. n. 41.* dicit, terminum materiale vnionis, quæ fieret inter naturam alienam, & personalitatem creatam, esse naturam singularem istius personæ assumptis; terminum verò formalem esse istas negationes, quibus fieret persona: & dat exemplum huius in materia prima, quæ est subiectum materiale formæ substantialis, & habet esse subiectum formale per priuationem formæ.

Verum hæc doctrina nullo modo placet. *Primo*, quia negatio non potest esse ratio formalis terminandi relationis realē, quamuis posset esse conditio necessario requisita ad ipsam: nec oppositum probat exemplum de materia prima, quæ malè dicitur constitui subiectum formale formæ per priuationem, quandoquidem sit subiectū formæ semper, quamdiu informatur à formæ; nec tamen tandiū manet sub priuatione, quæ incompatibilis est cum formā, & quæ propterea communiter dicitur esse principium corporum naturalium in fieri, non verò in facto esse. *Secundo* quia terminus immediatus, cum quo immediatē coniungitur natura assumpta per vnionem hypostaticam, est ipsa personalitas secundum omnes, neque ad illam assumptionem se habet natura, nisi merè per accidens, aut remotè, ac materialiter.

137 *Obicitur decimoquinto*: sequeretur, quod potius deprimeretur natura humana per vnionem hypostaticam, quàm eleuaretur: sed hoc est absurdum; ergo &c.

Probatur sequela: sine vnione illa non haberet dependentiam ab vlla supposititalitate; posita autem vnione habet dependentiam à supposititalitate diuina: sed magis deprimitur natura per dependentiam, quàm sine dependentia; ergo &c.

Respondeo negando sequelam: ad cuius probationem.

Dico primo, quod sine vnione natura habet dependentiam à propria personalitate, tanquam à posteriori naturaliter, & necessariò sequente ad ipsam, nisi per vnionem impediretur.

Nec refert, quod personalitas propria sit negatio, quia licet non possit aliquid dependere à negatione tanquam ab alio priori influente in ipsum, potest tamen optimè ab ipsa dependere tanquam à posteriori, sine qua scilicet connaturaliter nequit esse, & sic dependet homo à negatione brutalitatis.

Dico secundo, distinguere posse minorem probationem; quando ad illam dependentiam sequeretur maior perfectio ipsius, quàm si eā careret, nego minorem; quando non sequeretur, concedo minorem. In proposito autē ad dependentiam naturæ ad Verbum sequitur maior perfectio eius;

H h h 4

An persona humana possit assumere aliam naturam.

Quomodo non deprimitur natura per vnionem hypostaticam.

eius, vt est euident, quandoquidem ad illam vnionem sequatur in ipsa, exigentia quædam connati talis multarum perfectionum & gratiarum, quas alias non haberet, nec ita exigeret, nisi haberet illam dependentiam.

138 *Obicitur decimosexto*: sequeretur quod natura de facto fuisset personata propria personalitate, antequam fuit vnita: sed consequens est contra omnes Theologos; ergo & antecedens.

Probatur sequela, quia ipsa natura est prius producta, non quidem prioritate temporis, sed prioritate nature, quam fuit producta vnio hypostatica in ipsa: sed in illo priori habuit negationem actualis & aptitudinalis communicationis; ergo fuit personata personalitate propria, si personalitas propria consistit in illis negationibus.

Quomodo natura non fuit personata de facto ante vnionem.

Respondeo negando sequelam, & distinguendo minorem suæ probationis; negatiue, seu permissiue transeat; positiue, nego minorem. Ad quod intelligendū aduerte, illa dici conuenire alicui positiue pro prioritate nature, quæ possunt verificari de ipso pro instanti tēporis reali: illa verò dicuntur negatiue seu permissiue cōpetere; quorum oppositum non potest pro illo priori ipsi cōpetere, quamuis nec ipsamet competant ipsi pro instanti vllō temporis, sed cōpeterēt tamen, nisi ab extrinseco poneretur impedimentum. Sic aptitudo ad formam cōpetit positiue prius materiæ primæ, quàm ipsa vnio ad formā, quia scilicet posset esse materia cum aptitudine sine forma, & quia pro quocumque instanti tēporis, pro quo est materia, est ista aptitudo. Non esse verò realiter existens cōpetit prius materiæ negatiue, quàm esse realiter existens, quia materia, quantum est ex se, non haberet realiter existere, & quia pro nullo instanti reali temporis potest verificari de materia existente, quod non existat.

Itaque in proposito, quia pro primo instanti tēporis, quo verum est dicere de natura, quod existat, etiā verum est de illa dicere quod sit vnita; propterea nunquam potest de illa verificari, quod non sit vnita; & consequenter negatio vnionis non potest positiue ipsi competere, etiam pro instanti illo naturæ, quo prior est natura, quàm vnio; sed ad summum negatiue tantum ipsi conuenit, quatenus scilicet non competit ipsi pro illo priori ipsamet vnio, & quatenus negatio ipsius ex se competet ipsi pro temporis primo instanti, nisi causa extrinseca poneret vnionem impediētem eius resultantiam.

139 *Obicitur decimosextimo*, & præcipue ex *Suare, Lorca, Lugo*, & aliis: Natura humana assumpta facit vnum per se positiue cum Verbo diuino: sed hoc esset falsum in nostra sententia: ergo illa etiam est falsa.

Probatur sequela, quia si natura humana non haberet aliquid positiuum pro personalitate propria, tum esset substantialiter completa ex se positiue, nec careret aliquo complemento positiuo: sed natura non carens aliquo complemento substantiali positiuo per se nequit facere vnum per se cum vllō positiuo, quod ipsi superaddi possit; ergo natura humana in nostra sententia, non posset facere vnum per se cum persona Verbi.

An natura singularis faciat vnum per se cum personalitate.

Responderi posset iuxta aliquos negando maiorem, primo, quia quandoquidem natura singularis, vt talis, dicat formaliter negationem secundum plurimos, & consequenter sit vnum per accidens, non videtur quomodo possit facere vnum per se cum vllō alio aut positiuo, aut negatiuo in eorum sententia.

Secundo, quia vt in nostra sententia non potest natura singularis facere vnum per se positiue cum propria personalitate, ita non videtur quod debeat facere vnum per se positiue cum personalitate Verbi.

140 *Tertio*, quia ex locutionibus Patrum & Conciliorum non habetur, quod faciat vnum per se cum Verbo in sensu huius obiectionis: nam quamuis definiatur contra Nestorū, quod non vnatur per accidens homo cum Verbo, ista tamen vnio per accidens intelligenda est in sensu Nestorij, qui intelligebat hominem non fuisse vnium Verbo vnione aliqua physica, sed potius vnione morali secundum affectum, aut gratiam, aut dignitatem; contra quod definitur à Concilio, quod natura humana sit per se vnita, vnione scilicet reali, & physica, ac tali,

qua stante natura humana non possit esse physice præfens, vbi non sit Verbum præfens physice, non solum ex eo quod Verbum sit ex se necessario vbique, sed etiam, quamuis per impossibile non esset vbique; & quod non sit vnita per accidens ipsi, hoc est vnione morali secundum affectum, aut gratiam; quæ sententia videtur esse, *Damascei lib. 3. de fide c. 3. Substantialem enim*, inquit, *diciamus vnionem scilicet veram, & non secundum phantasiam, substantialem autem, non vt duabus naturis perfectissimis vnā compositam naturam*. Quamuis etiam dicant vnionem hypostaticam naturæ humanæ esse substantialem, tamen non sequitur propterea, quod ad eam sequatur vnum per se, sicut non sequitur in sententia Scotistarum ex eo, quod per transubstantiationem ponatur Christus sub speciebus panis, quod per eam producatur aliquam substantia.

141 *Quarto*, quia secundum plures ex aduersariis natura humana posset existere absque personalitate vlla positiua, de potentia absoluta, & in tali casu haberet omnes operationes sibi connaturales; sed nunquam potest facere aliquid vnum per se cum alio, quin indigeat ipso in ordine ad aliquam operationem naturalem, quam alias non posset habere; ergo secundum illos natura humana non facit vnum per se cum propria personalitate, nec consequenter cum diuina.

Quinto, quia videtur esse contra perfectionem personalitatis diuinæ posse facere vnum per se cum aliquo creato; quamuis enim non sit contra perfectionem ipsius vniri formaliter naturæ creatæ vnione physica & reali subiectata in natura, & terminata ad Verbum; tamen ad vnionem per se plus requiritur, quàm huiusmodi vnio; nam substantia & accidens vnuntur realiter & physice, non verò vnuntur per se, ita vt faciant vnum per se, vt patet; illud verò quod vnio per se, ad quam sequitur vnum per se, importat supra vnionem, realem & physicam, vix potest explicari, quin reperiatur esse inconueniens, quod Verbo diuino competat, aut possit cōpetere.

142 *Contra hanc responsionem in primis facit*, quod nullos, quod sciam, habeat auctores ex his, quorum opera impressa sunt.

Secundo quod male sonet, naturam assumptam non facere vnum per se cum assumente persona; quam rationem insinuat Doctor 3. dist. 6. q. 1. n. 9. Vt autem exacte vel confutaretur vel confirmaretur, oporteret ostendere, quid sit aliqua duo facere vnum per se; quod exigeret longiorem discursum, cui mihi iam vacat indulgere.

Ad propositum modo sufficit, quod certum debeat esse, quod humanitas non faciat tale vnum cum Verbo, quale facit cum propria personalitate, siue hæc sit positiuum quid, siue negatiuum: nam facit vnum per se cum propria personalitate, siue vnione aliqua intermedia: sic autem non facit vnum per se cum personalitate Verbi, sed mediante vnione; vnde tollitur magna pars difficultatis huius obiectionis, ad quam tamen,

143 *Respondeo aliter*, admissa maiori, negando minorem cum minori suæ probationis: quamuis enim verum sit, quod connaturaliter non possit natura completa substantialiter facere vnum per se cum alio, tamen supernaturaliter id fieri potest, vt omnes fateri debent, præsertim si vera sit maior obiectionis: nam alias Verbum diuinum, cum sit substantialiter completum, non posset facere vnum per se cum natura humana, siue illa esset completa ex se, siue non esset. Itaque qua ratione Verbum diuinum, licet completissimum sit positiue, potest facere vnum per se cum natura humana, eodem modo natura humana, licet completissima esset positiue, ita vt non careret vllō complemento positiuo substantiali sibi connaturali, posset tamen facere vnum per se cum Verbo diuino: & licet nobis non sit facile explicare, qua ratione id fiat, non propterea negandum est id fieri posse; sed hoc attribuendum est sublimitati & difficultati huius mysterij, quod caput humanum ita superat secundum communem sententiam, vt nec possibilitas quidem eius ab intellectu Angelico possit capi lumine naturali.

Postquā hæc exscripserā, perueni ad me Metaphysica

P. Blas

P. Blasij à Conceptione Carmelita Excalceat. in qua disp. 8. satis fufè tractat de hac materia; & quia contra meam fententiam tenet communioem *Thomistarum*, quamvis ex dictis facile efferet respondere rationibus, quibus Scotificam imperit; tamen maioris claritatis & doctrinæ gratia, placuit eas in specie proponere & foluere.

Obiicit ergo primò, & fit decima octava obiectio in ordine: Quod est perfectiffimum in genere fubftantiæ, nequit constitui per negatiuum. Sed perfona est perfectiffimum in illo genere; ergo.

Refpondeo distinguendo maiorem: fecundum illam rationem, fecundum quam est perfectiffimum, concedo maiorem: fecundum quancumque aliam cõfideratione, nego maiore, & concessa minori fimiliter diftinguo cõfequens. Itaque perfona est perfectiffimū quid in genere fubftantiæ, quatenus includit naturam fpecificam completam, & vt fic constituitur per pofitiua; quatenus vero dicit perfonalitatem formaliter, non est perfectiffimum nisi præfuppositiue, in quantū fcilicet illa perfonalitas est quid præfupponens naturā completā, quā nulla alia formalitas ex iis, quæ fpectant ad naturā præfupponit.

Obiicit fecundo: fuppositum constituitur in efle tali per illud, à quo habet repugnantiam vt faciat vnum per fe cum alio fupposito. Sed hoc habet ab aliquo pofitiuo & non à negatiuo; ergo.

Probat minorem, quia negatio quæ dicit repugnantiam ad aliquid, fundatur in aliquo pofitiuo, cui repugnat affirmatio oppofita: talis est negatio quam dicit fuppositum; ergo fundatur in aliquo pofitiuo.

Refpondeo, negando minorem; ad cuius probationem dico quod omnis negatio repugnantia, quam dicit quodcumque pofitiuum ad aliquod aliud pofitiuum, fundatur in aliquo pofitiuo, quæ est doctrina ipfiusmet Scoti fupra in finna n. 116. Sed negatio repugantiæ, quæ dicit aliquid includens tam pofitiuum quam negationem, non neceffario fundatur in aliquo pofitiuo, cui repugnet forma oppofita, vt poteft manifeftè; quia Petrus non fedens, formaliter & reduplicatiue loquendo dicit negationem repugnantiam ad fedendum: repugnat enim quod fi non fedeat, fedeat, & tamē illa negatio non fundatur in aliquo pofitiuo, cui repugnet federe; neq; enim in Petro non fedente est aliquid pofitiuū, cui repugnet federe. Et ita fane est in propofito: nam fuppositum dicit & naturam & negationem, fignificatque vtrumque & pro vtroque fupponit: vnde cum repugnet fimul cum negatione illa efle dependentia, feu communicatio quā negat, licet ipfam non fundatur in aliquo pofitiuo, cui repugnet talis communicatio, tamen fuppositum, quod ipfam formaliter dicit, debet neceffario dicere non repugnantiam ad communicationem: de quo non poteft efle difficultas vlla, fi quis aduerterit tantum terminos.

Obiectio tertia ipfius est octaua fupra propofita ex *Caietano*, quæ præterea hic non est repetenda: fed addenda tamen ex ipfo funt aliquot Cõfirmationes eius.

Prima est; quod Verbum diuinum fuppleat id, in quod refunderentur actiones humanitatis Chrifti, fi non fuiffet affumpta: fed id non efferet negatio, quæ nullum habere poteft influxum in actiones pofitiuas; ergo verbū non fupplet negationem, fed aliquid pofitiuum.

Confirmat fecundo: quia fi fuppositum efferet aliquid negatiuum, fequeretur quod Deus non redemerit nos quod actiones Chrifti non funt valoris infiniti; quod non detur cõmunicatio Idiomatum: quæ funt abfurdæ.

Probat fequela, quia fi fuppositum constituitur per negatiuum formaliter, non poffunt actiones refundi in fuppositum formaliter; ergo cum Verbum fuppleat defectum fuppositi, actiones humanitatis non poffunt refundi in perfonam Verbi, & fic non dignificabuntur ab illa.

Confirmat tertio, quia illa fubftantia quæ habet omnia pofitiua, quæ habet fuppositū creatū, habet illa omnia in quæ poteft reduci actio: fed humanitas Chrifti habet illa omnia feclulo Verbo; ergo habet omnia in quæ poteft reduci actio, & cõfequenter actio nequit reduci in Verbum.

Confirmat quarto: quia illa fubftantia, quæ est omnino

completa & tetminata intra genus fubftantiæ, est fupposita: fed humanitas Chrifti est talis fecundum fe, feclulo Verbo, & vnione, fi non caret entitate vlla pofitiua quæ fit complementum eius; ergo est fupposita, & cõfequenter in Chrifto funt duo fupposita; ergo.

Refpondeo ad primam Confirmationem, diftinguendo maiorem: in quod refunduntur, tanquam in principium influens in ipfas phyfice vt quod aut vt quo, nego maiore; & fane, neque vt fic fupposititas influeret in illas, quamvis efferet quid pofitiuum; & mihi videtur abfurdū quod fuppositū diuinū fic influat in operationes Chrifti, quod tamen fupponit hic author: tanquā in principium, quo constituitur fuppositum, quod denominatur agere & habere illas actiones, & quod vere illas habet, quia habet naturam à quo procedunt; concedo maiore; & fimiliter diftinguo minore, & nego cõfequentiam.

Ad fecundam confirmationem, nego fequelam & diftinguo antecedens probationis: non poffunt refundi in ipfam, tanquam in principium quo, aut quod phyfice influens, concedo; tanquam in constitutum perfonæ feu fuppositi, quod denominatur agere, nego antecedens & cõfequentiam.

Ad tertiam confirmationem fimiliter diftinguo maiorem: habet illa omnia in quæ poteft refundi actio, tanquam in principia phyfice & pofitiue influentia, concedo maiorem: habet omnia illa in quæ poteft refundi, ita vt nihil aliud poffit denominari agere præter illa, nego maiorem, & fimiliter diftinguo primum cõfequens & nego fecundam cõfequentiam.

Ad quartam confirmationem Refpondeo diftinguendo maiorem: fi fit vnita alteri fupposito, nego maiorem; fi non fit, concedo maiorem; & concessa minori nego cõfequentiam.

Idem Author præterea q. 3. & 4. explicans fuam fententiam fufè conatur oftendere, fecundum mentem fancti Thomæ & rationem, fupposititatem non efle diftinctam ab exiftentia vt indiuidua.

Sed quamvis hoc poffet fortassis dici ex fuppositione fententiæ S. Thomæ, quod exiftentia diftinguatur realiter ab efseria; tamē ex fuppositione fententiæ verioris, quod non diftinguatur realiter, non habet probabilitatē, quia fequeretur humanitatē Chrifti habere fupposititatē propriam, contra fidem, quia habet exiftentiā propriā.

ADDITION.

Maftrius disput. 11. Metaph. num. 45. ponit meam explicationem incommunicabilitatis quam dicit perfona, quæ dixi fupra nu. 64. incommunicabilitatem, quam dicit perfona, efle oppofitam communicationi, quæ communicatur natura diuina tribus perfonis, & natura humana Verbo, & addo num. 68. vt aliqua fubftantia fingularis completa dicatur perfonari, non requiri vllam aliam, quam negationem actualis communicationis cum aliquo, fivæ formaliter, fivæ realiter diftincto, cum quo faceret vnum per fe.

Contra, quam doctrinam ait fe nescire cur introducam communicabilitatem diuinæ naturæ tribus perfonis ad explicandam incommunicabilitatem perfonalitatis, cum fit longe difficilior ipfa perfonalitate perfonæ; tum quia non est hic fermo de perfonalitate diuina, neque de perfonalitate communi ad diuinam & humanam, fed de creata præcife, tum quia communicabilitas natura diuinæ tollitur per fingularitatem: eo enim ipfo quod natura creata est fingularis, est etiam pluribus incommunicabilis, vt quod, cum talis cõmunicabilitas fit priuilegium fpeciale diuinæ naturæ ratione infinitatis eius. Quamvis ergo perfonalitas creata tollat immediate à natura communicabilitatem, quæ modò humanitas Chrifti est verbo communicata, non tamen tollit eam quæ natura diuina communicatur tribus perfonis, fed hæc tollitur à fingularitate, & ideo non fpectat ad formalitatem perfonæ nifi præfuppositiue.

Sed certe facile deberet efle Maftrio fcire, quod dicit fe nescire: nam certum est, quod nulla fubftantia completa & fingularis, quæ haberet talem communicabilitatem, qualē habet natura diuina, poffet efle perfona, ficut nec ipfa

ipsa natura diuina est persona, quia habet talem comunicabilitatem, unde euidens est, quod vt natura aliqua personetur, debeat habere talē negationem, siue habeat ipsam à personalitate distincta, siue à singularitate, & quamuis hæc comunicabilitas sit valde difficilis, quoad rationem, tamen omnes, per fidem intelligunt, quod natura diuina habet talem comunicabilitatem, & hinc nullo negotio deducere possunt, quod ad personam requiratur negatio ipsius, & quod qui velit ostendere quid sit persona, debeat in explicatione ipsius, si velit recte discurre, facere mentionem de tali negatione.

Præterea falsū est, quod illa negatio habeatur à singularitate naturæ, sed potius quemadmodum comunicabilitas naturæ diuinæ habetur ratione infinitatis ipsius, vt ipsemet Maftrius fatetur: ita negatio talis comunicabilitatis habetur à finitate naturæ creatæ.

Deinde, quidquid sit de Maftrio, ego agebam de incommunicabilitate, quam debet dicere persona, vt sic, communis diuinæ & creatæ, & si agerē de persona creatæ, adhuc vt recte agerē, deberē vel dicere vel supponere, quod ad illam requiratur negatio comunicabilitatis talis, quam habet natura diuina: nam si non consideretur vt sic incommunicabilis, non posset esse persona sicut natura diuina non est persona, quia non est sic incommunicabilis, sed potius comunicabilis.

Deinde conatur probare, quod ego debebam præter negationem actualis communicationis ponere negationem aptitudinalis communicationis, quia etiam natura personabilis habet talem negationem, etiam quando actu dependet.

Sed certe si natura assumpta habeat talem negationē, illa non potest spectare formaliter ad personalitatem ipsius; quia aliās natura assumpta non careret tota sua personalitate, sed Verbum assumeret partem ipsius.

Præterea illa negatio aptitudinis, quam habet natura assumpta cōuenit ipsi ratione finitatis & cōpletionis ac singularitatis suæ, & nō ratione personalitatis realiter distinctæ: ergo si valet discursus Maftrij cōtra me, nō deberet poni in explicatione personalitatis propriæ ipsius sicut nec secundū ipsum deberet poni in explicatione eius negatio comunicabilitatis, quam habet, naturæ diuinæ, quia illa negatio cōuenit ipsi ratione singularitatis.

Deinde, siue natura assumpta aut quæcumque completa singularis habeat illam aptitudinem aut negationem eius, quod spectat ad quæstionem de nomine, certe eo ipso, quo esset completa, modo non haberet communicationem actualem ad Verbum, esset persona; unde negatio aptitudinis illius est omnino impertinens ad rationem personæ.

Vtcrius eodem numero ait illam meam doctrinā de negatione actualis communicationis, quæ esset personalitas, contradicere alteri conclusioni meæ, quæ 72. docui incommunicabilitatem, quam dicit persona, nō bene explicari dicendo, quod esset illa, à qua habet persona non posse communicari alicui cum quo facit vnum per se, quia Verbum diuinū est persona & tamen comunicatur naturæ humanæ faciendo cum ipsa vnum per se.

Hæc, inquit, videtur mihi manifesta contradictio in prima & tertia conclusione huius Authotis, aut ipsum non intelligo; quia reuera ibi adeo obscure ac perplexe loquitur, vt vix percipi possit quid dicere velit.

Certe si putarem me mereri hanc censuram, valde displiceret mihi, quod ita me explicauerim, quia amo claritatem; sed si, quod potius existimo, non mea culpa sit, quod Maftrius me nō intellexerit, sed ipsiusmet aut ingenio aut negligētiæ in me legendo adscribendū sit, curare non debeo, nec curo sane, quid ipse de me sentiat.

Dabo tamen hic operam vt facile possit intelligere me mihi non contradixisse.

Docui ergo in prima conclusione, quod nihil requiratur, vt substantia cōpleta singularis suppositetur, quā vt habeat negationem actualis communicationis talis, qualem habet natura diuina, & natura assumpta, hoc est communicationis cum aliquo realiter aut formaliter distincto cum quo faciat vnum per se.

In altera dico quod nō bene explicetur incommunicabilitas esse illa, à qua habet non posse comunicari alicui, cū quo faciat vnum per se, & id videor mihi satis apparenter probare. Sed vellem scire, vbi hic sit species vlla contradictionis: in prima loquor de natura singulari; in altera de persona; & hoc ipsum sufficit ad tollendā contradictionem. In prima dico, quod natura completa singularis personaretur si haberet talē negationem. In altera dico, quod non bene explicaretur incommunicabilitas, quam dicit persona per negationem talem.

Neutra conclusio cōuenit in subiecto aut predicato, quomodo ergo possunt contradicere sibi: cū contradictio non possit esse, nisi quando, quod negatur de vno subiecto in vna propositione, affirmatur de ipso in altera, quod fieri impossibile est, quando non conueniunt propositiones in subiecto ac predicato. Sed fortassis nō intendit Maftrius, quod sit formalis & immediata contradictio; sed virtualis ac mediata, hoc est, vult fortassis quod ex illo, quod dico in vna conclusione possit per discursum colligi oppositum illius, quod dico in altera: sed oporteret tamen antequam tam grauiter censuraret, vt proponeret illum discursum.

At ego ipse facere conabor, quod non fecit Maftrius, & proponam vnicum discursum qui occurrat mihi, quo id fieri videri possit.

Persona nō bene explicatur esse id quod nō potest alteri comunicari cum quo faciat vnum per se, quia aliās Verbum Diuinum non esset persona, quia comunicatur naturæ humanæ cū qua facit vnum per se: ergo vt aliquid sit persona, non sufficit, quod sit aliquid, quod nō possit sic comunicari, sed natura cōpleta, non actualiter comunicata alicui cum quo faciat vnum per se, non habet aliud quam quod non possit sic comunicari: ergo per talem negationem non redditur personata, neque de illa cum tali negatione potest dici, quod sit persona, & consequenter non sufficit talis negatio, vt sit personata, quæ propositio directè contradicit primæ conclusioni meæ, & sic tertia virtualiter contradicit primæ.

Sed certe hic discursus non concludit intentū: nā imprimis negari debet prima consequentia, quamuis enim non requiratur, quod persona dicat talem negationem, tamen si diceret ipsam, omnino sufficeret, unde si natura completa haberet talem negationem, esset adhuc persona non obstante doctrina tertiæ conclusionis.

Deinde falsum est subsumptum, nam natura completa à negatione communicationis non habet non posse communicari, sed actu communicari.

Sed dices: adhuc illa negatio nō sufficit ad personandā naturam quæ potest non esse, quando adest personalitas sed negatio communicationis, quam ego pono in prima conclusione potest non esse, quando adest personalitas, si vera sit tertia conclusio: nam Verbum Diuinum habet talem communicationem simul cum personalitate, ergo manet personalitas absque tali negatione.

Respondeo negando minorem: quia negatio quam pono in prima conclusione est negatio communicationis naturæ singularis complete, talis autem est in ipsa natura Verbi, vt afficitur personalitate Verbi, neque enim natura Verbi comunicatur naturæ humanæ faciendo cum ipsa immediate vnum per se, sed ipsamet persona Verbi comunicatur.

Deinde negatio communicationis, quam ego dixi sufficere ad personandā naturam completam singularem est negatio communicationis per modum naturæ alicui, cum qua faceret vnum per se, & hoc sufficienter declarabam, quando dixi, quod deberet esse opposita communicationi, quam dicit essentia diuina cum tribus personis, & natura humana Verbo; vtræque autem hæc communicatio est communicatio naturæ; communicatio autem Verbi respectu humanitatis, non est communicatio naturæ, neque enim Verbum est natura in se, & multo minus est natura humanitatis.

Vnde negatio, quā dixi in prima conclusione sufficere, non est negatio, quā dixi in tertia conclusione nō sufficere ad explicationē personæ, & sic ex omni capite patet, quod

quod mihi ipsi non contradixerim in illis duabus conclusionibus.

De obscuritate autem & perplexitate mea in re illa difficili, quam imponit Maftrius, non possum me aliter purgare quam relinquendo lectorum ingeniosorum arbitrio, an ita sit.

Postea n. 46. conuenit cum Eminentissimo de Lugo, quatenus dicit effectum secundarium personalitatis esse reddere naturam incommunicabilem illi, cui posset diuinitus communicari separata personalitate propria, cum enim natura singularis secundum se possit supernaturaliter communicari supposito alieno, personalitas propria addita ipsi, facit ne possit sic communicari.

Dicit vero in merito me hoc negare, & dicere naturam ex se habere negationem communicationis respectu cuiusque, cui non potest communicari nisi supernaturaliter: si enim, inquit, id verum esset, plane omnis substantia & supposita de medio tolleretur, nec vlla prius incommunicabilitas posset esse effectus eius formalis.

Dicit enim, inquit Maftrius, naturam meam v.g. ex se ipsa habere negationem communicationis, cui communicari non potest nisi supernaturaliter; non vero ratione substantiæ propriæ, quæ ipsam modo terminat, quod est prius falsum, quia si talis incommunicabilitas vel incommunicatio, sic ei conueniret; neque per potentiam Dei tolli posset.

Hæc Maftrius, qui si me etiam clare loquentem intelligeret, non sic discerneret, nec mihi imponeret, quod nec somniaui quidem: nam ego non dixi incommunicabilitatem seu incommunicationem non esse effectum personalitatis, aut conuenire naturæ absque personalitate, sed dixi illam non esse effectum vllius personalitatis, quæ esset quid posituum quale asseritur esse personalitas à Cardinali de Lugo, & Thomistis ac Recentioribus communiter; quia, vt dixi, natura ex se, hoc est, absque vlllo posituo superaddito, habet negationem communicationis talis, & supposita negatione communicationis de potentia absoluta nequit communicari; vnde intuli, quod illa incommunicabilitas non posset esse effectus alicuius positiui, (Aduertat hoc Maftrius) distincti à natura, & consequenter nequit esse effectus personalitatis in sententia ipsius, hoc est Lugo: vbi aduertat etiam, quod non dixerim illam non esse effectum personalitatis quomodocunque, sed personalitatis in sententia Lugo, qui putat personalitatem esse quid posituum.

Quod autem dixeram naturam ex se habere illam negationem communicationis, non debet sic intelligi, quod illa negatio esset de essentia naturæ: hoc enim nihil esset absurdum, cum euidenter sit, quod nulla negatio sit de essentia absoluti; neque sic etiam quod illa negatio esset inseparabilis à natura, quia ipse fatebar & est de fide, naturam posse supernaturaliter communicari; sed clarissimus sensus est, quod ex se, hoc est, sine aliquo posituo superaddito, habere illam negationem, nisi Deus communicaret illam; vnde ad hoc, quod haberet illam negationem, sufficeret quod Deus non vniret illam hypostaticè, & supposito, quod non vniret illam, ad ipsammet naturam, sequeretur necessario illa negatio & personaretur per illam, etiamsi nihil aliud posituum poneretur in illa; nec posset intelligi esse personata, quin intelligeretur eam habere talem negationem.

Vnde manifeste patet, quod quamuis hoc totum verum sit, & speciatim verum sit, quod natura ex se in sensu iam explicato habeat illam negationem, non tolli personalitatem ex medio; imo potius astringitur, quia ipsamet negatio illa est personalitas, vt expresse docui.

Uterius n. 54. dicit me non satis mihi constare dum n. 72. improbaui descriptionem substantiæ, qua dicitur esse illud, quod reddit naturam incommunicabilem alteri supposito, quia non posset intelligi illa descriptio, nisi intelligeretur suppositum, quod ponitur in illa, & non posset suppositum intelligi, nisi intelligeretur substantia qua constituitur; vnde obscurum per æque obscurum explicatur in illa descriptione, dicit autem Maftrius me, damnando illam descriptionem, non satis mihi con-

stare, quia n. 67. explicaueram incommunicabilitatem personæ per negationem communicabilitatis, qua natura diuina communicatur tribus personis, & natura humana de facto communicata est supposito diuino.

At fallitur toto caelo Maftrius: nam illo loco non explicavi incommunicabilitatem per negationem communicationis cum persona vlla sub conceptu aut nomine personæ; sed per negationem communicationis, quam habet natura diuina cum Patre & Filio & Spiritu sancto; & natura humana cum filio Diuino, & quamuis Pater & Filius & Spiritus sanctus sint personæ, tamen sub illis nominibus formaliter non significantur, quatenus sunt personæ, neque vt quis concipiat ipsos sub illis rationibus est necessarium, vt intelligat quid sit persona, aut quam incommunicabilitatem dicat.

Deinde, quia omnes credunt naturam humanam esse communicatam Verbo, & diuinam tribus personis diuinis, & propterea debeant habere aliquem conceptum de personis, quamuis non debeant cognoscere distincte, quid sit persona, optime posset incommunicabilitas naturæ explicari per ordinem ad illam communicationem omnibus credentibus, & concipientibus consequenter aliquo modo personas, & communicationes naturæ diuinæ tribus, & humanæ vni ex illis.

Sed quando quis vellet explicare personam, vt sic, profecto ineptissime explicaret ipsam per negationem communicationis alteri supposito, aut personæ propter rationem præmissam.

Ad quam nullo modo satisfacit Maftrius dicendo, quod militet etiam contra definitionem singularis cum dicitur id, quod est indiuisibile in plura singularia, de quibus prædiceretur vt superius de inferioribus, & contra definitionem singularitatis, quando dicitur esse illa, per quam redditur natura incommunicabilis alteri singulari, vel indiuiduo.

Concedendum enim quod militet quidem ratio prædicta contra illas descriptiones, & propterea quod pessimæ sint.

Nec vlllo modo admittendum, quod dicit Maftrius, posse interdum poni aliquid eiusdem rationis cum definito in definitione, non tanquam explicans definitum, sed tanquam additum: sic absolutum, inquit definitur esse, quod non ordinatur ad aliud absolutum. Genus generalissimum quod alij Geneti non supponitur, vnde infert quod suppositum poterat poni in descriptione suppositi; præsertim cum suppositum, quod ponitur in illa, sit suppositum diuinum, non creatum. Hæc, inquam doctrina non est admittenda: nam falsum est, quod bene explicetur absolutum per ordinem ad aliud absolutum, & si aliquis non cognosceret aliunde quid est genus, pessime explicaret genus generalissimum per ordinem ad aliud Genus, supposito autem quod sciatur, quid sit Genus bene declaratur generalissimum esse, quod non habet supra se Genus, aut non supponitur Geneti.

Et certe nisi deseruiret suppositum positum in definitione suppositi, vt intelligatur ratio suppositi, frustra in ea poneretur, & si suppositum sub conceptu suppositi sit terminus incommunicabilitatis, vt ait Maftrius, certe repugnat incommunicabilitatem intelligi, quin intelligatur suppositum sub ratione suppositi.

Deinde, quod ait suppositum diuinum esse suppositum, quod ponitur in illa descriptione omnino falsum est, nam suppositum debet esse incommunicabile etiam supposito creato, & præterea etiam suppositum diuinum deberet intelligi antequam intelligeretur suppositum definitum, quod implicat.

De substantiis partialibus.

144. Modo restat, vt aliquid breuiter subiungamus de substantiis partialibus, circa quas non levis est controuersia inter recentiores, an dentur, necne. Est autem hæc difficultas de substantiis rerum materialium compositarum: quæ res cum habeant duplicem compositionem, vnam essentialem ex partibus essentialibus, vt materia, & forma; alteram integram ex partibus integralibus, vt est compositio hominis ex manu, pede, capite, ossibus.

offibus, neruis, & aquæ ex partibus pluribus, quarum quælibet est aqua: hinc queritur an similiter huiusmodi rerum substantia seu supposititas sit composita ex pluribus partibus, ita scilicet, ut & materia, habeat propriam substantiam, & forma propriam, & manus propriam, & caput propriam, & quælibet pars integralis aquæ propriam: & ne reducatur quæstio ad nomen, utque controuersia melius intelligatur.

Aduertendum est, illud quod hic vere queritur, esse, an substantia totalis, & supposititas, qua dicitur natura humana v.g. subsistere, in se, sit composita ex pluribus entitatibus realiter distinctis, quarum una afficiat per se immediate unam partem istius naturæ, altera alteram; an vero non constet huiusmodi partialibus entitatibus. Hæc est realis controuersia huius rei. Alia verò, qua controuerteretur, an illæ partiales entitates, si darentur, essent dicende substantiæ partiales, est mere de nomine, & propterea longe minoris momenti. Quamuis autem hæc difficultas procedat potissimum in sententia eorum, qui putant substantiam esse quid posituum, tamen quia suo modo habet locum in nostra sententia, & quia utile erit scire, quid dicendum sit in illa altera sententia, volui eam examinare.

Senten-
tia Suae-
rij.

145. *Suar. disp. 34. Met. sect. 5.* asserit quaecumque substantiam substantiæ compositæ constare ex partibus tam essentialibus, correspondentibus sc. partibus essentialibus eiusdem substantiæ, quam integralibus correspondentibus partibus eius integralibus, atque adeo quælibet esse diuisibile. Et cum aliquid possit esse indiuisibile dupliciter; *Primo* quatenus habet partes, siue illæ partes sint tales, ut seorsim possint remanere, siue non. *Secundo* ita, ut habeat partes, quæ seorsim possint remanere, & existere; dicit Suarez quod partes substantiæ possint seorsim separari, & conseruari: unde quando destruitur totum aliquod physicum, v.g. homo, licet consequenter tollatur substantia totalis, non tamen tollitur substantia partialis materiæ, nec substantia partialis animæ: & rursus quando destruitur totum integrale per discontinuationem partium, ut tota aqua composita ex mari, & ex gutta aliqua, quæ tolleretur ab ipso, licet tollatur substantia totalis, non tamen tollitur substantia partialis aut reliqui maris, aut ipsius guttæ.

Ad hæc addit, quod licet substantia cuiusvis totius physici sit composita ex partibus correspondentibus partibus ipsius physici; & licet pars correspondens materiæ, vocari possit substantia partialis: tamen pars correspondens formæ non sepe vocari debet substantia partialis, sed solum quando forma est indepēdens à materiā, ut est sola anima rationalis; unde in solo homine admittit duas substantias partiales correspondentes partibus physici ipsius.

146. Hanc sententiam subtilissime proponit *Vasq. 3. par. disp. 33. c. 1.* qui ipse negat vllō modo substantias, aut modos partiales essentielles correspondentes materiæ & formæ; admittit autem modos partiales correspondentes partibus integralibus, quamuis neget illos debere vocari substantias partiales: & cum eo conuenire videtur *Lorca disp. 29. c. 1.* & *Lugo disp. 12. sect. 3. n. 37.* hoc tamen discrimine, quod *Vasq. nu. 6.* neget substantiam totalem integram ex modis partialibus esse ita diuisibilem, ut una pars eius possit manere, separata altera; *Lugo* verò n. 54. oppositum doceat.

Unde sententia *Vasqui* est, quod quando vnica pars maris, v.g. separatur ab ipso, aut adiungitur ipsi, statim pereat substantia totius maris, & adueniat noua: sicut aliqui philosophantur de vnione animæ rationalis ad corpus, dicentes, quod deperdita, aut acquisita quacumque minima hominis parte integrali, statim deperdatur vnio, quā antecederet habuit anima ad corpus, eiusque loco alia succedat. *Lugo* verò putat non ita esse, sed separata vna parte maris, manere modos, quibus vtraque pars ante separationem afficiebatur, & ab iis vtramque partem discontinuatam habere, formaliter in se subsistere, & esse suppositatam, quando natura istarum partium est physice completa completionē essentiali, ut fit in partibus aquæ. Unde fatetur hic author dari substantias partiales, non verò physicas, hoc est substantias partium physicarum essentialium.

145. *Fundamentum Suarij* est valde vrgens, nimirum, quia vnicus indiuisibilis modus non potest per se primò afficere aliquid diuisibile; ergo cum totum compositum physicum sit diuisibile in partes essentielles, debet subsistere substantia composita ex partibus correspondentibus suis partibus essentialibus.

Confirmatur, quia si esset vnicus modus, quæro quid per se primò immediate afficeret, an materiam primam v.g. lapidis, vel formam eius, vel vtrumque simul? Si primum dicatur, aut secundum, tum totum subsisteret per substantiam competentem immediate vni parti: si tertium dicatur, nimirum quod afficiat vtrumque simul, præterquam quod absurdum videatur, idem indiuisibile, quod non sit spirituale, afficere simul immediate duo subiecta distincta realiter, ut sequeretur in illa sententia; adhuc in substantia hominis esset difficultas specialis, quia deberet esse spiritualis & corporalis simul; spiritualis, quia esset modus immediate conueniens animæ; materialis, quia esset modus immediate conueniens corpori, & dependens ab ipso.

148. Magis autem ad oculū quasi valet hoc fundamentum in toto integrali homogeneo, v.g. in tota aqua, cuius substantia, si esset indiuisibilis, aut deberet extendi per totam aquam maris, v.g. & ita aliquid idem numero existens actu prope Hiberniam, simul actu existeret prope Indiam; quod per se videtur satis absurdum; aut deberet esse in aliqua determinata parte, quod minus est absurdum: tum quia non posset assignari in quam, cum esset eadem ratio de omnibus; tum quia quaecumque pars eius est diuisibilis, & consequenter tam incapax ipsius, quam tota aqua. Deinde quod dicit Vasquez, substantiam integram esse quidem diuisibilem, sed non ita, ut possit vlla pars, separatis aliis partibus, remanere; in primis gratis dicitur, & præterea absurdum videtur, quod ablata guttula maris prope Hiberniam, aliquod complementum totius reliqui maris, etiam in India destrueretur, & producatur eius loco aliud. Quamuis enim non videatur absurdum, quod producta aut destructa vna albedine, per totum mundum omnia alia alba perdant, aut acquirant relationem similitudinis, quæ habet ex natura fundamenti resultare per positionem aut destructionem termini; tamen id nullo modo dicendum est de aliquo; absoluto complemento substantiali, quale putat Vasquez esse supposititatem, præsertim siue euidenti necessitate.

149. *Et per hoc maxime confirmatur præcedens probatio*, quia licet non sit impossibile de potentia absoluta, quod aliquid indiuisibile, etiam non spirituale, subiectetur in subiecto diuisibili; tamen quod naturaliter ita subiectetur, non est dicendum absque necessitate; nec quod ita fiat in proposito; quia non est dicendum, quod quoties accedit, aut recedit vna guttula maris, toties accedat aut recedat complementum nouum completis totum mare quaquaversum; cui similem ob causam dixi in Physica, vnionem animæ etiam rationalis ad corpus, non esse indiuisibile, sed diuisibilem integraliter. Quod est etiam fundamentum, cur *Lugo* recedat hac in parte à *Vasque*.

Idem autem *Lugo* responderet ad fundamentum Suarij, quatum ad substantias partiales physicas, non esse inconueniens, quod eadem simplex & incomposita substantia faciat materiam & formam subsistere, sicut non est inconueniens, quod vniantur vnica simplici vnione. *Sed in primis falsū est*, quod vniantur vnica vnione, ut patet ex dictis primo Physicorum. Deinde non est eadem ratio de vnione & substantia, quia vnio subiectatur in vno extremo, & terminatur ad alterum; & hac ratione videretur vnica posse sufficere tam simplex, quam esset ipsum extremum, si nihil aliud impediret: at substantia non est nexus duorum extremorum connectens illa, nec habens materiam pro subiecto, & formam pro termino, aut contra; sed æquæ, & eodem modo afficiens immediate vtrumque secundum hos autores: ergo non potest esse simplex, quamuis vnio posset esse simplex.

150. *Fundamentum Vasqui* est, quod de ratione substantiæ, sit facere re, quæ afficit, omni modo incommunicabilem; ergo

ergo cum pars tam physica, quam integralis actu existens in toto, sit communicata toti, non potest esse incommunicabilis, & consequenter non potest affici aliqua subsistentia partiali.

Confirmat primo, quia non potest assignari, quisnam esset effectus proprius subsistentiæ partialis, aut entitatis vllius partialis modalis, quæ afficeret immediatè formam & materiam; ergo non datur talis entitas. Hoc fundamentum fusè proponitur ab eodem auctore cap. 2. & 3. eoque vtitur tam *Lorca*, quam *Lugo* supra.

Confirmat secundo, quia non dantur in composito substantiali plura supposita partialia; ergo neque debent dari plures subsistentiæ partiales, quia est eadem ratio de vno ac altero.

Confirmat tertio: licet supposititas integralis habeat plures partes, ex quibus coalescit, tamen neutra ex illis partibus debet vocari supposititas; sicut licet homo constitutur ex pluribus partibus, neutra tamen ex illis partibus debet vocari homo, sed bene pars hominis. Hoc est in substantia totum fundamentum Vasquis.

151. *At certe mihi longè minoris ponderis videtur*, quam vt propereca iis, quæ ipsius sententiam comitantur, difficultatibus, quis se exponat. *Nam in primis*, vt patet ex dictis supra de incommunicabilitate naturæ personarum, nullo modo habetur à supposititalitate negatio communicationis cum partibus siue essentialibus, siue integralibus, cum constet eas naturas, quæ talem incommunicabilitatem habent, eam non à personalitate habere, sed à seipsis; vt euident est in natura Angelicæ; ergo communicabilitas partis, siue essentialis, siue integralis, respectu alterius compartis, non tollit, quo minus habeat subsistentiam partialem.

Confirmatur primo: æque immediate subsistentia totalis afficit, vel secundum se totam, vel secundum partem sui, quamcumque tam integram quam essentialem, secundum *Vasquæ* & *Lugonæ*, quàm ipsamet subsistentia partialis secundum Suarez debet afficere; ergo non magis debet subsistentia partialis, si daretur, impedire communicationem siue essentialem, siue integram istarum partium, quam subsistentia totalis: sed hæc illam non impediret, vt manifestum est; ergo nec illa. Consequentia patet à paritate rationis, nec certè vlla disparitas assignari potest vllius momenti.

Confirmatur secundo hæc specialiter cōtra *Lugonæ*, quia non minus repugnat communicabilitas integralis supposititalitati, aut subsistentiæ, quam communicabilitas essentialis; sed illa secundum illum non est incompatibilis cum subsistentiâ; ergo neque hæc.

152. *Dices*, cum eodem *Lugone*, disparitatem esse, quod subsistentia impediatur omnem, quam potest, incommunicabilitatem; potest autem impedire communicationem essentialem facilius quam integram.

Sed hæc responsio est prorsus incommoda: tum quia argumentum conatur probare, vtramque communicationem posse impediri, & de facto impediri, vel certe nullâ impediri de facto; tū quia tota ratio, cur possit impediri communicatio essentialis, est quia per subsistentiâ tollitur, quo minus res possit esse in alio, & consequenter quod subsistit etiam subsistentia partiali, non potest esse in alio, nec communicabilitas essentialis, qua mediante res possit esse in alio, compati potest cum subsistentiâ: sed pars integralis mediante communicatione potest esse in alio, quantum est ex se; ergo per subsistentiam potest tolli, & de facto tollitur eius communicabilitas, aut certe illud fundamentum non valet.

153. *Dices secundo cum eodem*, partem integram non tam proprie esse in alio, quam partem essentialem. *Sed contra*, quia licet non tam proprie esset fortassis in alia parte, quam forma in materia, tamen certum est, quod tam proprie sit in alia parte quam materia sit in forma, & quod magis proprie, & intrinsece sit in toto composito integrali resultante ex illa & aliis partibus, quam materia in forma, imò & quam forma in materia, ergo sicut subsistentia impediret secundum ipsum, quod materia posset communicari formæ, ita etiam im-

pediret quominus pars integralis communicetur alteri parti, aut saltem alteri composito.

Per hæc in forma patet, ad prædictum Vasquis fundamentum, negando antecedens.

Ad primum confirmationem respondeo, negando antecedens, etiam, ex suppositione quod subsistentia esset modus absolutus: qualis enim effectus tribuitur subsistentiæ totali respectu totius naturæ, talis tribui potest subsistentiæ partiali respectu partis, quam afficeret; præsertim cum, vt sufficienter probatum est, negatio communicabilitatis per modum partis aut essentialis, aut integralis, non sit effectus supposititalitatis totalis.

154. *Ad secundam confirmationem* nego consequentiâ, quia ad suppositum requiritur non solum subsistentia, sed etiam natura singularis non communicata actu, cum dependentia alteri naturæ immediatè, siue physice, siue integraliter; vnde cum in toto integrali aut physico nō reperiantur plures tales naturæ, sed vna tantum, propterea non dantur in eo plura supposita. At ad subsistentiam partialem non requiritur subiectum non communicatum alteri physice aut essentialiter, vnde quandoquidem plura subiecta reperiantur in quolibet supposito materiali, quæ nullum habeant impedimentum, quo minus cuilibet sua propria subsistentia corresponderet, præterquam quod non reperiantur plura in tali supposito, sic non comunicata, sequitur manifeste plures supposititalitates, quantum ad hoc posse reperiri in quolibet supposito, quamuis plura supposita in eo non reperiantur.

Confirmatur, quantum ad subsistentias partium essentialium, quia anima rationalis dum in triduo mortis afficiebatur personalitate Verbi, non dicebatur suppositum; ergo multo minus diceretur tale, quando coniungeretur actu alteri parti.

Ad tertiam confirmationem fateor partes cuiuslibet compositi non debere habere rationem, aut denominationem essentialem ipsiusmet compositi: quod euidenter ostendit exemplum de homine, & quouis composito heterogeneo: at certum est quod aliquod compositum possit habere partes eiusdem rationis, & denominationis essentialis cum ipso toto, vt non minus euidenter ostendit exemplum de aqua, cuius quælibet pars integralis est aqua. Huiusmodi autem totum diceret esse subsistentiam totalem, quicumque diceret eam esse compositam ex subsistentiis partialibus.

CONCLUSIO I.

155. *Subsistentia seu supposititas totius completi integralis, vt aquæ, & totius hominis, est compositum ex subsistentiis partialibus, correspondentibus partibus ipsius totius.* Hæc est *Suaris* supra & *Lugonis*, patetque ex dictis, præsertim cum nihil aliud adferri possit, quod impediatur.

Dices: si darentur huiusmodi subsistentiæ partiales, deberent vniri inter se per alias vniones, aut modos distinctos, & sic daretur magna ac inutilis multiplicatio modorum.

Respondeo negando sequelâ, quia sufficeret vniri subiecta earum, eo enim ipso ipsamet sufficenter vnirentur, quod maxime habet locum, si dicatur nobiscum, quod consistent in negationibus: quod si non sufficeret vnio subiecti, sed præterea requireretur vnio particularis ac distincta inter ipsamet supposititalitates partiales, cōcederetur sequela; nec in tali casu inutiliter, sed necessarid multiplicarentur vniones aut modi; vt patet.

Dices secundo: posset assumi iuxta hoc vna pars totius integralis aquæ, vnita alteri parti, non assumpta altera parte.

Respondeo hoc non esse vllò modo inconueniens: in tali verò casu pars assumpta à Verbo non faceret cum ipso suppositum, sicut nec altera pars faceret cum subsistentia sua partiali; sed vtraque pars faceret vnum suppositum, sicut quando afficeretur duabus subsistentiis propriis partialibus, quarum vnus vicem præstaret in eo casu Verbum, Diuinum.

156. Hinc habetur, iuxta hanc sententiam, quæ iam magis communis est, posse fieri, vt aliqua natura

Subsistentia totalis rotius integralis est composita.

Natura
supposita
tata pro-
pria per-
sonalita-
te positi-
ua por-
rit face-
re cum
alia simi-
li vnum
suppositum
abque
deperdi-
tione
vllius
entitatis
positiua.

suppositata, propria suppositualitate, posset facere vnum
suppositum cum alio supposito, sine perditione vllius
modi positiui, etiam si personalitas propria consisteret
in tali modo, quia vna aqua separata ab alia esset suppo-
situm, sicut & altera; & si coniungeretur vtrique, vt de
facto saepe fit, absque deperditione alterutrius suppositi-
tatis, faceret vnum suppositum. Vnde non valet hac
consequentia, quia multi vntur: iam hac natura facit
vnum suppositum cum alio supposito, & ante non facie-
bat, sed erat suppositata in se; ergo iam perdit mo-
dum positiuum, quo ante afficiebatur.

Dices: iam non est personata personalitate propria,
sicut fuit ante; ergo iam perdidit personalitatem pro-
prium, & consequenter valet praedicta consequentia.

Respondeo distinguendo antecedens: non est personata
personalitate propria formaliter sub illa denominatione,
concedo antecedens; realiter quoad omne positiuum,
quod dicit illa personalitas, nego antecedens. Et simili-
ter distinguo primam consequens: formaliter sub illa deno-
minatione, concedo: realiter quoad omne positiuum, quod
dicit, nego primam, & secundam consequentiam.

157 Et si queras, cur non habeat illam suppositualita-
tem formaliter sub denominatione suppositualitatis, si
habeat eam realiter?

Respondeo, quia ad illam denominationem formalem
requiritur ex parte naturae negatio vnionis, physicae cum
alia natura. Et ne hoc mirum videatur, aduertendum
est, quod quemadmodum idem modus positiuus habet
rationem formalem personalitatis, quatenus solum affi-
cit naturam rationalem non vero quatenus afficit
naturam irrationalem, quia scilicet ad illam denomi-
nationem requiritur talis conditio in natura: ita similiter
non est mirum, quod requireretur conditio praedictae
negationis, vt habeat denominationem formalem sup-
positualitatis totalis, aut personalitatis.

Dices secundo: ergo si personalitas propria consisteret
in positiuo, non sequeretur, quod fuerit perdita ex eo
quod natura humana faciat vnā personā cum Verbo.

Respondeo negando consequentiam, quia ipsamet natu-
ra, quae affici deberet propria personalitate, per illam
assumptionem afficitur immediate a personalitate Ver-
bi secundum eandem partem: eadem autem pars non
potest immediate affici duabus personalitatibus, licet
idem totū possit affici duabus suppositualitatibus, quarū
vna vni, & altera alteri parti correspondeat immediate.

CONCLUSIO II.

*158 Non dantur subsistentia partiales in supposito ma-
teriali correspondentes partibus physicis essentialibus eius.*
Hac est *Vasquez*, *Lorca*, *Lugo*, supra, contra *Suarez* &
videtur mihi conformior principiis *Doctores*, nec posse
habere in aliis principiis vllam probabilitatem; vnde
quamuis eam praedicti auctores teneant non satis bene
ab iis probatur, vt patet ex supra dictis.

Probatur ergo aliter, quia, vt modo suppono, totum
physicum essentialiter dicit tertiam entitatem distinctam
realiter a partibus physicis simul sumptis & vnitis: sed
illa tertia entitas est sufficiens subiectum subsistentiae
totalis vnus simplicis, & per hoc, quod poneretur vna
subsistentia in illa entitate, tota substantia per illam
vnā subsisteret eo modo, quo suppositum per se de-
bet subsistere; ergo non est necesse vt ponantur subsis-
tentiae partiales in partibus physicis istius compositi.
Et hac probatio currit, siue subsistentia ponatur esse
quid positiuum, siue negatiuum.

Probatur secundo: quod habet subsistentiam creatam,
debet esse incommunicabile alteri subsistentiae super-
uenienti; hanc enim incommunicabilitatem dat subsis-
tentia suo immediato subiecto: sed parti physicae su-
peruenit subsistentia totius: ergo si simul afficeretur
subsistentia partiali propria esset communicabilis alij
subsistentiae superuenienti.

Confirmatur, quia subsistentia propria vnus subiecti
non potest esse subsistentia propria alterius realiter di-
stincti, quod non est constitutum intrinsecum ipsius;
ergo subsistentiae partium vnitarum, si darentur tales,

non possunt esse subsistentia immediata tertiae entitatis
ab ipsis realiter distinctae, & consequenter illa tertia
entitas debet habere alteram subsistentiam immediatā.

159. Probatur tertio, quia vt habet *Doctores*, 3. disp. 2.
quest. 2. *Almainus ibidem*, quos sequitur *Vasquez*, d. 39.
cap. 3. prius natura humana, prioritate naturae assumpta
est, quam partes essentialis, & sine dubio ipsa natura
humana immediate assumpta est; & ea mediante partes:
sed certum est quod hac doctrina multo facilius de-
fenditur, dicendo, quod partes physicae humanitatis
non habeant, dum in toto existunt, proprias personali-
tates partiales, ergo ita est dicendum.

Confirmatur conclusio, quia non est eadem ratio de par-
tibus integralibus & essentialibus, quia totum integra-
le non dicit tertiam entitatem distinctam realiter a par-
tibus sicut totum essentialiter, vt suppono ex dictis, in
Physica, dum ageretur de distinctione totius a partibus.
Quod si diceret, profecto eodem modo de subsistentiis
partialibus partium integralium, ac partium essentialium
esset philosophandum, quantum ad difficultatem
praesentem.

Dices: destructa vnione totius humanitatis ad Ver-
bum in triduo, mansit vnio partium eius, corporis scilicet
& animae ad Verbum: ergo immediate vnichantur
ipsi: & non tantum mediante vnione humanitatis, &
consequenter per illam vnionem tollebantur subsisten-
tiae partiales, quas alias haberent.

Respondeo distinguendo antecedens: mansit vnio, quae
fuit antecesser; nego; alia vnio de nouo producta,
concedo, & nego primam consequentiam, & secundam
consequens.

CONCLUSIO III.

*160. Partes essentialis separatim existentes habent suas
subsistentias.* Hac est communis quantum ad animam
rationalem, & patet, tum quia anima, & idem est de re-
liquis partibus per se existentibus, non solum est per
se existens, pro vt talis perfectas apponitur inharentiae
accidentis, sed etiam pro vt dicit negationem existendi
in vilo supposito extrinseco. Tum & praecipue quia
ideo colligimus humanitatem habere personalitatem
propriam, quia completur de facto per suppositualitatem
Verbi: sed tam anima separata in triduo, quam corpus
Christi separatim, complebantur per suppositualitatem
Verbi; ergo separatim existentia, si non vnirentur cum
Verbo, haberent complementum proprium siue negati-
uum, siue positiuum, distinctum realiter ab ipsismet:
sed illud complementum esset subsistentia partialis; ergo
haberent ex se tale complementum, si separatim
existerent absque vnione inter se, aut cum supposituali-
tate alterius naturae. Et hac modo de personalitate, &
subsistentiis partialibus sufficiant.

DISPUTATIO III.

De Proprietatibus Entis vt sic.

Res proprietates, seu passiones, seu attributa
communiter assignant enti *Doctores*, *Vnitatem*
scilicet, *Veritatem*, & *Bonitatem*, de quibus
hic breuiter agendum.

QVAESTIO I.

Quomodo haec proprietates distinguantur ab ente,

*1. Q*uodlibet ens esse *Vnum*, *Verum*, & *Bonum*, nō so-
lum communiter admittitur, sed ex dicendis de
his proprietatibus in particulari patebit; vnde modò
tantū, quomodo ab ente distinguantur, examinandum.

CONCLUSIO I.

Haec proprietates distinguuntur aliquo modo ab ente. Hac
est communissima, & patet, quia alias non essent proprie-
tates eius: & quia alio modo explicatur, natura entis,
vt est vna, vera, bona, & vt est ens; quod non esset ve-
rum, nisi aliquo modo distinguerentur haec proprietates
ab ipso.

CONCLV

Nō dantur
subsistentia
partiales
correspon-
dentes parti-
bus phy-
sicis.

Partes
essentia-
liaes
separa-
tim exis-
tentes
habent
suas pro-
prias
subsisten-
tias.

Proprie-
tates en-
tis ali-
quo mo-
do ab ip-
so distin-
guantur.